

X / X

STUDII ȘI DOCUMENTE

CU PRIVIRE LA

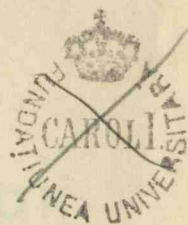
ISTORIA ROMÎNILOR

PUBLICATE DE

N. IORGĂ

Profesor la Universitatea din București

VOL. XIX

DOCUMENTE FELURITE.

CÎTEVA INSCRIPTII ȘI ÎNSEMNĂRI DE BISERICĂ.

CONDICA DE MENZILURI A LUÎ SCARLAT-VODĂ CALLIMACHI.

_____

_____

BUCUREȘTI

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

1910

STUDII ȘI DOCUMENTE

PRIVITOARE LA

ISTORIA ROMÎNILOR

STUDII ȘI DOCUMENTE

PRIVITOARE LA

ISTORIA ROMÎNILOR

XIX.

STUDII ȘI DOCUMENTE
CU PRIVIRE LA
ISTORIA ROMÎNILOR

PUBLICATE DE

N. IORGĂ

Profesor la Universitatea din București.

VOL. XIX

DOCUMENTE FELURITE.
CÎTEVA INSCRIȚII ȘI ÎNSEMNĂRI DE BISERICI.
CONDICA DE MENZILURI A LUÎ SCARLAT-VODĂ CALLIMACHI.

BUCUREȘTI

Atelierele grafice SOCEC & Comp., Societate anonimă

1910

STUDII SI DOCUMENTE

CU PRIVIRE LA

ISTORIA ROMINILOR

EDITAT DE

N. IORDA

Profesor la Universitatea din Iasi

VOL. XIX

DOCUMENTE REPERTE

CONDICA DE MEMBRI SI ALI SIMILARI DE BINEVOI
CITATA INSCRIPTI SI INDEMNATI DE BINEVOI

BUCURESTI

Tipografia Prof. SOCO & Co. S.A., societate anonima

1910

Faint title text at the top of the page, possibly a header or subtitle.

I.

DOCUMENTE FELURITE

DOCUMENTE FELIWRITE

I.

Familia Mitropolitului Varlaam al Moldovei.

În *Istoria literaturii bisericești*, pp. 145—6, s'aă stabilit legăturile de înrudire ale Mitropolitului Varlaam, introducătorul „cărții de învățătură“ românești în Moldova.

Din actul ce urmează se vede că după moartea lui Varlaam răsară alți nepoți, cărora el nu li dăruise, nici lăsase nimic, și tăgăduiră că actele aflătoare în mina celorlalte rude sînt adevărate, neavînd pe ele nici o iscălitură. Ei sînt alți răzăși trăitorii la țară, Vlad și Lupu. Întîlnim, ca adversari ai lor în proces, pe popa Ursul și Toader (Toderășcu), amîndoi fiii lui Ștefan, frate al Mitropolitului, dar și pe un Gheorghe Olăcarul, care nu ni era cunoscut de aiurea: aceasta ținea pe o nepoată a lui Varlaam, Tudora, Tudura. Această capătă partea lui în Străzești și Jugastri, pe cînd lui Ștefan și celor „doi cuconii mai mici“ ă-au avută negrijiți“, li se dă locul din Scorțari. La o parte se lasă, pentru multe danii primite pînă atunci, „alte rude sau alte surori“: sora Nastasia căpătase o sută de galbeni, sora Catrina o prisacă la Brad. Și un Radu, pe care Varlaam îl chemase la moșiile din Putna și-l izgonise apoi, „pentru nebunii multe ce făcea“, era dintre rudele lui Varlaam, ale căror nume sînt une ori muntene, pentru vecinătatea graniței.

Căutîndu-se lămurirea lucrurilor, se cere mărturia călugărilor învățăcei ai lui Varlaam, cari se află de față înaintea morții lui, cînd și-a arătat voința cea din urmă. Nu mai trăiau Sava, fost Mitropolit, nici monahii Tofan și Teodoret din Secul, dar tocmai de la Snagov răspunde egumenul Atanasie, în același timp cînd își dădea mărturia Gheorghie, vechiul său tovarăș, rămas în lăcașul învățătorului, la Secul. Episcopul de Roman, Ioan, va fi dat și el mărturia sa.

Scrisoarea lui Atanasie-și are însemnătatea, foarte mare în această privință, și pentru că din ea se vede cum, poate mulțumită și Domniei în Țara-Românească a Ghiculeștilor cari domniseră în

Moldova, curentul de cărturărie bisericească de la Secu, pe care-l înfățișase cu atâta strălucire și un așa de mare folos Varlaam însuși, trecuse și la Munteni, aducind pe acestălalt pământ românesc aceiași înflorire a scrisului și tiparului în graiul tuturor. Nu trebuie să se piardă din vedere că Mitropolitul Varlaam al Ungrovlahiei poartă numele marelui său innaintaș din Moldova și că el se înfățișează ca ocrotitul lui Grigorașcu-Vodă Ghica și mai ales al Doamnei acestuia, Maria Sturza, o Moldoveancă.

I.

Cinstite părinte, Sventia Ta Dosoftei Mitropolit și dumeneata cinstite Mare-Logofete și alți cinstiți boiari, să fiți dumeneavoastră sănătoși. Facem știrea Svinții Tale, cinstite părinte, și dumilorvoastră pentru păra ce să păriște Vladu și Lupulu și nepoții lor cu Gheorghie Olăcarri și cu popa Ursulu și cu Toaderu fișorul lui Ștefanu ce au fostu frate părintelui Varlaamu. Așu hi vinitu și eu sânguru, de-așu hi spusu dumiloru vostre cu gura mea. Ce eu, fiindu aicia lăsatu de Măria Sa Vodă egumenu la Sneagovu, fiindu o casă grea, n'amă pututu să viu sânguru, c'amă scrisu la dumneavoastră ačasta scrisoaria de mărturie precumă amă știutu cu sufletulu mieu.

Căci eu amă fostu atuncia la m[ă]n[ă]stirea la Săculu cându au învățatu părintele Varlaamu pre Gheorghie Olăcaru de-au scrisu aceste doai zapise de danie și de miluirea pre acelia moșii ce le-au datu, și le-amă cititu și eu zapisele, c'amă fostu de fați. Și le-au datu pre mâna nepota-sa Tudorii și lui Gheorghie celia a Strădzeștilor, să fie lor și cui să voru naștia dentr'ânșii, iară cele a Scorțarilor zapise le-au datu înu mâna frăține-său, lui Ștefanu, ca să fie lui și a doi cuconi mai mici c-au avutu negrijiți. Iară altorū rude sau altorū surori a părintelui său, a frați n'au datu părintele, fără numai acestora, căci așia zicia părintele că altora le-au datu tuturor, cui cia s'au înduratu: surori-sa Nastasii i-au datu o sută de galbeni de auru la morte, și Catrinii i-au datu o prisacă la Bradu, iară acestora le-au datu aceale moșii, să-lu pominească. Iară a iscăli zapiselia nu puté

părintele iscăli, că aũ fostũ bolnavũ, ce, undea-ĩ trebuia, punẽ peciate, cumũ aũ pusũ și într'acestia zapise. Iarã zapiseli sãntu direapte și adavãrate, fãcute cu invãțatura părintelui și date în mãna lui Gheorghie și lui Ștefanũ, inpreunã cu alte zapise ce aũ fostũ, cu toate. Ș'amũ fostũ de fați eũ și părintele Sava și cãlugãrulũ Tofanũ și Tudoritũ, cariĩ astãzi sãntu morți, numai eũ sãntu viu; și știia și părintele Ioanũ Vl[ã]d[i]ca de Romanũ de ačasta danie; numai cãndũ le-aũ datũ zapiselia, nu s'aũ tãmplatũ la m[ã]n[ã]stirea. Scisũ s'amũ (*sic*) și la Vladũ și la Lupulũ sã nu sã atingã de ača afurisenie, cã părintele Varlaamũ forte afurisiẽ terea și blãstãma cine va strica danie Sv[i]nții Sale č-aũ datũ lui Ștefanũ cu acei doi cuconi, și lui Gheorghie. Într'acesta chipũ știũ cu sufletulũ mieũ și mãrturisãscu inna[in]te lui Dumnedzãũ și innainte dumilorvostre, și. neputãndu vini, amũ trimisũ pre-acestu cãlugãrașũ anumia Isaiia cu acestia martoriia, fiindu și M[o]l[i]tva Sa de la ača sv[ã]nta mãnistirea, și știia și M[o]l[i]tva Sa de ača danie. Dumeavostre veți socoti precumũ va fi cu direaptulũ. Sã fiți dumealevostre sãnãtoși wr ĩc. Aminũ.

Msța Avgust, 17 dnã.

Pecetea, ștearsã, cu fum, a Snagovului.

Smeritũ și plecatũ Svinții Tale și dumilorũ vostre boeri cinstiți, Athanasie egumenulũ de Snagovũ, facũ știre dumilorũ vostre.

II.

Milostive și luminate Doamne, sã fii Mãriia Ta sãnãtosũ. Facũ știre Mării Tale c'aũ venitũ Gheorghie Olãcarũ și popa Ursulũ și Toaderũ fečorulũ lui Ștefanũ č-aũ fostũ frate Mitropolitului Varlaamũ, jeluindu-sã pentru niște moșii č-aũ cumpãratũ părintele Varlaamũ și li-aũ datũ lorũ, cum sã scoalã acmu alți nepoți acelui părinte, și le facũ zapisele mencinoase, și le dzicũ cã aũ furatũ

ispiisoacele de la acelū părinte. Și, denū căți părinți aū fostū preaa atunce la mănăstire, alții s'au petrecutū toți, numai amū rămasū eū și Athānasie și Vlădica Ioanū ș Isaiia, și, știindu-ne pre noi, aū venitū și la noi ca să miargemū să mărturisimū precumū vomū ști. Decī eū, fiindū bătrānū și bolnavū, n'amū pututū să viū, ce, precumū amū știutū cu sufletulū mieū, amū scrisū această mărturie, cumū părintele Varlaamū aū cumpăratū aceiale moși acolo la Putna, și aū fostū trimisū pre Radulū acolo, apoi, pentru nebunii multe ce făcia, l-aū scosū cu mare scārbă. Și apoi, după cātāva vriame, aū datū părintele Varlaamū frăține-săū lui Ștefanū aciale moși dela Scorțari, cu doi cuconī c-aū avutū mai micī, negrijiți, iarū Tudurei, nepoatei Svinții Sali și bărbatului ei, lui Gheorghie, li-aū datū moșiile de la Stredzești, cu cumpărăturile de la Giugastri, să se hrāniască ei și cine să vorū naște dentru dānșii. Și de multe ori amū audzitū foarte blāstāmāndū răū părintele Varlaamū cine vorū strica această danie, precumū vorū mărturisi și părintele Vlădica Ioanū și Athānasie și Isaiia. Într'acesta chipū știū și mărturisescu innaintia lui Dumnāzāū și innaintia Mării Tale. Iarū, pentru iscālitură, ce nu-sū iscālite zapisele lorū ciale de danie, părintele era bolnavū, ce nu putia iscāli, ce, unde-i trebuia, punia peciate. Iarū, cāndū li-aū datū părintele zapisele și ispiisoacele ciale domnești, eū nu m'amū prilejitū la mănăstire. Ce, dac' amū venitū, mi-aū spusū Athānasie și cine aū mai fostū acolo, și amū audzitū și dinū gura Svinții Sale, cumū li-aū datū aciale moși ce mai susū scrie, lui Ștefanū: Scorțarii, și lui Gheorghie: Stredzești, și, cumū li-aū datū și zapisele toate, așa știū și mărturisescu. Măriiia Ta, ca unū Domnū m[i]l[o]stivū, vei face cumū a hi mila Mării Tale. Să fiī Măriiia Ta sănātosū
 wr ꝛc, amin.

U monastir Seculū, Sept. 1.

[Pecete mică, rotundă, cu fum, ștearsă.]

† Robulū lui Dum[ne]dzāū și rugăturulū Mării Tale, ermonahū Gheorghie otū Săculū facū ștīre Mării Tale.

II.

Hotarul Dorohoiului

Se știe că Domniile din „epoca Fanarioților“, ne mai avînd din ce pămînturi domnești răsplăți pe credincioșii și casnicii lor, începură a da din ocoalele ținuturilor, a căror însemnătate autonomă era cu totul desființată. Așa s'a întîmplat cu Bîrladul, Vasluiul ș. a.; așa voiă Alexandru Suțu să se întîmple cu Țirgoviștea înainte de 1821. Astfel de acte ne ajută a cunoaște hotarele acestor ocoale.

Pe această cale ne lămurim și asupra vechii moșii a ținutului Dorohoiului.

Iași, 7261. Domnul arată că Aristarho biv vel Spat. „ni-au arătat un testamintu de la Domnia Sa Ionu-Voda, dinu veletu 7255 [1746—7], intru care arată că l-au miluitu pe dum[nea]lui cu o bucată de locu dinu hotarulü domnescu a tãrguluü Dorohoiuluü, dinu margine de susu a siliștii tãrguluü Dorohoiuluü, și pe de ceia parte de Jijiia, dinu hotarulü dumisali Sandulu Sturzii, bivü Velü Logft. și până în alte hotarä a satelorü dinu Ținutulü Dorohoiuluü ce se megieșescü cu loculü domnescu. Așjidire și pe di asta parte de Jijiia, cu Strahova, și până în hotarulü Sendrecenilorü și a Cobălii și a Trăbujanilorü și a Broscăuțilorü ce sântü de Ținutulü Hãrlãuluü, și în susu până în capulü ezeruluü și alătore cu siliște Pãscariü, ce sintü a mănăstirii Bãrnovii. La care loc așe arată testamintulü Domnii Sale că, triimețindu-sä hotarnici din poronca gos-

pod pe dumnealorū Ionū Izmană bivū Velū Ţet. și pe Mironū Gorovei bivū Cămărașū de Ocnă, de aū strānsū oameni buni megiași, anume Dumitrașco Gherghelū, mazilū dinū Ţendriceni, și preutulū Ivașco potropopolū dinū Dorohoiū, și preutulū Grigorașco otū tamū, și Vasălie Dăriiasculū vornicelū otū Dorohoiū, târgovățū vechiū, și Vasili Custură vornicelū otū Brăscăuți și alți târgoveți dinū Dorohoiū. Și aū hotărātū dinū giurū înpregiurū, începādu-să hotarulū aceluī locū di spre apusū, dintr'o fântānă ce-ī zice Strahova, undi să hotărăște cu hotarulū Ţendrecenilorū moșia Ghergheștilorū; de acolo în spre Miazānoapte, pisti Părălū Strahovei, și la dialū în zare dialuluī, la unū stālpū vechiū de piaztră; de acolo totū alătore cu Ţendreceniī spre Miazānoapte la vale, până în altū stālpū de piaztră înū șesu; de acolo totū pe șesu, la unū capu di dialū, ce să chiamă Țiganū, undi s'aū aflatū iarā stālpū de piaztră, înū țārmurile părăluluī ce să chiamă Buhaiulū. Până acolo merge alătore cu hotarulū Ţendrecenilorū, iarū de acolo trece piste părălū Buhaiulū și merge alătore cu hotarulū Pāscarilorū, pe șesu totū spre Miazānoapte, și pinū capulū ezeruluī pi dinū gosū, și piste Jijia totū în spre Miazānoapte, alătore cu hotarulū Pāscarilorū, la dialū undi s'aū aflatū iarășū stālpū vechiū de piaztră. De acolō totū spre Miazānoapte piste o vale ce să chiamă Hliboca, și până în zare dialuluī, la altū stālpū de piaztră vechiū, într'o movilă. De acolo la vale, totū spre Miazānoapte, alătore cu hotarulū Pāscarilorū, și la dialu piste unū părăuți, până în multe dialulul, ai altu stālpū de piaztră. De acolo totū spre Miazānoapte alătore cu hotarulū Pāscarilorū, până într'o vale ce să chiamă Velicāi, iarā de acolo purcede alătore cu hotarulū Māguriī, moșie mănāstiriī Suceviței, și mergi până la unū stālpū de piaztră vechi ce este între 2 dumbrāvițe. De acolō totū spre Miazānoapte, alătore cu hotarulū Māguriī, prinū capulū unii vāi ce să chiamă Bilauca. De acolo pe podișū până în drumulū celū mari, la unū stālpū de piaztră vechiū, la niște movile. De acolo să întoarce spre Rāsāritū,

pe drumul celu mari a Căcăceniloru, până într'o fântână ce să chiamă Putreda, unde să împreună cu hotarulū dumisali Sandului Sturzii bivū Velū Logofătū, ci este iarășū dinū hotarulū domnescū a tãrgului Dorohoiului, dată daniia de la Domnie Sa Costandinū Necolai-Vodă. De acolo, de la Fântăna-Putredă, merge spre Amiazăzi alătore cu hotarulū dumisali Logofăt[ului] Sturzii, până la o movilă ce să chiamă Găunoasa. De acolo totū spre Amiazăzi, alătore cu hotarulū Logofăt[ului] Sturzii, la unū stălpū vechiū de piatră. De acolō totū dreptū înnaintē spre Amiazăzi, până în capulū unii văi ce să chiamă Zahorna. De acolo totū alătore cu hotarulū dumisali Logofăt[ului] Sturzii, pe coastă, la altū stălpū de piatră, unde aū fostū o moară, a Halungăi, înū apa Jijiei. Și piste Jijia și piste șesu, alătore cu hotarulū Broscăușilor, iară a dumisali Logofăt[ului] Sturzii; și la dialū totū spre Amiazăzi până într'unū stălpū de piatră ce să chiamă Beldimanū, și pe multe dialului totū spre Amiazăzi, alătore cu hotarulū Trăbujenilor, moșia iarășū a dumisali Logofătului Sturzii, până în zare dialului, la unū stălpū vechiū de piatră. De acolo purcedi, alături cu hotarulū Cobălei, moșia lui Stroiți, și totū spre Amiazăzi, pe podișū, până înū fântăna Parlușcăi, ce este lângă drumulū celū mare. De acolō să întoarce hotarulū tãrgului spre Apusū, pe unū pãrauțu la dialū, până în zare dialului, undi să chiamă Vratnița. De acolo dreptū la vale spre Apusū, la Fântăna Putredă, și totū la vale, alătore cu hotarulū Cobălii, la altū stălpū de piatră, de asupra iazului lui Melinciucū. De acolo tot alătore cu hotarulū Cobălii, piste șesulū Strahovii și până înū costișe di spre Apusū, la altū stălpū de piatră. De acolo drumulū înū susū până înū fântăna Strahovii, de unde s'au încēputū întâi a să hotără. Și afară dintr'acestu locu s'au lăsatū și tãrgoveșilorū pentru hrana lorū toată siliște tãrgului, și spre Răsăritū, până înū apa Jijiei, și di spre Apusū cu loculū celū de livezi, cu pomeși. Dreptū aceia și Domnie Mē, după ispisocolū Domnii Sale Ionū-Vodă, amū întăritū și Domniia Mē dumisale de mai sus numitulū

cinstițu și creदिnțiosu boeriului Domniei Meli Aristarho bivu Velu Spat. pe acașta bucată de locu de daniia ce are cu ispisocu de la Domniia Sa Ionu-Voda, hotarata inu samnile ce arata mai susu, ca sa-i fiaa dumisale și giupanesai dumisale și cuconiloru și nepoțiloru și strane-poțiloru dumisale și de la Domniia Mea driaptă ocina și moșia cu totu hotarulū și cu totu venitulū neclătit, etc.

Copie.

III.

O moșie hotineană și un vechi neam de răzași

Cînd Hotinul fu luat de Ruși în cursul războiului de la 1769—74, purtat de dinșii împotriva Turcilor, moșiile pe care aceștia le în-călcaseră la 1713 pentru a-și face *raiaua*, fură cerute înapoi de urmașii acelor care le avuseră.

Cu acest prilej se înfățișă un răzăș din Tăra-de-sus, Dumitraș sau Dumitrașco Balasinovicî, care aduse înapoi un act de la fiul lui Alexandru-cel-Bun, Ilie și Ștefan, în această cuprindere:

Suceava, 17 August 6944 [1436].

Ilie Voevod și fratele Ștefan, pentru Ivașco Balasinovicî, cu frații, care a servit răposatului lor tată: îi dă satul Crugh.

Boierî, după frate și fiul Roman: Jorja, staroste, cu fiii, Vilcea, Petru Hudicî Vornic de Suceava (вoрника сочавског), Isaia și fiii lui, и вера пана Викѣты și a fiilor lui, Stan Birlicî și fiii, Mihail Popșea, Ștefulu lui Jiumutate (жюмстатевича) și fratele Mindrea, Lazar дворниковича și fratele Stanciul Postelnic, Duma Limbadulcevicî și fratele Mircea, Cozma Șandrovicî, Domacuş Stolnic, Forul (форова), Boloș Ceășnic, Berendeaiu Stolnic, Mîsea (миск), Manoil, Vitolt, Iacuş черкватога, Bealav (вѣлавъ), Cărstea (кирсти) cel Negru (чорного), Hodco Mamurinschi și fratele Leul (левъ) și fiii, Bohuş (воуша) și fratele Pașco, Stanciul Comis. Deanis Logofătul scrie. Pecete cu șnur roșu, ruptă. Pergament.

Documentul e însemnat prin lunga listă a boierilor marturi, numiți cu toții, în actele contemporane, după norme de stil rusești, întrebuintându-se spre osebirea lor numele părinților. Jurj e fiul lui Frate, Petru al lui Hudea, Isaia al lui Banul, Uncheat al lui Zubru, Stan al lui Birlea, Șteful al lui Jumătate, Lazăr al Vornicului, Duma al lui Limbădulce, Cozma al Șandruului, Hodco al lui Marmure (Marmure).

Alții se osebesc, în alte documente, prin moșia ce aveau: astfel Vilcea, numit aici numai astfel, e aiurea Vilcea din Lipnic, unde, mai târziu, Ștefan birui pe Tatarî, Lazor e din Tulova, Birlicî din Voroneț, Dămăcuș din Serețel, Ianoș din Șomuz, Micu din Silișău, Mihăilaș de la Izghearța.

Numai Mihail are singură porecla sa: Popșea.

Logofătul e Deanes, după ungurește Dénes, deci Dionisie, al lui Ropotă (Ropotovschi).

Să mai însemnăm în ce privește aceste nume, — pe care tot așa de mult greșim când le reproducem în forma slavizată a cancelariei¹, cât de mult ar greși istoricii apusenî cari ar numi pe demnitarîi francesî, italienî, germanî în forma latinizată pe care o dau documentele, — că sufixului slav —*ovici* ori —*inschi* li răspunde sufixul român —*escul*, care se ivește și documentar: astfel un act al lui Alexandru-cel-Bun din 1412 privește pe Jurca Dragotescul, adică fiul lui Dragotă. E același sufix care înseamnă, în satul *Negreștilor*, pe urmașii lui Negre.

Cred că tatăl lui Ivașco Balasinovicî din documentul nostru e Costea Balașin, rău tipărit Балашин și rău tradus de d. Katuzniacki: „Valachus“, din actul de la 1402, prin care el se supune regelui Poloniei².

Întorcându-ne la depărtatul urmaș al lui Ivașco Balasinovicî-Balasinescul, el ceru, la 1772, satul hotinean Cruhlicul, și-l căpătă fără zăbavă de la Guvernul militar rusesc al Feldmareșalului Rumiențov:

Copie talmăcită de pe moschičască scrisoare.

După putere orderului alû Săninării Sale poroncitoriului domnului Ghenăralû Feltmarșalû... grafû Petre Alexandrovicî Rumianțovû, cu adunată cătră acelu orderû ja-

¹ Astfel face d. Emil Katuzniacki, în traducerea latină a documentelor slave publicate în colecția Hurmuzaki. Acolo, de altminteră, judele Pașco apare ca: „Zude Pasco“.

² Hurmuzaki, I², p. 822.

obă, dată către Săninare Sa de la mazălul Dumitrii Balasănovici, pentru ca să i să dè lui ce i să cuvine în Țănutul Hotinului, satul Cruhlicul, ce s'a luat în sălă de Turci la despărțare Țănutului acestuia de la Moldovă, asupra căruie are și preveleghii de la Domni de Moldovă, Ilie Voevoda și Ștefan Voevoda, de cari acela satul lui Dumitru Balasănovici i s'a și dat la stăpânire, cu toate mademurii căzute venituriloră aceluiășu sat. Înă Hotin, Iulia 29, anulă 1772.

Polcovnică Peitlig.

Locu' peceții.

Copia ačasta de pe orighinalulă său matca cè adevărătă s'a scosă de asemenea de mine înă Cernăuți, lt. 1787, Octom[vrie] 5.

Andrei Dașchevici.

Se pare că Balasinovici fusese ajutat de cunoscutul pisar Dașchevici de la Hotin, care-i era ginere, și acesta iea îndată moșia în arendă, fiind la fața locului¹.

La 29 Iulie 1772, Andrei Dașchevici, „pisar otă canțilerii Hotinului“, arată „dumisale cuscrului mieu, nimesnicului Dumitrașco Balasănovici otă Boenčuc“, că s'a învoit cu el pentru Cruhlic, în Ținutul Hotinului, „pe anulă acesta, de la Sint-Pietru și până la ală Sint-Pietriu, ca să-mi iaă tot venitul običnuită pe anulă acesta dintr'o moară, orândă, dijmă dină păine și dină fănă, și adetiulă de la săteni și dină câmpu, dreptă cincizăci de lei, dină care amă dată acmu zece ruble, iară doizăci ruble să-i daă la Sântă-Măriia Mică, și la Sint-Pietru să daă iarășu moșia dumisale“. Iscălește „Andrei pisară otă Hotină“.

Un alt act aduce spița lui Dumitraș Balasinovici, împreună cu a unui Săraha, care ceru și el, dar fără folos, Cruhlicul.

Moșie Cruglicu, sată întregă de la Țănută Hotinului.

Cine dină ce niamă să trăgă, cumă s'a dovedită.

¹ Cf. vol. V, p. 417.

Ivașco Balasănovici moșu. Dinu Ivașco aș eșătü Mironü, dinü Mironü aș eșătü Luca, dinü Luca aș eșătü Enachii, dinü Enachii aș eșătü Grigorașü, dinü Grigorașü aș eșătü Dumitrașü, — ce să află ispisoculü la dănsulü.

Grigorii Săraha, moșu. Dinü Grigorii aș eșătü Vasälca. Dinü Vasilca aș eșătü Tironü, dinü Tironü aș eșătü Sava, dinü Sava aș eșitü Grigorașü, dinü Grigorașü aș eșitü Petru, ce cere ispisoculü de la Dumitrașü fără scrisori saü dovezi.

Gheorghie Pah., star[os]t[e].

1774, Mart. 20.

Hotinul ocupat de Ruși avea, în ce privește administrația civilă, pircălabi, în slujba cărora stătea pisarul Andrei Dașchevici. Ei funcționaü încă la 18 Iulie 1774, în ajunul păcii care dădu Hotinul înapoi Turcilor¹.

La 27 Iulie din acest ultim an de stăpînire românească 1774, „Ștefanü . . . Vor.“ poruncește lui „Vasäle Vorniculü otü Cruhlicü“ să strîngă „den toate dijma de zece de pe obiceiculü pămîntului Moldovei“, păstrînd-o pînă se va hotări cearta între „Costandinü Țibulü mazälü și Dumitrașcu Coce . . . pentru moșie Cruhliculü“.

Cearta aceasta privia arenda moșiei. Ea se urmă după aceasta înaintea judecătorilor noii Cîrmuirî austriace din Bucovina anexată.

Balasinovici, care era așezat în Boianciucul bucovinean, vînduse venitul noii sale moșii, nu numai lui Dașchevici, ginerele, lui Țibu, lui Coce, dar și unui Evreü local, din „raiaua Hotinului“, Moșco, apoi omul său Neculai Mihovanul arendează Cruhliculü altui Evreü; cel d'întăiu își ia de tovarăș pe Grecul Coste Mustată, care începea un neam de oameni bogați, împodobiți apoi și cu titluri austriace. Înălăturîndu-se Țibu, prin hotărîre a Divanului din Iași, rămîne singur arendaș Moșco, care întoarce lui Mustată suma din arenda plătită răzășului din Boianciuc, urmaș de erou al lui Alexandru-cel-Bun.

După reluarea Hotinului de Turci, Moșco-și pierde drepturile pe deplin plătite, și el cere acum să i se întoarcă banii înapoi. O comisiune alcătuită dintr'un Evreü, un Armean și poate un Român e chemată acum a-i judeca plîngerea. Ei hotărăsc că Balasinovici *n'are vină*, dar îi *află pricină* de a despăgubi pe Evreü cu 10 galbeni.

¹ Vol. V, p. 417.

Din porunca Mării Sale domnului Căpitan auditoriatul Bucoviniî diștrictu, amă eșitū noi, neguțători cari amă fostū orânduîți de la Mărie Sa, anumi di mai ęosū iscălițăi, ca să luomū sama între dum[nea]lui Dumitrașū Balasinovici otū Boiančucu și între Moșco Jid. dinū răeoa Hotinului. Și, stăndū amădoi di față innainte noastră, adunându-ne noi la unū locu, și amă întreatū pe amădou părțu di amănuntulū. Și întâi amă întreatū pe numitulū jeluitorū, anumi Moșco, și arătatū jaloba luī Moșco Jid. dinū anii trecuți, dinū vreme Moscalilorū, dinū letū 1774, cumpărăndū venitulū moșii Cruhliculū, dinū răeoa Hotinului, într'unū anu, di la dum[nea]lui Dumitrașū Balasinovici, dreptū 140 de lei, dinū care banī aū datū arvonă dumisale luī Dumitrașū 50 lei: și arvona ačasta s'aū datū cu 4 luni innainte, începăndu-i-să orănda anului di la Sănpetriu, și 90 lei să dei dumisali luī Dumitrașū la începutulū anului. Și, întâmplăndu-să niscai pricinī dinū pricina luī Neculai Mihovanului, că vāndusă altuī Jidovū fără de știre luī Dumitrașco, și dintr'ačasta pricină aū intratū și dumnealū Coste Musteață la moșie tovarășū cu Moșco Jid. Și, știindū dum[nea]lui Dumitrașū Balasinovici că este tovarășū dum[nea]lui ęupănulū Coste cu Moșco, ș'aū luatū rămășița de banī, acii 90 de lei, de la dum[nea]lui Coste, și aū dat și contractu in mână dumisale Costi. Și arată Moșco că aū intorsu acii 90 de lei dumisale Costi, și aū rāmasū sāngurū-stăpănitorū; și zapisulū luī Dumitrașco nu-lū arată, ci l-aū luatū dinū mână dumisale Costi. Alta, arată că s'aū mai întâmplatū unū Costandinū Țābulū, ci să rāspundă că esti și elū părtașū la vinitulū moșii, și, ęudecāndu-să acelu Costandinū Țābulū la Divanū, la Eșū, l-aū rāmasū numitulū Dumitrașū pe Țābulū... S'aū întâmplatū di s'aū făcutū paci între Înparāții, și aū eșitū Moscali, și aū intratū iarū Turci, și dinū dijmī s'aū prāpăditū... Dar, întrebāndu-să și pi dum[nea]lui Dumitrașū Balasinovici, ci rāspundi inpotriva acestorū pricinī, dumnealū ni-aū rāspunsu că adevăratū multe pricinī s'aū întâmplatū, darū eū moșia, cumū i-amū

vândutū, așa i-amū datū pe mână: di i s'aū întâmplatū de aū intratū Înpărățiile, eū nu sântū vinovatū, și elū aū stăpănitū până la intrare Turcilorū. Și, luindu-le noi sama di amăruntulū pri mai în lungu, și așe am socotitū cu dreptate în frica lui Dumnezăū precum dumnealui Dumitrașco n'are nicio vină...

I-aū rămasū dijma poprită, și, zăcândū Moșco Jid. că s'aū prăpăditū, găsămū pricina dumisale lui Dumitrașco, și amū socotitū ca să-ī dei 10 galbeni, însă până n'a aduce Moșco răvașū de la dumnealui Coste Musteață că i-aū întorsu bani dumisale, să fii banii popriți aice; iarū, dovedindū dum. Dumitrașco că ș'aū luatū numitulū Moșco dijma deplinū, cu oameni martori, să n'aibă dumnealui Dumitrașco a da Jidovului nimică și să întorcă Jidovulū și cheltuiala. Și, dintr'altele pricini și cheltueli care arată Moșco, n'amū aflatū pe dum[nea]lui Dumitrașco nimică vinovatū. Și rămăne la luminată mila Mării Ta[le] și la prè-cinst, înțalepçune.

U Cernăuți, Noem[vrie] 13, călindarū vechi.

[Iscălitură armenească, neînțeleasă. Iscălitura unui Evreū.]
† Azū Vasil[e] Așero.

[Pecetea Eveului, cu litere evreiești, are un rac și co-roană de-asupra.]

De aici se vede, pe de o parte, ingrămădirea Evreilor poloni, în timpul războiului, la arenzi moldovenești. Apoi procesele pe care le provoacă Și, în al treilea rînd, ridicarea de Guvernul austriac, îndată după luarea Bucovinei, a negustorilor evrei, și străinii în genere, la treapta de egalitate cu pămîntenii¹.

În 1826, Dumitraș nu mai trăia, dar fiul său Ioan, „supusul austriicesc Ioan Balasinovici“, arată „cătră giudecătoriiia Ținutului Hotinu“, ajuns, la 1812, iarăși rusesc, că el are drepturi asupra satului Cruglicu, ce se vinde de

¹ În chestia lui Moșco avem și o hotărîre din 27 Iunie 1774 a lui „Gheorghie Cîrza (!) Pah., staroste“.

către Sandul Sturza Vistiernic pentru datorii. El aduce ca dovadă că se trage din vechiul boier al lui Alexandru-cel-Bun adevărul, pe care n'o găsim în original, din 19 Iunie 1772, de la boierii Divanului Moldovei: Lupul Balș Logofăt, Sturza Vel Vornic, Vasăle Razul Hat., Ionița Cant. Vel Vist., Arghirie Post., Alecsandru Neculce Pah., Paladi Cliuč., Costandin Balș Stolnic, Iordachi Vel Comis.

Cu aceasta se mintuie cunoștințele noastre despre această afacere. Firește că pretențiile lui Ioan Balasinovici fură răspinse. Cum de a intrat însă moșia în minile lui Sturza, nu ne putem lămuri.

IV.

Țigani moldoveni în Basarabia.

La luarea Basarabiei boierii își păstrară robii; cum s'au scos de supt puterea stăpînului lor, spune această scrisoare a lui D. Rusu către cumnatul său.

25 Decembre 1839, „Chișinău“.

Pentru Țigani, robi lăeși, vei ști că au prins la aripă, adică iarăși cu meșteșugul lor au înbogățit, și fieștecare au cai și căruți, și s'au înprăstiet pin toată Bessarabiia: ei d'intăi să închinasă lui Manolachi la Săpoteni, și, după ci s'au pus la lucru, apoi s'au înprăstiet toți. O parte dintr'ânșăi s'au închinat lui Uracov, la Țănutul Hotinului, șapte sălaşuri s'au așăzat la Pivniță, la dumnealui cumnatu Neculachi, iar ceilalți dracu îi știe... Te sfătuescu, frate, să-i vinzi, și cu acei bani să cumperi mai bine epe di trier, că mai mult folos vei avè, că cu vremi tot îi vei pierde, — că-i va lua haznea.

Rusu e ruda scriitorului Al. Russo, și sfirșitul scrisorii sale are multă *bonomie* și oarecare dor de Moldova:

Cumnate, eū am înbătrinit de tot, că, vroind Dumnezău să ne întâlnim, nu mă vei cunoaște, ș'au început răcelile a mă răzbate; măcar că aduc și pe la Chișinău șube de iarnă, însă foarte proaste, scumpe și puținăni. Încredințându-mă că pe la blagoslovita Moldova aveți mari inlesniri de șube, m'am hotărât a face aciașă îndrăznială a te ruga să binevoești dinpreună cu *văru Alecu* a cumpăra o șubă de urs bună, iar, dacă nu să va putè de urs, fie și de ianod (*sic*), numai să fie bună; pe care

vei ave bunătațe a o da vărului Alecu, să mi-o aducă, și, pentru banii ci vei întrebuința, scrie-mi, mă rog, și, mai înainte întoarcerei vărului Aleco¹, îndată voiți triimeti d-li banii fără cè mai mică prelungire di vreme. Frate, multe faceri de bine am văzut de la dumneta, hotărăște-te fă și acestu bine, și foarte mult mă vei îndatori. Măsura șubii va fi pe trupul d-li, iar floaria postavului să fie închisă, — decât, dacă s'ar putea, să fie cu guler de postav ca la mantale.

¹ Cred că e Russo, scriitorul.

Istoria unei moșii dorohoiene: Dumenii.

Între hîrțile pe care mi le-a comunicat d. inginer Bala-sinovicî din București, se află un șir de acte din care se poate reconstitui istoria moșiei Dumenii din Ținutul Do-rohoiului. Însăși desfășurarea soartei acestei vechi stăpî-niri a „moșului“ Duma presintă interes, și multe din cărțile domnești și zapise aŭ o însemnătate deosebită.

Supt Petru-Vodă Șchiopul, Dumenii erau la 1580 în stăpînirea unei familii de dieci, cari o aveau de la Dom-nie, poate din ocolul tîrgului Dorohoiu:

Iași, 27 Martie 7088 (1580). Petru-Vodă întărește lui Za-haria Ușerel, Cornea și fratele lui, Nicoară, *дѣцѣ*, cu pri-vire la *seliștea* Dumenii. Mărturiile boierilor. Scrie Iu-rașco Bilavicî. Pergament.

Motivul daniei se arată în altă carte a lui Petru-Vodă, din 1582—3; ei dăduseră doi cai pentru slujba țerii:

Iași, 7091 (1582—3) (fără lună și zi). Petru-Vodă, pentru Zahariia Ușerel, Cornea și fratele Nicoară, „diiaci“, cari capătă partea lor din Dumeni de la Domn, din ocolul Dorohoiului, pentru că aŭ dat Domniei *два кон, коли вѣх прѣвосъ земли* („doi cai, cînd am fost întăieș dată în țară“).

Pecete mijlocie.

Scrie Bilava. *Вел болѣр оучина* (marii boieri aŭ poruncit).

Dumenii fură prădați, de oștile lui Mihai Viteazul, la 1601, și, peste trei ani, în 1604, Ieremia Movilă întărește iarăși stăpînirea familiei de dieci ai lui Petru Șchiopul. Nicoară, Nicorița, trăia încă; pe urma răposatului Cornea

rămăsese un fiu; Zaharia era mort și el. Alt Nicoară și Petrașco țineaū locul lor.

Suceava, 17 August 7112 (1604).

Eremiia Movila (*sic*), pentru Nicoriță diiac și непот его Nicora, fiul lui Cornea biv diiac, și Petrașco fiul lui Zahariia biv Ușerel, cari „s'au jăluit сь великою жалобою“ („cu jalbă mare“) și cu mulți мартори pentru Dumeni сь место за стас („cu loc de heleșteu“), etc. Та изгнани вт наших неприатели, вт Михан Бода, егда пленна земля, таж ми с видавши их великою жалобою до нас („cărțile au perit de neprietenii noștri. de Mihaï-Vodă, cînd a prădat țara, deci noi, văzînd jalba lor cea mare către noi“), etc.

Pecete mică peste hirtie. Mihailă.

Nicoară cel tînăr, Nicoriță al doilea, își vinde, îndată, partea din Dumeni cumnatului său, Mareluï-Vătag, care, cum se știe, stătea la Dorohoiu, lui Griga.

Suceava, 18 Maiu 7113 (1605).

Eremiia Moghila, pentru Nicoriță, fiul lui Cornea diiac, care vinde parte din Dumeani lui Griga Mare-Vătag. Velu Logofetu uc. Dumitru. Pecete mică.

Se poate ca tot el să fie acel călugăr de la mănăstirea Todireni, a lui Toader Movilă, fratele lui Ieremia-Vodă, care dă unui Tăutu parte din Dumeni, la 1607.

3 Maiu 7115... ич монах вт монастырк Тоадерова Мгла дă moșie la Dumeni lui Tăutulă.

Adresă slavonă: „Slugii noastre Tăutulă otu Vascăuți“.

Zaharia Ușerel stătuse la Pomirla vecină; fiul său Petrașco își vinde partea din Dumeni lui Căzacul din Măgura, cumnatul său, care Căzacul era fiul lui Griga Vătaful, cumpărătorul părții lui Nicoriță cel tînăr:

Măgura, 21 Martie. Pătrașco, fiul lui „Zahariia Ușarū otu Pomrăla“ dă partea-î din Dumeani „кѣмнаты моѣмы“ Că-

zacak din Măgura, pe taleri și oi (?). Marturi „oameni buni: Danciulă vătămanu otă Măgură, Purcaru otă tam, Gherasimă Sava, Brătanu, Vicolu, Mitranu, Fătulu otă Iubănești... , Plopă, и дажник колост Дорогонскін, și Liciul“.

Pecete mică, cu fum.

Constantin-Vodă Movilă întărește la 1608 această cumpăratură:

Iași, 10 August 7116 (1608). Constantin Moghila, pentru „Griga Velu Vătahū al Ținutului Dorohoiului“, cu fiul Căzacak, care a cumpărat de la Pătrașco fiul lui Zahariia Ușearu parte din Dumeani.

Iscălitura Domnului. Pecete.

Dar, la 1608, găsim pe lângă Cazacak și Tăutul, pe lângă urmașii diecilor din 1580, ca stăpin la Dumeni, printr'o nouă vnzare, din partea lui Nicoriță cel bătrîn, pe puternicul văr-primar al Movileștilor, Hatmanul Isac Balica, a căruī soție, Anastasia, era fiica lui Nistor Ureche și sora cronicarului.

Iași, 7118 (1609—10, fără lună și zi). Costantin Moghila, pentru vnzarea, de Nicoriță diiac, a unei părți din Dumeani către Isacu Balica Hatman și pircălab de Suceava, pe — taleri de argint. Pomeniți: Chireana, Zahii, Cornea.

Pecete mică. Băseanulū.

Același act e repetat astfel, în formă deplină cu dată întregă:

Iași, 4 Ianuar 7118 (1610). Costantin Moghila, pentru Nicoriță diiac, care vinde partea-ī din Dumeani lui Isacu Balica Hatman. Iscălesc Pătrașco Dvornicu și Nebojatco.

Pecete mică.

Balica a fost tăiat după lupta cu Ștefan-Vodă Tomșa la Cornul-lui-Sas, împreună cu Vasile Stroiți, Chiriță Paleologul și alți credincioși ai Movileștilor (19 Iulie 1612)¹.

¹ Miron Costin, pp. 262—3; cf. vol. IV, pp. CI-II.

Pentru averea lui se purtau judecăți prin Polonia, între Nistor și fiică-sa, văduva lui Isac, și între Elisaveta, Doamna Ieremieii, ruda mortului. În Iulie 1614 se stingea și Anastasia Balica, Bałyczyna pentru Poloni, în țara cărora își isprăvi rostul¹.

Averea din țară a lui Balica fu împărțită de Domnul biruitor „pe la mănăstiri și pe la alți streini“. Creștinul bun care era Vodă Radu Mihnea nu îngădui să se mai păstreze această nedreptate, „căci că Balica, de-aū avut vre-o greșeală spre dînsul, aū plătit cu capul, iar n'au fost vinovate și moșiile lui, să fie la streini“. Supt el moștenitorii, Voruntar Vornicul, Pavel Bucium, Buhuș Medelnicerul și alți trei, își capătă drepturile. Ceva mai târziu, supt Vasile Lupu, la 1641—2, ei își fac împărțirea. Dar, cînd Ileana, fiica lui Ioan Movilă, sosi în țară, supt Gheorghe Ștefan, urmașul lui Vasile, și se căsătorii cu Miron Costin, ea căpătă, în 1659, de la Ștefan Boul, Toma Cantacuzino, Hăbășescul, Buhuș, Miron Ciogolea, Constantin Prăjescu, Costea Moțoc, Savin Logofătul, Vasile Șoldan², toate moșiile lui Balica și toate moșiile, confiscate și ele un timp, ale Movileștilor. Încă la 1662 Istrati-Vodă Dabija întăria această trecere de stăpînire, care făcea din învățatul cronicar stăpînul a cinzeci de moși³.

Cît privește Dumeni, ei erau încă de supt Moise Movilă, la 1633, ai lui Pătrașco Ciogolea, căruia Domnul, ca moștenitor, i-o dăduse, „pentru slujba ce i-aū slujit“, scrie însuși. Cu aceiași însemnare și pe temeul aceluiași drept, Moise mai dăruise lui Pătrașco alte moși dorohoiene, Puțurenii, Șipotenii și Pomirla⁴, și cu satul Ubrîștii (?) din Ținutul Hirlăului⁵.

¹ *Prinos Sturdza*, pp. 207—8.

² Vol. IV, p. 270, No. CII; pp. 272—3, No. CV; p. 273, nota 1.

³ *Ibid.*, p. 343; Pirvan, *Un vechi monument de limbă literară românească* (din „Convorbiri literare“), București, 1904, p. 49.

⁴ *Archiva istorică*, I, p. 72; cf. V. Pirvan, pp. 27—8: I.

⁵ Ureche, *Miron Costin*, I, p. 79; Pirvan, *l. c.*

Iași, 13 Novembre (îndreptat: 20 Octombree 7142; 1633). Moisi Moghila, pentru Petrașco Țogolea treti Logofăt, în-tărindu-i Dumeniî. Iscălește Domnul. Pecete mică. Supt ea: „Pentru slujba ce ni-au slujitū i l-amū datu acestu satu, și i-amū datū și diresle č-amū avutu.“ Scrie Șaidirū.

Și data aceasta avem o danie cu un dublet mai corect:

Iași, 18 Martie 7142 (1634). Moisi Moghila-Vodă dă Dumeaniî lui Petrașco Țogolea treti Logofăt.

Iscălitură cu chinovar. Pecete mare peste hirtie.

Vasile Lupu întărește stăpinirea Dumenilor:

Iași, 21 Novembre 7143 (1634). Vasilie-Vodă, pentru Petrașco Țogolea Logofăt.

Iscălitura Domnului. Pecete mare, cu ceară. Scrie Ion Focea uricarū.

La 1635, el orînduia *alegerea*, hotărîrea de spre vecini a moșiei:

Suceava, Iulie 7143 (1635). Vasilie-Vodă către „Onciulū Iurașcovici bivū pîrcălabū i Borăleanulū uricarū i Isacū otū Costinești i Dumitrașco otū Epotești i Toaderū Arbure i Gociulū“, pentru a-î alege lui Petrașco Ciogolea la Dumeni. Pecete cu chinovar, mare. Pătrașco Bașotă Velū Logofătū.

Ciogolea, care era pîrcălab la Hotin, capătă această hotărnicie:

Raport către Domn de la Turculū bivū Stolnicū i Onciulū Iurașcovici bivū staroste i Borăleanulū uricariul i Vasilie snă Isacū otū Costinești i Toaderū Arbure otū Cordăreani i Gociulū otū Dorohoiū, pe cari „Pătrașco Țogolea pîrcălabulū de Hotinū“ i-a pus să hotărească Dumeaniî: Ciogolea era în ceartă pentru un heleșteu cu Costantin Stărcă de la Miclăușeani. Se string Lupul Talpă Comisul, Ionașco Roșca ot Popeani, popa Mătiiș de acolo, Ion Tămpean, Isac din Bobești, Golăi ot tam, Olan, popa Ior-

dachi celu domnescu dinu Dorohoiu, Ionu șoltuzulu tiju și Mironu de acolea și Grozavu tiju și Găgiulu tiju și popa Ștefanu tiju“. Heleșteul era „pre valea Bilascăi“. Dorohoieni șpun „cumu acelu hăleșteu au fostu a niște popi ce au fostu lăcuindu in Dumeani. Deacii au cumpăratu a treia parte de acelu hăleșteu unu omu ce l-au chematu Cepijca dinu Dorohoi, și l-au ezitu și l-au țanutu, până candu au dobănditu Balica Hatmanulu Dumeni de i-au cumpăratu. Deacii au trimisū de au chematu pre Cepijca și i-au întorsū 57 de taleri bani gata și de altu dobitocu și sladuri pentru iazu, și l-au țanutu Balica către satu cătră Dumeani“. Alți *oameni buni*: „Toaderu Arbure otu Cordăreani și popa Ștefanu otu Dumeani și Ionu Bănulețu“. „Iaru adevăru, milostive Doamne, că, daca au încăputu aceale sate, Balica Hatmanulu, dumnealui, Dumneazău-lu pomenească, au înpreunatu hotarele de au aratu unu satu înu hotarul altui satu, că au fostu amândoou satele acelu boiarenu, iară mai di de multu au fostu pre acolu hotarul, și hăleșteulu au fostu de Dumeani. Așea ne-au mărturisiru acești oameni cu sufletele lorū, iarū Costantinū Stărcea nu s'au țanutu de leage, iarū noi i amū dzăsū dumisale să aleagă macaru și alți oameni buni, cine-i va fi voia, să-i giurămū și să le dămū brazde, să margă să dea ei hotarul pre unde va hi fostu hotarale acelorū sate. Iaru Stărcea nice așea n'au vrutu, ce au fugitu acasă. Deci noi amū făcutu această mărturie, iarū Măria Ta veri face cumu va fi voia Mării dumitale.“

Altă formă are data de 24 August 7143 și iscălituri cu peceți: între altele a Dorohoiului: *тpгъ Дорохон*. Iscălesc: „Ionu șoltuzū, Popa Iordachii, Grozavu bivū șoltuzū, Mironu bivū șoltuzū“.

Cu Miron Costin, Ciogolea se împărțise, și el a făcut lista următoare a actelor ce i-a dat în mină:

Direasă č-amü datü dumisali lui Mironü Costinü pärčälabulü de Hotinü.

Unü dresü de danie de la Moiseiü-Vodă, a lui Pătrașco Ciogolea Stolniculü.

Un dresü de la boiari, tijü otü Moiseiü-Vodă, pre Hudești.

Unü dresü de la Ianculü-Vodă, tijü pre Hudești.

Unü dresü de la Neaniulü, tijü pre Hudești.

Azü Gavril Costachi pärčälabü iscalü.

... bivü Sulgerü.

Mironü Costinü pär[čälabü] Hotinü.

*Miron Costin
H. S.
J. S.*

Azü Costantinü Caracașü iscalü.

Dreasele de pre Dumeani.

Unü dresü de la Moiseiü-Vodă, pre satü pre Dumeani.

Unü dresü de la Vasilie-Vodă, de întăritură, tijü pre Dumeani.

Unü dresü de la Moiseiü-Vodă, tijü de Dumeani, de cumpărătură.

Unü dresü de la Constantinü-Vodi, tijü de nești părți de Dumeani.

Unü dresü de la Irimia-Vodi, tijü de nește părți de Dumeani.

Unü dresü de la Costantinü-Vodă, tijü de nești părți de Dumeani.

Unü dresü de la Costantinü-Vodi, tijü pre nește părți de Dumeani.

Unü uricü pre Hudești și pre altü satü.

Unü uricü pre Podoleani.

[Aceleași iscălituri.]

Ce drese s'au mai datu dumisali lui Mironu Costinu la Hudesti.

S'au datu d'innainte dumisali lui Toderu parcălabu și denainte lui Petriceico bivu Sulgeri și Vasali de Mlenauți.

19 dresă ce-su cu cărți domnesti pre Bobesti dinu delu și din valea.

Unu dresu domnescu ce-i pre Căcăcenii otu Soroca și pre Larionesti.

2 mărturiile de hotarū Miclăușenilorū cu Stârcea.

Îndată, prin amestecul lor în căderea lui Vasile Lupu, Ciogoleștii își pierdură însemnătatea. La 1662 niciunul din urmași direcți ai lui Pătrașco nu mai era în viață, și moștenitorii familiei înstrăinau averea. Dumenii trec la un Dumitrașco fost Vistiernic:

Iași, 13 Iunie 1662. „Adecă noi, toată ruda și semenția lui Pătrașco Ciogoli, scriem și mărturisim... cumu... amū vândutū dumisali lui Dumitrașco č-aū fostū Vistiernicū o parte de ocină dinu satū dinu Dumeni, pre Iubăneaasa“, „partea Boghiului“. „Și cu vecini moșeni ce să vorū afla jărăștile lor pre aceia parte, așijderile și vecini ce or fi făcuți de Pătrașco Čogolea, încă să-i ia dumnealui Dumitrașco.“ Marturi: „Iordachie Velu Spătarū, Toma Marele Vornic, Băcocu Velu Stolnicū, Nicolai Bohușu Velu Medelniceri, Ursachie Velu Vamașu, Andreiașu č-aū fostū Velu Șătrarū“.

Iscălesc: „azū Ștefanū Boulū bivū Dvornicū, Davidū otu Zaluceni, Savinū Urmezeu, Costantinū Hermezeu, azū Davidū, azū Isacu¹“.

Nu știm din ce neam era acest boier, dar pe la jumătatea veacului al XVIII-lea, o sută de ani de la această vânzare, Antemia Stârcea, soția lui Ioniță, nepot al lui Ion Stârcea, cedează o parte din Dumeni, pentru a încheie un proces, lui Petru Cheșco Șătrarul, care avea și Zahareștii

¹ Cf. vol. IV, p. 343: unii din ei își împart la 1666 Țiganii de-ai Ciogoleștilor.

din Suceava¹, — un vestit hotarnic de moșii. Neamul lui mai stăpîniă și la Parhăuți lingă orașul Sucevei, ca și în părțile Sorocăi, cum se vede din plingerea ce fac la 1742:

„Feçorii lui Costantinü Cheșcu“ se jăluiesc la Domn asupra lui Sandul și Toader Calmuțschii, pentru „niște moșii de la o strămoașa a noastră, anume Mărica, fata lui Murgulețu, ăpăniasa lui Chescu Portariulu“. „Și moșiile ne sintü aceste: ăumătate de satü de Lincăuți, la Ținutulü Sorocii și ăumătate de sat de Părhouți, la Ținutulü Sucevii, și din ăumătate de satü a 6 parte, cu vecinü, dinü Costăna, iarü la Sučava, și a patra parte de Zahariești, în Sučavă“.

Domnul trimete judecata, la 25 Februar 7250 (1742), către „Sfinția Ta părinte episcope de Rădăuți, chirü Varlaamü i Armaș Costantine Cant., ce ești giudecătorü Ținutulü Sucevii“.

Cheșco avea și moșie la Popeni, în apropiere:

19 August 1778. Costandin Dimitrie Muruz către „Thomazichi Dimachi biv Velü Agă i Toaderü Silionü bivü Velü Med., ispravnicü de Ținutu Dorohoiulu“, pentru cearta, la Popeni, a lui Petre Cheșco cu Ursachi Cracalie și Ilie Cracalie, Ilie „vănzindu-și venitulü părții sale cu anulü unui Necolai Calmățchii“, care cosește și iarba lui Cheșco, și acesta rămîne „fără de fănü“.

14 Octombree 7266 (1757).

„Antemie, femeae lui Ioniță, nepotul lui Ion Stărcii, și cu fiulü mieü Apostu“ arată că, murindu-i fiul Grigoraș, a lăsat „34 stupi și 2 boi“, pe cari-i iea pentru o datorie de 70 lei Șătrarul-Mare Petre Cheșco. „Noi, știindü că aceste bucate nu sântü agonisite numai de Grigorașü, ce, fiindu-ne traiulü la unü locü, cu toții le-amü făcutü de preună“, se pling, la „dumn. Med. Răducanu și la dumnealui Pitr. Costandinü Baș[otă]“, cari-i judecă.

¹ *Doc. Callimachi*, II, p. 174, No. 5.

La Dumeni se amestecă pe atunci, într'o vreme cînd proprietatea rurală în părțile dorohoiene și botușanene era cu totul lărîmîtată între răzășii cari purtau adese ori nume mari, și fiul Banului Dumitrașcu Calmășul, Ioniță Medelnicerul, apoi Pitarul, nepotul lui Ioan Teodor-Vodă-Callimachi și vărul lui Grigore-Vodă¹.

9 Ianuar 7266 (1758). Scarlat Grigorie Ghica-Vodă către Iordache Cant. biv vel Pah. și Ioniță Iamandi biv Vel Jit., Panco Pit., pentru moșia Dumenii, („la ocolul Botoșanilor“), a lui Ioniță Calmășul biv vel Pitariu.

Pecete mare, cu chinovar. Vel Logofăt.

Noul Domn, Ion Teodor Callimachi, se ocupă și el de interesele nepotului său:

26 Novembre 7267 (1758). Ioan Teodor-Vodă către „Costandinu Cananò biv Velu Stoll[ni]cù, isprav. de Ținutul Hărlău i Dorohoiulù i Adamù Panculù biv Velù Pit. i Gheorghe Arapulù biv Velù Șăt.“, pentru a hotărnicii, la Dumeni, „la ocolul Botoșanilor“, pe „Ioniță biv Velù Med.“, de către Cracalie.

În Suceava găsim, la 1761, mazilii din neamul Necșoiu, între cari un Ioniță². Văduva acestuia avea și ea ogoare la Dumeni, precum se vede din acest act de la 1759:

22 Maiu 7267 (1759). Ioan Teodor-Vodă, către „Iordache Cantacuzino biv Vel Pah., ispravnecul de Ținutul Hărlăului i Dorohoiulù“, și Ion Iamandi biv Vel Văt., pentru a hotărnicii moșia ce o are „Catrina Pahărnicasa răposatului Ioniță Necșoiulù Pah.“ la Dumeni. „Și, la hotărarea ce veți face acumù, este trebuință să să afie și Calistrat egumănul de Putna, care știe mai bine stare Dumenilorù“. Pecete de chinovar octogonală. „Proč. Vel Logofăt.“

Hotarnica lor urmează:

5 Novembre 7268 (1759). Hotarnică la Dumeni a celor doi

¹ *Doc. Callimachi*, II, p. 180, No. 39; cf. *ibid.*, I, p. 586, No. 32.

² Pentru starea moșiilor de acolo pe la 1700—50, *ibid.*, II, p. v și urm. Pentru Ioniță, *ibid.*, p. 23, No. 49.

Iamandi și lui Calistrat egumenul Putnei. Se chiamă „toți răzeși de pe înpreșurū ce să hotărăscū cu satulū Dumenii, și alți oameni bunī, și bătrāni și tineri, ce să aflā trăitori înpreșuriū acestui satū”. Pomeniți: „Dumitrașco Botnariulū din Șipotenī... , Ioanū Vorniculū otū tam... , Petrea Rusulū dinū Dumenī... Preacumū c'aū fostū hotarū vechi de la iazū la dialū inū costișā într'unū dāmbu, și l-arū fi scosū niște čobani a lui Hagiī-Eni... Căutāndu-i pravățulū stālpului... Dinū susū de Fântāna Putredā, ce esti cu stānci de piiatrā... Movila bortoasā... Amū căutatū pravățulū hotariului... Iarū noi, ducāndu-lū pe acelu omū la pricina hotariului din spre Miclāușeni, de undi intra Cracalii în Dumenī, și i-amū cetitū carte ča di blestemū, și i-amū zāsū că pe undi a merge elū cu brazda inū capū și cu carte de blāstāmū că să disparte hotariulū Dumenilorū di cătrā Miclāușeni, și pe acolo omū pune și noi stālpī. Iarū elū, dac' aū auzātū carte ča di blāstāmū, aū zāsū că elū n'a merge cu brazda inū capū, nici a priimi carte ča de blāstāmū, că elū hotariulū ilū știi dreptū cu sufletulū lui c'aū înblatū hotariulū de veci totū pe undi arată hotarnica dumn[ea]lorū... , și n'aū vrutū să priimascā carte ča de blāstāmū, și aū arātātū adevărulū... O sārăturā ce curā în hālășteu... Piste cursura sāraturii... S'aū găsitū stālpu vechiū, cariī s'aū și cercatū, și s'aū găsitū bunū hotarū... Drumulū celū mare ce să numește alū Dorohoiului... La apă toate moșiile să mai strāmteazā, aceste ce sântū pe apa Iubāneasii... Și cu alți boeri megieși și răzeși și oameni bunī bătrāni.“ Doi dintre proprietari scriū: „ni-amū învoitu de spre parte noastrā“. Mai iscālește și „Dumitrașco botnariulū“; bătrīnilor li se zice „star.“.

Catrina are de lucru cu vecinul ei Ilie Cracalie. Acesta și fratele său Mihalachi aveaū la 1769 și judecatā cu Lupu Haraga, zis Scripcā, pentru o parte din moșia suceveanā Budinți¹.

¹ *Doc. Callimachi*, II, p. 201, No. 137.

La 5 Februar 7268 (1760), părere a Divanului în gilceava dintre Păhârnicasa Catrina și Ilie Cracalie, la Dumeni.

Sus scrie însuși Domnul: „Noi Ioanū Theodorū Vvoda boj. milst. gspdarū zāmlī moldavscōi. După anaforaoa aciasta a dumilorsale velițālorū boerī, cetind-o și Domniia Mea și gāsānd-o că este cu cale și cu dreptate, amū întăritū și cu a Domnii Mele pecete“ (la 17).

În legătură cu această afacere e raportul ce urmează:

Prē- innālțate și luminate Doamne, să fii Măriia
Ta sănătosū.

Cu plecată scrisoarea înștiințāzū pe Mării Ta, că, după luminată poronca Mării Tale, întru care imi poroncești Măriia Ta pentru o mărturiia hotarnică de la dum. Pah. Iordachi, ce s'arū fi aflāndū la unū Iliia Cracaliia, care aū avutū hotărārea cu dum. Pah. Catrina, ca să-lū apucū să eū aca mărturiia hotarnică de la māna lui și să o trimit la Măriia Ta, vei ști Măriia Ta că l-amū apucatū cu tăriiia ca să-mi dea hotarnica, și, neintānplāndu-sā la dānsulū, s'aū apucatū că peste 2, 3 zile imi va trimite, și, îndatā ce o va trimite, c'unū časū māi innainte o voi trimite și eū la Măriia Ta după poronca Mării Tale.

Darie Donici ajunsese însă māi de mult în stāpinirea trupulū de cāpetenie al Dumenilor prin cāsātoria sa cu Ilinca Cuza, a cārii mamā era sorā cu Nicolae Costin Jicnicerul și cu Miron. Tatāl acesteia era Ioniță fiul lui Miron Costin, — cel māi mare fiū al cronicarului: Miron il chemase și pe Cuza, ginerele lui Ioniță. Cel de-al doilea Miron Costin e cunoscut supt numele de Mutul¹.

Altā moșie a Mironeștilor, cari, decī, își cāpătaserā toatā moștenirea, Miclāușeniī, ajunse în mina lui Ilie Cracalie, ginerele Mutulū.

La 1765 Donici își hotārniciā moșia:

¹ *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, I, pp. 63—4. Cf. documentul din 30 Novembre 1765, ce urmează, și, pentru Cuzești, genealogia dată de d. V. Pirvan în *Conv. literare* pe 1904.

30 Novembre 7274 (1765). Toaderu Silionu Med. arata cum a hotarnicit Dumenii, cu „carte de blăstămu de la Prea sfinția Sa părintele Mitropolitu“. Întrebă „oamini bătrâni, înpregiurași, pe târgoveții de Dorohoiu și di pintr'alte sate... Amă întreatu pe unde au stăpănită loculă târgului Dorohoiului“.

„Și au purcesu a ne arăta pe unde au stăpănită loculă târgului Dorohoiului, care acă bucată de locu s'au datu dumisale Spăt. Costantină Sturzăi, purcezându dinu în spre Răsărită alătore cu Miclăușeniă lui Cracalie, și merge până înu drumulă Iubăneștiloru, care într'acelū drumū rămăne loculă Dorohoiului de Miclăușeni, iarū Miclăușeniă trecū la vale, alătore cu Dumenii, piste vale Miclăușanca, și sue înu dialū, totū înu spre Răsăritū, și piste dialu iarășū apucă unū drumū ce vine de la Cordăreni și merge la Dorohoiū până să tălnește cu hotarulū Cordărenilorū într'o movilă înu dumberavă. Și acolo rămănu Miclăușeniă, iarū Dumenii purcedū alătore cu Cordărenii până înu Iubăniasa. Darū Ilie Cracalie, dinū drumulū Iubăneștiloru, care înfundă loculū târgului Dorohoiului de cătră Dumeni, purcede drumulū înu susū, pe la capulū moșii Dorohoiului, până înu matca ce-i zicū Bilavca, unde treci drumulū înu cee parte, și de acolo apucă părăulū innapoī înu gosu până la unū iazū, și trece piste ezătură la dialū înu spre Răsăritū, unde dzici că au fostū și o piatră, darū noi n'amū găsit-o. Și de acolo la unū drumū, la unū piscu mare, și multe dialului în gosu, până să tălnește iarășū cu drumulū ce vine de la Cordăreni și merge la Dorohoiū, și cu acă bucată de locū întră Cracalie înu Dumeni, — care amū făcutū și probă după stare moșiiiloru.“ Cracalie spune că moșia-i e „întragă, neclătită, de amăndoi părțile“. „Ce noi, Domne, i-amū dzisū, de vreme că moșie Miclăușeniă este întrigă la capite, să o măsurămū, și, pe câte odgone orū eși înu capite, așe să-i dămu și la mijlocu, să fie totū într'unū chipū moșie de lată, și Cracalie n'au priimitū. Amū dzisū să măsure moșie Dumenii, a dumisale Pah. Donici, iarășū unde nu sintū hotarale smințite de cătră alte hotară, și, pe câte odgone orū eși la

acelū locu Dumenii, să-î dămū și la capulū moșii dispre Dorohoiū, unde este pricina, și Cracalie nici așe n'au priimitū, dzicându și Vorniculū de Portă Ștefanu Tabără că n'avemū poruncă să măsurămū. Care la aceste doi moșii, până nu s'oru măsură și una și alta, nu s'orū mai curma pricinile dintre dânșii. Și, măcarū că Vorniculū de Portă Ștefanu Tabără au făcutū hotarnică inū semne lui Ilie Cracalie pe mărturiile unora și altora, darū eū, vădzindu că nu este cu dreptate, n'amū vrutū să mă iscălescū, și amū făcutū știre Mării Tale.“

Maî multe acte privesc daraverile lui Donici cu Cracalie. Astfel:

28 Ianuar 1766. Grigorie Alixandru Ghica-Vodă *volnicește* un aprod să implinească pe „Ioniță Cracalie otū Dorohoiū“, după plingerea lui Darie Donici. „Așijderea să miargă și la unū Loizū neguțatoriulū și să-lū apuce să inpliniască de la dānsulū 40 lei după tocmală č-au avutū Pah. Donici cu dānsulū, cândū ș'au ținutū elū pe acea moșie o ciriadă de boi în 2 ani. Iarū carii dintr' aceștie nu s'arū odihni nici cu cercetarea ispravniculū, avāndū mai multū a răspunde, să-î ia și să-î aducă la Divanū.“

8] Iunie 1766. Grigorie Alixandru Ghica-Vodă, către Ilie Costache bivū Velū Spat. Să cerceteze cu privire la plingerea lui Darie Donici că un Cracalie „i-au făcutū moșie colțurată, și nu pe rānduiala altoru moșii, cumū și pe a lui făcānd-o cu chirie, intrāndu-î inū hotarulū Dum[enilorū]“. Cere „să să indrepte moșie după dreptate“. Să hotārească și „moșile mănāstirii de la Doljăști de cătră megieși“. Va da „și mărturie in semne“.

26 Iunie 1766. Hotarnică pentru Darie Donici biv Vel Pah. „Avāndū o moșie anume Dumenii..., care moșie fiindū zāstre Ilincāi Cuzoae, soacrei dumisale Pah., de la frații săi Neculai Costinū Jic. i Mironū, dinū moșile Mironేశtilorū, și, cătū au trāitū soacra dumisale, ș'au

stăpănită satul Dumenii cu pace de către Miclăușeni, moșie fraților săi, iară, mai pe urmă, venindu-să Miclăușeni cu împărțală lui Mironu Mutulă, fratele cel mai micu, și elu încă dându-o zăstre ginerelui său Ilie Cracalie, la Domnie Mării Sale Scarlatu Ghica Voevod. . . “ Supt Ioan Teodor-Vodă se face hotărnicie, „după cererea dumneei Catrina, șupănasa dumisale Pah. “, cu Calistrat egumen de Putna, Jic. Ioniță Iamandii, Chiriac Porocichii, Vornic de Poartă și Vasile Iamandi Comis. Cercetează pe „Jic. Constandinū Macriiū, răzășulū satulū Popenii, și pe Ilie Cracalie, răzășulū dinū șosū, și oameni dinū țargulū Dorohoiului“. Face plingere că moșia e „cu colț, strimbă, și cere să se îndrepteze acele hotărături, și să îndreptezu moșie ca să margă dreptū ca și alte moșii. . . Întră Dumenii cotișū la mijloculū hotarului Miclăușeni. darū socotindū sămnile hotarilorū altorū moșii, ce mărăgū alătore, a Furcenilorū. . . Vasile Dăresculū, omū bătrānū dinū Dor[o]hoiū. . . Aū gāsitu loculū plinitū cu brazde. . . Înplutū loculū pietrelorū cu brazde și acoperitū cu fānū. Amū întreatū pe Cracalie ce lucru iaste acela. El aū zāsū că l-aū scosū Tabără Vor. de Poartă, c-aū fostū hotarnicū. . . Mai aducāndū Cracalie și oamini marturī, pe cari întrebāndū-i de loculū țargului cumū știū, ei aū mărturisitū pe carte de blāstāmū că loculū țargului vine până în drumū, darū, vāzāndū că amū luatū mărturie lorū în scrisū, indatā aū începutū a întoarce și a gālcevi, — care s'aū cunoscutū că mărturie lorū iaste nimicā. Și, iarāșū, într'altā zā, gāsindū pe unū Grigorirașū (*sic*) Barne, omū bătrānū dinū Miclăușeni, a lui Ilie Cracalie, unulū dintr' acei marturī, l-amū luatū să-lū ducemū la gazdā, să-lūispitimū cu gurāmāntū, și, ducāndū-lū, aū prinsū a sudui pe Cracalie, și, viindū elū pe șosū cu ermonahū Dionisie Hudič, întrebāndū-lū de rândulū hotarilorū, așa ni-aū mărturisitū că i-aū spusū că hotarulū Miclăușeni cu Dumenii aū înblatū dreptū. . . La acē Fântānā-[Putredā] ține Hānculū Armeanū cășlā, și era loc de Dumeni, darū Cracalie cu lācomie lui trecē și peste drumū, inū hotarulū Dorohoiului,

de-l dijmuiè. Și acelū moșniagū Barne i-arū fi zăsū să nu triacă, că a petrece gălčavă, și, neînțelegându, aū luatū dijmă și pe urmă aū trasū gălčavă, și, viindū pe drumū cu Hudici, l-aū luatū unū fečorū a lui Cracalie și cu alți oameni, nu l-aū lăsatū să vie după mine să mărturisască, și, scriindū și răzaș[u]lui Cracalie, după ce l-aū luatū, să-lū aducă, nu l-aū adusū“. Cercetează „clinulū de locū“ ce *strimbează hotarul*. Decid „că fără nicio dreptate să acolisăște Cracalie de întră în Dumeni, fiindū lucru știutū că moșiile mergu dreptū, iarū nu cu cline și cu colțuri, după cumū făcè Cracalie moșie sa Miclăușeniū și margine de ȝosū a Dumenilorū, după cumū amū socotitū și amū îndreptatū, amū pusū și pietrile iarășū la loculū lorū, de unde le scosese.“ „Ilie Cracalie neodihindu-să și trăgându-să să vie la Iași, li s'aū pusū zi de sorocū la 5 zăle a lui Avt., să să afle la luminatū Divanulū Mării Tale, la care după cè lesne-cunoscătoare înțelepciune Mării Tale va lua săvărșita hotăräre“.

Răul vecin Cracalie stîrnește și mai departe pricinī și cu acest mai puternic boier din preajma sa:

De la Divanulū Moldoviī.

De vreme ce aice la Divanū ni-aū arătatū dumnalui Pah. Darie Donici că unū Ilie Cracalie fără de nicio dreptate i-arū fi luatū unū calū de suptū o slugă a dumisale, și-i ține calulū, și nu vra să i-lū dè, dreptū aceia să dă volnicie cestui copilū dinū casă să miargă la Ilie Cracalie și să împliniască calulū de la dănsulū, și să-l dè la mână dumisale Pah.; și, fiindū că are și alte pricinī de ȝudecată cu dumnalui Pah., să-lū ia omū gospodū și să-lū aducă aice la Divanū, să stè la ȝudecată cu vichilulū dumisale Pah. Ačasta.

1770, Săpt. 12.

Și pentru hotar urmează gilceava cu dînsul:

12 Septembrie 1770. „De la Divanulū Moldoviī. Cinstite dumneta Med. Costandinū Vărnăvū, Vor. de Botășeni, fe-

ricita sănătate poftimū de la Dumn[e]zeū. Aice la Divanū ni-aū arătatū dumnalū Pah. Darie Donici că, după carte č-aū luatū de la Divanū ca să strângă dijma de pe o bucată de locū ce să răzeşeşte cu Ilie Cracalie, trimiţindū oamenii dumisale..., acelu Ilie Cracalie în tărie sa n'aū vrutū să îngăduiască.“

În vară, Donici scosese pietre de hotar, şi Divanul îl ţine de rău. „Şi aū arătatū acumū dum. Pah. Darie Donici că arū fi avândū scrisori de îndreptarea aceştii pricinī, care scrisori den întămplare vremii i-aū rămasū în mănăstirea Sfeti Spiridonū dinū Eşi. Deci, fiindū pricina într' acestaşū chipū, iată printr'ăastă carte de la Divanū s'aū datū volnicie dumisale Pah. Darie Doniciū ca să-şi pue omulū dumisale să strângă dijma dinū ce arū fi de pe acea parte de locū cu pricină, asemenea şi Ilie Cracalie, să-şi pue omulū său, fiindū de faţă. Care dijmă să stea osăbită până să va potoli boala ciumii în Eşū, până să-şi scoată dumnealū Pah. Darie scrisorile ce are, să stea la judecată la Divanū cu Ilie Cracalie maz[ilū]“. (10 August 1770).

S'a păstrat şi însemnarea pagubelor făcute de Cracalie :

† Izvodu ci s'aū aflatū pe acē bucată de loco aū măcatū Ilie Cracalii dinū moşie dumisale Catrinii Pah., de anulū trecutū şi de estimpū, după cumū arată anume :

- 28 clăi de grăū anulū trecutū.
- 12 merţe păpuşoi.
- 70 stoguri fănū.
- 1 stup dintr'o prisacă.
- 15 merţi grăū estimpū.
- 150 stoguri fănū.
- 4 caare păpuşoi aū luatū Cracalii acumū.
- 2 stupi amū loatū.
- 16 clăi grăū săteneşti dinū Dumeni.
- 10 merţe mălaiū.

Tot de pe atunci e și acest „izvod“ al venitului moșiei întregi:

Izvodă de venită moșii Dumeni dină anulă trecută, ce amă luată Logofătă Ioniți.

31 stoguri de fână, care s'aă vândută 3 lei, 30 bani pe fălși (?).

50 de lei di pi dejma fânului de pe la omeni.

40 lei orânda.

30 merțe de mălai, care s'aă vândută câte ună leă.

15 merți păpușoi, care s'aă vândută câte ună leă.

1 merță grăă, care s'aă vândută 4 lei.

7 suti căpățini curechi, care s'aă vândută câte un leă.

70 fuiare de cânipă, 20 lei.

6 vedri brădză de oi, care s'aă vândută câte 6 parale vadra.

1 matcă aă luată de la Lupulă.

Cari facă bani 255 lei, 30 parale.

Și acestă izvodă s'aă făcută cu dreptate dinainte a totă satulă, și amă și iscălită. Letă 7285 [1776], Dich. 8.

Eă preutulă Dimitrie otă Dumeni.

Eă Lupulă Vornică. Eă Vasile vechilă. Ionă Tănase, Vasili Groza, Ursulă Pureci, Ionă Osml., și noi totă satulă așa știmă și mărturimă.

Ce arată că aă luată Logofătă Ioniță dină venitulă moșii Dumeni.

Lei

84 pe 28 fălci fână, câte 3 lei.

25 dijma fânului, câte 1 para de stânjănă.

40 orânda anului trecută.

20 dină orânda anului ală doile.

169 lei facă.

180 dimirlii mălai, 22 polă lei.

60 mirță păpușoi, 60 lei.

5 vedrele brânzii, 5 lei.

700 căpățini curechi, 5 lei, 1 par.

1 stupă Lupulă Vor., 2 lei.

40 lei, 30 par. fac.

În 1775 încă avea Dumenii Darie Donici biv Vel Păharnic; peste citva timp ea trece la ginerele său Andronachi Donici, legistul ¹.

La 26 Septembrie 1793 se făcuse hotarnica Dumenilor. Între sătenii întrebați, e și Gheorghe Croitorul.

La această dată Andronachi Donici era numai biv Vel Medelnicer.

La 14 Iunie 1794, Mihail Costandin Suțu poruncește lui Grigoraș Ghica biv Vel Caminariu și Costandinu Cru-penschii biv Vel Pah., Vornici de Botoșani, a face să se dea cuvenitul havaet și lucru la Dumenii lui Andronachi Donici biv Vel Med.

Dar încă în 1795 trăia Darie care se plinge atunci că Spătarul C. Balș îi atacă Dumenii, ce are de la soacră, „fimei săracă“. Avuse năcazurî cu Cracalie. Balș arată „unû hrisovû di la fericitulû întru pomenire Dom-nulû Ioanû-Vodă Mavrocordatû, inû care îi dă moșia Broscăuți, dinû locul domnescu a târgului Dorohoiului [dumnealui răposatulû Vorniculû Costandinû Sturza]“. „Și, în anulû trecutû, aû avutû și ġudicatâ dumnealui Spat. cu gineri-meû Med. Andrunachi Donici“, și acesta pierduse.

De la Donicești moșia diecilor lui Petru Șchiopul, dania lui Moise Movilă către Ciogolești, stăpînirea „Mirones-tilor“, trecutâ prin Ileana Cuza la alt neam, ajunge, prin vînzare, în minile unui Dimachi. În adevăr, la 1820, Ne-culai Dimachi Vornic se plînge că egumenul de Doljăști îi încalcă Dumenii.

Avem actul prin care Manolachi Donici cere, la 1804, să se comunice lui Telalbașa că vrea să vindă Dumenii.

¹ Cf. *Ist. lit. rom. în Secolul al XVIII-lea*, II, p. 449 și urm. și broșura d-lui Andrei Rădulescu despre Andronachi.

După acest Dimachi, pe deplin romanisat, Dumenii sînt căpătați de un aspru străin exploatator, Postelnicul Plagiño, pe care alt Grec ni-l zugrăvește astfel, în scrisorile din 1834 ce urmează:

Către Ionică Cractis. Serdar. Pentru Dumeni. „Dumnealui Postelnicul Plaghinò . . . aũ zãs locuitorilorũ dinũ Dumeni cã spunũ minciuni și nu vorũ sã arãte adevãrulu, iarũ ei, sãracii locuitori, sã giurau în totũ feliuľũ și-și făceau cruce, gũrãmãnturi pi casã, pi copii lor, și nu s'au crezut; ba încã s'au mãniiat, pentru cã mai înainte li-aũ fostũ fãgãduitũ cã ogoarile aceli arate și samanate și acele numai arate i le va da, dar însã sã miargã la dumnialui Postelniculũ sã sã invoiascã, darũ, atunce cãndũ s'au mãniiat cã ni n'au (*sic*) mãrturisit și iei cã acẽ fãntãnã sã numește Putreda . . . , așã, asupra mãinii, s'au giurat cã sã fie Jidan de li-a da ogoarile. [Un arendaș îi cere aceleași locuri;] i-am zãsũ sã nu fie pricinuatori sãracii meli, cã sãntũ și ieũ Grecũ ca și dumneliũ, și atunce cu mari greũ mi-aũ fãgãduitũ cã-mi vi li-a da, însã cãte unũ galbenũ pe falce, mai gios niciunũ copicu; cãtũ l-amũ rugatũ sã-mi iei 20 di lei pi falci . . . , și n'au vrutũ. . . Pi alte moșãi mai largi sã gãsãște cu 12 lei falce.

[Aducĩndu-i banii, il aflã mãsuriñd pe cĩmp; aratã ingineruluĩ Habãs, de la „Tĩrgu-Noũ“, o hotarnicã: aceastã moșie ce sã stãpãnẽ de tãrgulu Dorohoilui, aũ fãcut-o danie Domnulu Gligori-Vodã celũ Bunũ ¹ lui Sandu Sturza, dinũ Jãjeia-Vechi, și mergi pin vale Zahorna dreptũ pãnã la movila Bortoasa. . . Dupã ce aũ mãntuitũ de scrisũ, imi zãce mie: Ieũ astãzi am priimit corierĩ, mãine pãnã în zio mã pornescu la Iași, fiindu-cã mã cheamã avam (*sic*) Domnie; aũ venitũ Tatarii de la Țarigrad; Mihalachi ² s'au alesũ de Domnũ. [Doi preoți, cari-i zic „Mãria Ta“ primesc ogoarele Dumenilor; se va întoarce arãtura.] Dupe ce s'au dusũ preoțãi, i-amũ zãsũ ieũ Postelniculuĩ: „cc. Costachi,

¹ Grigore Matei-Vodã.

² Sturza.

cu ačasta faci strămbătate bieților oameni, căci nu să potrivește arătura de cu toamnă cu ačasta de acum, și cine știe cându va fi și întoarcire acei arături, și mai vartosă sămănătura, că acum iesti răsărită“. Iar Postelnicul mi-au răspuns așa: *Νὰ μάθουν γνώσιν νὰ μὴν εἶνε ψεύθε: ἐμένα θέλουν νὰ γελάσουν, ἐγὼ καὶ χωρὶς τὴν μαρτυρίαν τους, κατὰ τὰ δοκουμέντουρα εὐρίσκω τὰς στίζοντας ὁπῶ ζυῶ.*¹ Și așa am tăcut și ie. N'au trecut două menunte, iată că mai intră în casă doi țarani, și li mai dă un contract de doazăci și cincă de fălci, ce li-au vândut di la Zamostii; țarani totu în Putrăda li-au fostu vândut. Așa, dipi ce s'au dus și acei țarani, iar am apucat a-lu ruga pentru ce o face ačasta de vinde la străini, și nu Dumnilor, că ie au muncit ca pe a lor pământ ce l-au știut, și, acum, să să sărăcască iasti păcat. Iar Postelnicul nemică n'au răspuns. [A doua zi], di pi ce s'au gătit, iar am intrat la dumnilui, și iar am picat la piciorile lui, zăcându-i: câtu pământ au vândut cu contract rămăne bun vândut, iar celalaltu să nu mai vândă la alțai, ce să-lu vânză Dumnilor, să-și iai banii giunătați acum și giunătați la toamnă; cu mari greu s'au înduplicat de a priimi, și mi-au ză: Iaca, pentru hătărul dumitali ălu dașupra dumitali, iar lor nu, pentru că m'am jurat că nu li-oī da. Și, fiindcă mă pornescu, viindu vechilul de la Cernăuțu, să să măsoari, și câte un galbăn falce să-mi aduci banii la Ieși. Asupra pornirii l-am rugat ca să lasă poruncă cătră vechil ca să-mi măsoari cu prăjănă driaptă și drept, că plătesc câte un galbăn pi falce, iar iel au zăsu, pentru ačasta să n'am îngrijăre: „iacă ăi scriu ca să-țu măsoari cu prăjănă acă cu două peceti la capite“. Auzându și ie di peceti, am socotit că trebui să fie tari driaptă. Și așa dumnilui s'au pornit. iar ieu m'am pus în briță cu ingineriul . . . , am chemat pe lăcuiori, și li-am spus

¹ „Să se învețe minte să nu fie mincinoși: vreaș să-și bată joc de mine, dar eu și fără mărturia lor, după documente, găsesc stinjenii pe cari-i cer.“

ceia ce amă isprăvită, iară ieî săracii s'au bucuratū, că unii avē arături și sāmănături, iarū alțai numai arături, unde îndată aū pornitū și a sāmăna și a grapă... Amū cerutū prăjana acē ce aū zăsū Plaghinō că-i draptă, cu peceți la capite, și, cându mi-aū adus-o și amū văzut-oî amū încremenit: amū măsurat-o cu palma mē, amū găsit-o numai de 21 palmi proasti de a' meli și o șchioapă. Apoi giudică dumnetă, c. c. Ionică, sufletū și lege! Ce credi Plaghinō, di pe ce amī iē așa prețū pi falce, apo, să voiască a să măsură atăta fălci cu așa prăjană mică! Să ni feriască Dumnezăū de așa felū de oameni!“

„Botoșeni, 1834, Mart în 26.“ Costandinū Buiucū către Cractis. Pentru încălcarea lui Plaghinō cu omul consularului Serghievici și magistratul din Dorohoiū. „Nu ne lasă nici vitele ca să li adăpăm înū ghiazuri“. Creșterea prețului fălcii. „Ai vra acumū înaintea toți, pe șanū... Fănū pentru vite nu avemū, nici pai, nemica. Vremia nu să mai pface. Acum și cu rășlurria ačasta ce ni-aū făcutū Plaghinō, ni-aū gătitū cu totulū... Acumū ne-aū găsătū ačasta ca la driculū lucrului... Lăcuiitorii strigă că, di pi ce li-aū luat țisla lorū, ieî nu potū să trăiască pi moșiia ačasta, și nici zilele boierescului n'aū pentru ce face“.

Botoșani, 19 Octombre 1834. C. Buiuc către Scarlat Donici, „la Iașū: saū la Hanulū lui Vangheli saū la Hanulū lui Coroî“. Nouă încălcare. „Și nu ne îngădui nici să are lăcuiitorii pe acelū locū, cari cu hapca vra să-lū stăpâniască... Înusușū Plagino aī dusū de atuncea piste Prutū... mare struncinare ne face, platiască-i Dumnezăū.“

Cum se vede din cererea de la 1830 a lui Plagino, el avea Broscăuți, cu siliștile Lozânieni, Trebujâni.

VI.

Două file dintr'un registru de scutelnici.

În legătura unei manuscript grecesc de la începutul veacului al XIX-lea am găsit două pagini, pe hîrtie bună și frumos caligrafiate, din singurul registru de scutelnici ai Curții pe care-l avem din epoca fanariotă.

El cuprinde, pe o filă, lista boierilor, începînd cu un fost Mare-Ban, cu Vel Postelnicul, Vel Comisul, Vel Spătarul, etc. și mergînd pînă la dregători și ofițeri mărunți, și pînă la pisarul de latinește. Iar pe cealaltă filă se cuprind o parte din numele jupăneselor, de la cea d'întăiu treaptă pînă la cea din urmă, care primiau ajutor de la Curte. La urmă e socoteala valorii în banii a liudelor: ea întrece 5.000 de lei.

După scrisoare se vede că registrul e din Țara-Românească. Ienachi sau Ienacachi Hrisosculeu era biv Vel — (*sic*) în Moldova la 1760¹. Pe atunci juca la București un rol mare doftorul grec Fotachi, intim al lui Constantin-Vodă Mavrocordat². Aceste constatări fixează o dată aproximativă registrului care ni e cunoscut prin aceste rămășițe.

Taleri i bani.

Liude.

- 40 Ianachi Hrisosculeu bivü Velü Banü.
- 25 Velü Post. cu Velü Cuparü.
- 50 Velü Spat. Ros[e]tö.
- 15 Çanela bivü Velü Pah.
- 15 Velü Comisü.

¹ *Doc. Callimachi*, I, p. 438, No. 50.

² *Ibid.*, pp. cxxxiv, cxliii.

- 15 Ianachi bivü Velü Slugearü.
20 Velü Agă.
20 Velü Pit.
20 Velü Cămăraşü.
15 Velü Grammaticü.
15 Velü isprav[nicü] alü Curtiî.
10 Fotachi doftorulü.
10 Velü Armaşü.
10 Velü Portarü.
7 Nicolachi doftorulü, cu frate-săü.
10 Ianachi Halepliulü Velü Vameşü.
5 Velü Logt.
8 Velü Vist.
2 3-ti Vist.
5 Vătafulü za copii.
6 Costandinü vt. Post.
10 Anastasachi Med.
5 Vătafulü za aprozi.
5 Căuşulü za aprozi.
4 Andrei grammaticulü.
2 Manolachi polc[ovniculü].
2 Iordachi Post. Condoratü.
4 Velü Capt. za lefegii.
3 Pascale vătafü.
2 Velü Căpt. za Seimeani.
2 Vt. Cammaraşü.
2 Beceariulü.
2 Mihalache Comisulü.
4 Vt. Armaşü.
3 Păunü Cluč.
2 Pascale Vist.
2 Mihalachi cred[inceriü].
2 Velü cahfegiü.
3 Divictariulü.
2 Baş-çoh[o]darü.
1 Chehailoa de çoh[odari].
2 Chiurciubaşa.

- 2 Terzibaşa.
2 Iosifū pisariulū.

8 Ilinca Bălşoae.
6 Surorile Halepliului.
5 Aniţa Bălenca, fata Ştirboaicăi.
4 Sanda Glogoveanca.
5 Ancuţa Conţeasca.
4 Stanca i Mariia, Conţeaştele.
2 Caliţa Ştefului.
2 Mariia lui Sefendachi.
2 Bălaşa Lupoianca.
4 Tudora Lehliului.
4 Sanda Obedeanca.
8 Ilinca Brătăşanca.
5 Zoiţa zărăfoae.
5 Marga.
12 Surorile Canelei.
3 Ilinca Ūoranca.
2 Bălaşa Rudeanca.
2 Safta Drugăneasca.
3 Mariia Grăm[ă]ticeasa.
3 Stanca Poinăreanca.
3 Bălaşa Blejoianca.
5 Porfira lui Paladă.
4 Corbeanca.
2 Safta Ionoae.
1 Nastasiia Şăt[ră]reasa].
2 Mariia lui Udricanū.
2 Pelaghia monahi.
2 Fotini Portăreasa.
1 Smaragda Chiurciubăşoae.
2 Mariia Stol. Hagiului.
2 Zmaragda Brănceanca.
4 Mariia Măgureanca.
3 Aniţa lui Nicolae Şăt.

Cin. tl. 5.140.

VII.

O carte de scutire.

Un caracter particular și interesant are această totală scutire a unui polcovnic moldovean la 1818:

Noi Scarlat Alecsandru Calimah Vvod, cu mila lui Dumnezeu Domnu țării Moldavii.

Răducanu Țagule polcv., sinu Vorn[i]cū de Poartă Țagule, prinu jalubă ce au datū cătră Domniia Mē au arătatū precumū că elū de lungă vreme s'au aflatū slujindū la multe slujbe și poronci a țării, la care au fostū rânduitū cu toată sălința și dreptate, făcindū rugăminte ca, spre răsplătire slujbelorū și a ostenelilorū sale ce au făcutū, să fie cuprinsu cu oareșcare aģutorū de milă dinū domneștile noastre mile. După a căruia jalubă făcindu-să cercetare, s'au aflatū adivariate arătările sale. Dreptū aceia nu amū trecutū Domniia Mē cu vedere rugăminte lui, ce, milostivindu-ne, iată i s'au datū ačastă carte a Domniei Mele prinū care hotărimū ca să fie scutitū și aparatū de toate dările și havalelile ce vorū fi asupra altora de stare lui, elū intru nimică și cătū de puținū să nu fie suparatū și nici de cătră dumlr. dregătorii să nu să poată orândui la vre o poroncă de a Țănutului. Căci, cândū va fi trebuință, să va orândui de aice prinū carte Domniei Mele și a Visteriei. Osăbitū și la vreme slujbelorū rusumaturī să aibă a scuti una sută oi de goștină, una sută stupi i sfini de desătină și una sută cincizăci vedri vinū de vadrăritū, pe aceste bucate, fiindū drepte a' sale, și vi-

nulă din drepte viile sale să nu să supire nici cu o cerire de plată. Asămene și doi liudi, oameni streini, ce își va putè găsă și își va aduce de acum înaintea, de piste hotarū, care să nu fie din lăcuiitorū birnici sau din bejănarii ce sânt veniți aice în țară, avînd mărturiia dumlorū dregătorilorū de margine că cu adivărat sânt streini aduși de curăndu de piste hotarū, să-i poată scuti, atitū de birulū Visteriei, cum și de orice alte dări și havalele ce vorū fi asupra altorū lăcuiitorū birnici a țării. Întru nimica și cātū de puțin să nu fie supărați, rămăind ca să caute numai de trebuințele casii sale.

Pentru care poruncim Domnia Mè, atătū dumv. dregătorilorū, cum și slujbașilorū goștinari, desătnci și vadrari, să aveți a urmă întocma precum mai susū, prinū carte ačasta a Domniei Mele o să hotărăște.

1818, Fevr. 16. Pecete octogonală cu chinovar. Velū Vist. Pe V^o: S'au trecutū la condica Visteriei.

VIII.

Milo muhurdar al lui Mihaï-Vodă Sturza.

Mi s'a trimes acest act curios privitor la cariera de boier și curtean a vestitului actor Matei Milo:

Cu mila lui Dumnezeu noi Mihail Grigoriu Sturza Vv., Domn țării Moldovii.

Domnescului nostru adiotant leitinantă Grigori Botescu.

După dimisionulă dumisale Comisului Matei Milo, gă-sind de cuviință a însărcina pe dumneta cu îndatorire ce au avutu numitu, iată prin acestă ală nostru domnescă ofisă te rănduimă di la 6 a curgătoarei lună muhurdarū ală nostru și îți poroncimă ca, priimindū de la dumnealū Milo acturile atingătoare de această slujbă, să te sărguești a o urmă cu toată sălința și acuratețāia, precumū gingășime ei cere, ca prinū asămīne purtare să te faci vrednicū de a noastră bunăvoință.

[Iscălitura Domnului. Pecete.] No. 349.

... 1840, Iunii 19.

IX.

Cîteva acte din vremea lui Despot-Vodă privitoare mai ales la negustorii cretani și peroți ce umblau prin Moldova.

În rapoartele adresate capilor Consiliului de Zece din Veneția (Capi Consiglio X, Costantinopoli, 1563—70), se află două scrisori particulare privitoare la sîngerosul dușman al boierilor Alexandru Lăpușneanu.

I.

Una vine de la Mihaï Cernoievici, din neamul prinților Muntenegrului, care dăduse și o seamă de renegați (v. Miklosich, *Die serbischen Dynasten Crnojević*, în „Sitzungsberichte der wiener Akademie, phil.-hist. Kl., CXII, anul 1886). Acesta era însă numai un dragoman lăsat la Constantinopol, pentru a trimete știri, de agentul spaniol don Sancho de Leva.

Mihaï, un prieten și informator al Venețienilor, scrie către episcopul din insula Lesina, un Dolfin.

Traduction de lettere inziffra de Michiel Cernovichio, de 3 Marzo 1563, con la sopra scritta al Rmo. Monsignor Delphino, vescovo di Liesena.

... Sono venuo li ambassatori del Valacco et hanno portato tributo solito, et si lamentano molto del Despoto, dicendo che l'è cattivo vicino alloro et poco fidel al Signor turco et pregavano molto per Alessandro. Per il che il Bassa, lette, fecie gran rebuffo alli ditti ambassadori del Valaco, digandoli queste formal parole: „Il Valaco è giovane e senza experientia, et non mi maraviglio di lui, ma mi maraviglio ben delli suoi consiglieri, quali si tien per prudenti et sono di così poca memoria: non sanno che tante fiate hanno scritto a questa Signoria come Alessandro è poco fidel et mille mali hano scritto di lui. Adesso

scrivono che Alessandro è fidelissimo et prega [che] sia remesso in quel governo; oltra di questo si fà licito a scri-ver ogni busia, a tal che sono reddutti a non crederli nianche la verità tal volta, se prima non toccano con la mano. Et, frà le altre busie, ne scrive, quando Despot intrò in Moldavia, che haveva 12 m. archibusieri et altri-tanti cavalli et della Maiestà Vostra. Queste cose hà scritto tutto contra la verità, et che, tutto havendo trovato esser altramente, però come volete che vi si creda nissuna nuova? Li ambascatori si scusano meglio che podevano, digando chel Valacco scriveva sempre quello che intendeva. Ma il Bassa non accettava loro scusa, et dipoi li disse: perchè il Valacco hà dato ogni favor a quel Volfardo Sraiber che dovesse andar al Despota senza haver avisato a questa Porta? Li ambascatori hanno risposo che quello vegniva per le cose della fede, et non per mal alcuno. Il Bassa disse: Come sapete voj che, vegnando lui mandato dalli jnimici del Signor turco, che sotto pretesto della fede non venisse a machinar altre cose? Per il che si vede ch'il Despota si hà portato più fidelmente del Valacco, per haver mandato ditto homo qui; il qual povero è posto alla cadena, dove si trova altri cristiani presoni condenati al remo. Se in-tende che'l Signor turco vuol mandar uno chiaus al Valacco, acciò che renda al Despota alcuni luoghi che tiene et che sono dello jurisdittione de Moldavia; anchora però non è partito...

Da Pera, alli 3 marzo 1563.

II.

Scrisoare către bail, a lui Leoninus Servus; 30 Au-gust 1563.

.... Ancora V. Clarissima Signoria ne imputa non ha-vemo fato da buoni sudditi in adoperar m. Michel Cer-novichio, non siando più in servitio di Soa Serenità, dicendo come il detto Cernovichio si valeva del nome di dragoman di Soa Serenità. Dil che dicemo che, per verità, siando stati repudiati dalla Clarissima S. V. e refudati in

le nostre calamità e disgracie, massime della morte del fratello e parente m. Michelin Corniacto, fatali dal tiran di Bogdania, assassinatoria, à pigliato il nostro havere, qual fù di ducati sessanta millia d'oro, come è stato giustificato, e più che il ditto tiran ne avanizava e ne dimandava lui altri quaranta millia ducati in circa et, in tute le differentie haviamo, era per lo amontar di ducati cento millia e della morte assassinatoria datta al sudito della Illà. Sua e, fina che m. Michele Cernovichio parlava in favor nostro, havemo ottenuto commandamenti et favori di chiaus, e fato tanto che il magnifico Alli-Bassa scrisse al ditto tiran che per ogni modo dovesse mandar soi commessi per responderne. E, mandati che gli hebbe et fatto bon principio, con haver datto noi, insieme con altri parjchi che haviano lamenti contro ditto Despotti tiran, rocà al' Gran Signor, qual fò con consentimento del magnifico Bassa, Vostra Clarissima Serenità hà tenuto, come ne disse, che detto magnifico Bassa non lo havebbe a man, e non volse più che nisun dragoman comparebbe a favorirne, e ne refudò dil tuto, dicendone come temeva di non guastar le cose publiche. Che, per causa de ditto rocà, noi, cossi refudati, non haveamo dove ricorer per favor et aiuto. Et, siandone mancato quello dello Illmo Dominio, et essendo casso il Cernovichio, V. Cl. S. dette ordine alli altri dragomani di non ardir alchun di essi parlar per noi, per nisuna condicion. Dil che siamo venuti molte volte piangendo avanti la Clarissima S. V., pregando e supplicando a quella che non credesse che senza expreso commandamento e licentia del magnifico Alli-Bassa havebbemo ardito noi e li altri insieme a darli rocà. E se offerimmo a quella di far che il proprio Bassa lo mandarave a dir a V. S. Cl., d'ogni hora che vollesse quella darne licentia di parlarle a Soa Signoria.

[Se adresează „da Turchi, da Hebrei“. Sînt ajutați. Și la Cernoievich ca privat, „per esser pratico et homo fidato e bene visto da tuti gli signori Bassà“. Se daŭ făgăduieli și de Pașă.

Pomenit „Constantin, mio cognato“. Acesta duse la cadîu pe Hermodor.

Cercetare, la August 1563, de bail. Hermodor „non era Venetiano, ma Scioto“, pretind ei. Apoi, la afirmarea contrară a bailului, „adunque V. M. è partecipe in questa cosa. Et con questo S. Sa Cl^a se lo scacciò davanti“.

Bailul, văzînd „la mordacità della soa lingua“ și amintindu-și refuzul anterior, supt alții, de a recunoaște jurisdicția bailului, — îl oprește de a-î mai veni innainte. pentru afacerea Corniact saũ alta.

La 16, i se comunică. Leonin cere copie.

Raportul din Pera, 29 Septembre 1563 se află în Hurmuzaki, VIII. Corniact e calificat și aici de „suo cognado“.]

III.

Marin dei Cavalli și Giacomo Soranzo; 1-iũ Iulie 1567.

... Sono stato per lungo tempo trattate qui, avanti li clarissimi precessori di me, bailo, et me, molte lite frã Leonin Servo della Cania, come commesso de Costantin Corniato, da una parte, et Antonio Catacusinò, Peroto, carazaro, dall'altra, et in diversi tempi sono seguite molte sententie a favor dell'una et l'altra parte... Volendosi detto Catacusinò levar da questo giudicio et, con speranza di maggior suo utile, ricorrer a turchesco, restando creditor di certa summa de dinari dalla nostra cancellaria qui, quali già furono ricevuti dal Con. (*sic*) Massa, servitor del cl^{mo} precessor di me, bailo. [Cere de la „Bassa“ „tutto il suo reddito intieramente, che in un conto è de circa ducati 2 m. et in l'altro de circa 300“. E cerut, prin Ceauș, de Pașă. Refusă. Supt Barbarigo se făcuse datoria. Cantacuzino contestă că ar fi primit banii.] Costui è homo litigioso et di mala conscientia... Riverentemente racordaressemo a V. S. Illme che, trovandosi de li un suo fratello, nominato Emanuel Catacusinò, qual è in fraterna con questo de qui, et hà tratato le sue lite avanti li Ecc^{mi} Consigli“, — poate fi implinit pentru plata nedreaptă din Constantinopol.]

IV.

26 Februar 1571.

Pentru un Turc, care a fost „tormentato“ în Candia.

Se denunță calomniatorul, „Leonin Servo dalla Cania, il qual si ritrova qui“.

În același an e menționat „m. Giorgio Ragnina, principal mercante raguseo in questo luogo“.

Pentru legăturile dintre Alexandru Lăpușeanu și apoi Despot, de o parte, și Petru Șchiopul, Domnul muntean, de alta, v. Prefața mea la vol. XI din colecția Hurmuzaki.

Michelin Corniact nu ni e cunoscut; ruda sa Constantin jucă însă un mare rol în vremea lui Lăpușeanu. Asupra lui v. publicația mea *Relațiile cu Lembergul*, extras din *Economia Națională* pe 1898.

Încă Alexandru-Vodă se înțelesese cu Polonia în ce privește judecarea afacerilor de hotar (Arch. din Lemberg, *Ind. Inv. Tremb.*, 1567—70, b). La deschiderea hotarului Moldovei pentru Lioveni supt Iancu Sasul, asigurându-se acestor negustori toată libertatea de negoț, contribui Constantin Corniact însuși. Privilegiul e datat din Iași, 30 A... 1580 (*ibid.*, *Rel. Castr. Leop.*, 1580 (339)).

Tot acolo (*Ind. inscr. cast. Sainoce*, 1559—62, 18, fol. 403) se află acest ordin regal privitor la încercările de năvălire ale lui Despot:

Sigismundus... Universis... Renunciatum ad nos Despotem quendam iniisse consilia Palatini Valachiae ditione sua pellendi atque rem provinciae illius occupandae. Eam porro ad rem perficiendam plerosque e subditis nostris sua illi, uti ad nos perfertur, studia et auxilia deferre consiliaque cum eo coniungere stauisse. [E oprit din motive de prudență.]

În aceleași arhive se păstrează documentul următor, care privește încercările unui Nicolae Păharnicul de a năvăli în Moldova (*Rel. Castr. Leop.*, 1580, 339, p. 1043):

Stephanus... Versari accepimus in regno nostro quendam Moldavum sive Walachum, Nicolaum Paharnik vocatum, quem spectabilis ac magnificus d. Ioannes Ruberus¹, Sac. Romanorum Cesaree Maiestatis in Hungaria generalis capitaneus, quorundam non parvi momenti in se

¹ Hans Rüber.

commissorum delictorum accusavit et sibi de eo iusticiam a nobis administrari petiit. [Să-l prindă.]

28 ianuarii, anni 4.

Negustori de aceștia aduceau la Constantinopol brinză românească, despre care un prins în închisorile Țarigradului are această însemnare jalnică ¹:

Desgleichen liessen wir uns auch den walacher und moldauer Käse, der nach Konstantinopel häufig verführt wird, sehr wohl schmecken.

Die Walachen gehen damit folgendergestalt zu Werke: sie nehmen eine frische Bockshaut, und verfertigen daraus einen Beutel, das Rauhe von der Haut kehren sie einwärts, und füttern ihn gleich einem Dudelsack aus. Darinn wird die Milch gesäuert, zu einem Käs geformet, und sonach in diesen Schläuchen zum Verkauf verführt.

... Wir machten daraus zum Theil Suppe, theils assen wir es mit unserm gewöhnlichen Zwieback; diess schmeckte uns als das herrlichste Gericht. Nicht einmal hinderten uns die mit dem Käse vermischten Bockshaare... Den haarigten wallachischen Käs (p. 333).

Negoțul lor se făcea cu vinuri, și în 1583 (Arch. din Lemberg *Rel. castr.*, 1583, 342, fol. 964 Vo. 5) se pomeneste în acte polone de „vinum malmaticum [=malvaticum], muscatelle et valachio (*sic*) versus Cameneciam et Sniatinum ex Valachia in regno Poloniae advehi solitum“.

¹ Wratlslaw, *Gesandtschaft*, pp. 330—1.

X.

Doi mazili romini la Poarta in epoca lui Mihai Viteazul.

Cărticica lui Wratislaw, membru al soliei imperiale conduse de Kreckwitz, care fu arestată de Sinan-Paşa la deschiderea războiului voit de dinsul cu atita patimă, şi supusă multor suferinţi de cruzimea bătrînului Vizir, duşman al creştinilor ¹, ni-a păstrat şi două notiţe interesante privitoare la Mihnea-Vodă şi la Alexandru-cel Rău, la sfîrşitul carierei amîndorora.

În calea spre Constantinopol solia întilni pe Mihnea, care abia se turcise, şi Wratislaw auzi şi ceva despre fuga lui Petru Şchiopul, Domn al Moldovei însă, nu al Ţerii-Româneşti, în Creştinătate: el crezu că această părăsire de Scaun e în vre-o legătură cu primirea în graţia Sultanului a noului renegat de singe domnesc.

Deci la această dată numai plecă Mihnea-Mahommed către noua sa reşedinţă de la Nicopol. Se poate însă şi aceia că în notiţa lui Wratislaw e vorba de Aron-Vodă, noul Domn moldovenesc, pe care un raport veneţian îl arată plecat spre Dunăre pe la jumătatea uî Novembre ².

Pp. 91—2.

Den 19 [November 1591] fuhrn wir durch den Marktflecken Ester-Backa: hier sahen wir den von dem Aly-Pascha erbauten schönen Tempel und die Karwanseray. Wir konnten da aber nicht über Nacht bleiben, weil der Fürst der Moldau, sonst Hospodar genannt, mit seinem Gefolge bereits Alles eingenommen hatte. Dieser Fürst war kurz vorher bey dem Sultan wegen vorzunehmender Empörung angeklagt worden: um der ihm drohenden Le-

¹ V. a mea *Geschichte des osmanischen Reiches*, III.

² Hurmuzaki, IV ², p. 158, No. cxiii. Cf. *Contribuţii la istoria Munteniei*, în *An. Ac. Rom.* pe 1896 (XVIII), p. 99; *Studii şi doc.*, III, pp. LII şi urm.

bensgefahr zu entgehen, nahm er die mahomedanische Religion an, das einzige Mittel so ihm das Leben erhalten konnte. Sein bereits angestellter Nachfolger, der zugleich sein Ankläger gewesen, war hierauf genöthiget, die Moldau zu verlassen und seine Zuflucht in die christlichen Länder zu nehmen. Der Zufall mit dem moldauer Fürsten zwang uns nach dem Dorf Bulga aufzubrechen, und dort das Nachtquartier zu wählen. . . .

Sfirșitul, în 1592, al lui Petru Lăpușeanu, zis Cazacul, e cunoscut. Și alte izvoare vorbesc de suferințele lui în cirlișele 'n care fusese aruncat, și de însușirile deosebite ale trupului și sufletului său¹. Wratislaw a fost de față la chinurile nenorocitului Domn de citeva zile:

In einer andern Zeit brachte man den vormaligen moldauer Fürsten, sonst Hospodar genannt, gefänglich nach Konstantinopel: er war der Landesverrätherey und der versuchten Empörung der Wallachen gegen den Grosssultan überwiesen worden. Der Hospodar von der Walachey liess diesen Fürsten gelegentlich gefangen nehmen, ihm Ohren und Nase abschneiden und so verstümmelt nach Konstantinopel überliefern. Der Grosssultan gerieth dermassen über diesen unglücklichen Fürsten in Zorn, dass er ihn gleichfalls an solchen spitzigen eisernen Haken werfen liess. Er war ein Mann von ansehnlicher Leibesgestalt, und redete die griechische, lateinische, wälsche und ungarische Sprache mit vieler Geläufigkeit². . . .

Pe p. 398, lupta de la Călugăreni e astfel pomenită:

Inzwischen liefen Nachrichten ein, dass der Vezier, von den Christen geschlagen, auf dem Wege wäre, mit einer geringen Zahl der Seinigen nach Konstantinopel zurückzukehren, worüber die Türken ungemein bestürzt wurden.

Podul pe Tungea, care se atribuie lui „Mihail Voevod al Moldovei“ (v. și călătoria englesă a lui Covell, p. 249), pare a fi fost înălțat de vestitul Mihael Cantacuzino Șaitanoglu.

¹ Pp. 222—3.

² *Pretendenți domnești în secolul al XVI-lea*, pp. 49—50 (An. Ac. Rom., XX, pp. 241—2).

O dovadă a prădăciunilor din 1821.

Într'o colecție particulară găsesc această plingere pentru jafuri făcute la 1821 de oamenii lui Tudor, cărora numai aici li se zice „Olteni“, și apoi de Turci. Se mai vede din jalba lui Caracostea de la Uliești (Vlașca) că, precum era de așteptat, anume oameni de țară întrebuintău neorînduielele pentru a-și mulțami patimile lor de despoiere și răzbunare.

Prea-Înnalțate Doamne,

Jăluiesc Mării Tale pentru unu Ionu sinu popa Ioniță și tată-său popa Ioniță și Ionu Olteanu otu Uliești sudu Vlașca, că, dinu întimplarea aceștii răzvrătiri, amu pusu și eu, cu altele ale casăi mele, haine ce amu avutu, în păstrare la dooa case, la unu Marinică și la un popa Drăganu, totu da acolò, unde șazu și eu, ca la nește vecini. Iarù, cându au venitù Olteni, numiți numai dinu răutate pirindu-mă, mi s'au luatù toate cite au fostù la casa lui Marinică, ducându-mi băiat[ulu] legatu la Ionu Olteanu ca sa nu vază care ce ia, precumu cu foae le vomu arăta. Osebitù, în venirea oștirilor înparătești, după ce mi s'au luatù o herghelie da 44 da cai, da Schenderu-Aga cu tovarășii dinu Giurgiuvu, apoi și unu diiaconu Paraschiva, luindu pă popa Tudoru i pă Dinu sinu Voinea i pă Barbu lui Grămadă i pă Dumitru Pandurulu și pă Miu sinu popi Drăgan, și au venitù la carulu mieu inu pădure, unde eramu băjanaru, cu cugetu sa mă prinză amandoi pă miinile Turciloru, sa mă piarză, și, aflindu eu, amu fugitu, și diiaconu Paraschiva s'au pusù da au pusù pă fină-său Dinulu sinu Voinea, da mi-au legatu băiatu

și l-au bătut dă moarte, rămiind cu patimă dă boală, ca să mă dea pă mine și hainele mele cele scumpe, să le dea Turcilor. Și, neștiindu-mă unde sânt, și sperindu-să și sluga mea de acea groaznică bătae, au spus hainele unde le aveam îngropate. Cari mergind acolo, la Dumitru Purcaru (*sic*), unde era' îngropate într'un butoiu, după sila ce i-au făcut, zicind că o să vie cu Turci să-lu tae, așa le-au dăzgropat și le-au pus în caru, ducindu-le diiaconu Parascheva la casa sa, lăsându-mă cu totu săracu, cu soția și cu copii. Pentru care am dat jalbă cinstiti Ocirmiri, și s'au făcut poruncă către dum[nea]lor boeri isprav[ni]ci ca să-mi aflu dreptatea cu dăzpagubire, și, din întâmplările vremilor, urmare nu s'au făcut, și mă aflu păgubașu din pricina lor. Pentru care mă rog Mării Tale să te milostivești asupra mea, să fie luminată poruncă către dum[nea]lor boeri ispravnic ca dă toate să-mi aflu dreptatea, că va fi cu păcat să fiu păgubaș și să jăfuit dă ei, și chear din pricina lor și sărăcit după fața pământului, — că ei au umblat și cu bani mită, să mă găsească să mă dea Turcilor, să mă omoare, după cum mi au spus oameni, dându-mi dă știre să fug, că mă omoară, și abia am scăpat doar cu viața. Și cum va fi mila Mării Tale.

Robu Mării Tale:

Caracostea Postc. și *Pătrana*, soția Caracosti, dă la Uliești, sud Vlașca.

Io Grigorie Dimitriu Ghița Vvd., gospodaru zemli vlașcoji.

Dumv. ispravnicilor ai județului veți vedea jalba aceasta, pentru care poruncim să cercetați și să înștiințați Domnii Mele pricina. 1823, Fevr. 21. No. 96.

Vel Logofăt.

Pecete cu chinovar.

Din hîrțile unei familii de mahalagii bucureșteni.

Însămnare de cele ce au lăsaŭ cu sufletulŭ la moarte Voica Șchioapa, văduva după Podul Calicilorŭ, soția lui Ștefanŭ copilulŭ dinŭ casă, de multŭ puținŭ ce au avutŭ, cumŭ în josŭ arată anume; 1803, Martie 17.

1 casă pă Podul Calicilor, de marginea podului, cu vadŭ de cărciumă, pă locu sfintei Mitropolii, cu a locului chirie, cu curte de gardŭ prinŭ prejurŭ i cu grădină și cu pomi înlăuntru.

tl. 50, pr. 20, banŭ gata.

54 coturŭ pânză de fuiorŭ.

45 coturŭ pânză de călți.

30 coturŭ pânză ipacu de fuiorŭ.

30 coturŭ pânză ipacŭ de călți.

2 peșchire de obrazŭ vărgate, cu bumbacŭ.

30 coturŭ pânză de călți nenălbită.

1 malotea de ghermesitŭ verde blănită cu sangeapŭ.

1 rochie de șammalagiă, cu antiriulŭ ei.

40 dramurŭ borangicŭ.

3 jirebii de tortŭ de călți.

2 căldări de rufe, de mijlocŭ.

1 tavă de aramă mică.

1 tingire mică fără de capacŭ.

1 căldare mică, doao frigări de fierŭ, unŭ znopŭ de inŭ de Brașovŭ periatŭ gata.

1 pilotă de pânză umplută cu fulgi.

3 perne de pânză de părete.

2 perne mici, totŭ umplute cu fulgi.

- 12 tl. la Preda ciobană.
 2 30 pr. la Chițul de la Măgurele.
 5 la diaconu Radu, la Negreni sudu Vlașca.
 7 amă să dau lui Dinu de la Dărăști, bani după vinu.
 O giubea de bogasiu vânăta, blănită cu sangeapă, dată
 la Voica teleleica dinu Țigăniia Vlădichi, să o vână.
 2 îi cusute cu mătăsuri....

În aceleași acte, aflăm, la 3 Maiu 1812, o vânzare de moșie „până
 în vecie... Tocămeala ne-a fostă pe stăjină ta: 30⁴. Apoi:

- Însemnare de cele ce au lăsată Ghiță în prăvălie asu-
 pra Logofătului Stancu, după cumă arată la vale.
 16 ămuri la ferestre, sănătoase.
 5 copăi mici.
 1 clondire de untdelemnă.
 2 păhare dă raichiă.
 2 stecle negre muscălești.
 1 litră de tinichia.
 1 sinzacă ipacă.
 1 doozăci și cincă dă hramuri (*sic*).
 1 pălmie ipacă.
 1 čutai (?) mare....
 1 tlabă de parale.
 1 păreiche terizii, cu tacămul loră.
 1 tîngire cu capacu ei, de untdelemnă, cu dooă pără-
 lese i pălnia ei.

815, Aprilie 23.

Tot acolo se află aceste acte care privesc și gospodării de la țară:
 Noi cei mai josă iscăliți dămă adeverița noastră la mână
 Logofătului Ghiță, precumă să să știe că, mergăndu noi
 cu plugu la luncă ca să are dumniului grău de vara, amă
 și arată de diminița până la tocă, și au venită dumnia-
 lui Postelnicu Caracostia dinpreună și cu fečori lui, toți
 cu čomege în mână și cu pușca pe șale, și, cumă au ve-
 nită, ni-au dată afară. Decă așa în frica lui D[u]mnezeu
 arătăm.

831, Mart 20.

Și eu popa Tudorū m'amū intāmplatū de amū văzutū cu ochi miē cāndū aū venitū cu feçori lui de aū stinsū focu și i-aū vārsat oalile la focu, și, viindū pă drumū, zicia că mai bine de nu fu acolia, că damū de alta mai mare.

Și eu, Dinu, mergāndū la Postelnicu, la casa lui, mi i-aū zisu că să arū locurile care mi le dā, că la vremea arăturilorū puni pușca de o parte și çomagu de altā parte, și, cāndū o veni Logofātū Ghiță, orī elū mortū orī eu mortū. Açasta știmū și adāvārāmū inū frica lui Dumnezeū.

Pentru o prāvālie bucureșteanā a aceluiași Ghiță:

Cu toate că Logf. Ghiță i să dedesā voe a-și preface prāvāliia dinū Podu Calicilorū fără de a i să mai urca chiria peste ceia ce acumū i s'aū așezatū în pecetluitā, darū, fiindūcā dinū greșalā s'aū uitat în pecetluitā a să zice acestū pontū, s'aū datū acestū deosābitū înscrisū dinū partea iconomii ca, oricāndū îi va da mână a-și preinnoi açastā prāvālie, fiindū acumū voie, să nu i să mai urce chiria, fiindcā i s'aū urcatū acumū.

834, Mai 30.

E. erei, economū Mitr[opoliei].

Urmează o socoteală de clacā:

Socoteală de ce dau clăcașii:

claca
plug, lemne,
obācia,
erbāritu.

Lei par. ce dau clăcași... dinū clacā.

183 dinū turma de oi a Postelnicului Barbu, și s'aū priimitū de d. Costandinū, fratele d. Dumitru Iliadu, a cum-pāra vinū, rachiū, la cārçumā.

36 în 6 rubiele.

1,6 o jumātate sfaņtu.

12,40 un icusarū noū.

4 mārunte bune.

... 1842, Oc. 26.

XIII.

Socotelî de Vistierie privitoare la mănăstirile de maici din Moldova (1817-9).

Lefile ce sântu hotărâte a lua de la Casa Cutii Mililor
maicile călugăriți și alți ipochimeni, pe lună.

322 maicili otū Varaticū, însă:

lei

- 40 doă fiice a Clucerū Ioniți Gane.
- 40 Agaftiia Balșu (șters).
- 30 călugărițile celi săraci cu totulū.
- 20 doî fiici a dumⁱ Spat[a]rū Costachi Lazu.
- 20 Martha monahî, fiica Pah. Neculi.
- 10 Iliana, fiica Pah. Eftathii (șters), la Agapie.
- 10 Pilaghiia monahî, muma condicar[iu]lūi Gheorghii
(adaus: s'aū pusū Porfirie Racoviți).
- 10 Evgheniia monahî, sora părintelūi Iosăpū.
- 10 Minasiia monahî, cu fiică-sa Susana.
- 10 Savina monahî, cu fiică-sa Smăranda.
- 10 doî fiici a Hermeziului.
- 10 Zinoviia și Mivdoniia monahî.
  - 5 Sofroniia monahî, oarbă.
  - 5 Milanie monahî, a Hagiului.
  - 5 Martha botezată, monahî.
  - 5 Evgheniia Rizu monahî.
  - 5 Pulheriia, cu soru-sa, fiicili Pastii.
  - 5 Macariia monahî, sora Olimbiedii.
  - 5 Evdochiia monahî.
  - 5 Ecaterina monahî, oarbă.

- 5 Olimbiada cè mari (i s'au adaosu încă 5 lei de la Porfirie Racovițe, de la 818, Săptvr.).
- 5 Matrona monahî (Macarie cu 3 surorî, Mangășoae).
- 5 Zinoviia monahî.
- 5 Milaniia monahî, soacra Măcărescului.
- 5 Macariia monahî, cântăriața.
- 5 Elpidiia monahî.
- 5 Zinaida monahî, eclisiiarhă.
- 5 Fevronie Gheuca monahî.
- 8 Evdochiia monahî, fiica, Șatr. Nicolă.
- 5 Caliopei monahî.
- 4 Evdochiia monahî.
- 10 fiicile lui Vasăli Bucurū Vor[ni]cū de Poartă.

322

- 44 maicile de aici, dinū Eși, ci șadū la Mitocū, însă:
- 10 Martha Darlali.
- 5 Mariia monahî.
- 5 Catrina Neculiți, ce acumū să numește Evdochie.
- 5 Milaniia monahî, Stroiiască.
- 4 Athanasiia monahî.
- 4 Aretha monahî.
- 4 Athanasiia monahî Roboai.
- 4 Ialisavita monahî Gânduliasă (șters: i să dă de la Casa Cutiei).
- 3 Bălașa Sfintoai, monahî; (adaus:) Olimbiada.

44

366

- 140 maicele otū Agapii, însă
- lei
- 20 Savastiia monahî, cu soru-sa Nazariia.
- 15 Casăiana monahî, fiica Stolc. Cațiichi.
- 10 Elena fiica Pahr. Efstathie.
- 25 Mariia lui Coste Racovița.
- 10 Evghenie Șăndre monahî.
- 10 Thomai[da] monahî, cu alte doi surorî otū mitocū.
- 10 Păuna, Sofie, cu 4 feti călugăriți, sora Logf. Chirica.

- 5 Eopracsiia {
 5 Fevroniia {
 5 Savastiia {
 5 Mivdoniia {
 } ficeli Buzniî.
- 5 Vivtoniia (Viftonia) monahi.
 5 Elisaveta monahi.
 7 Casaiani monahi tac (*sic*). (Tacu)
 5 Veniemina monahi, Aglaida.
 4 Aretha monahi.
 5 Rafaila {
 5 Ecaterina {
 } ficeli iconomului otu Huși.
- 5 Platonida oarbă, cîntăriață, în locul Porfirii Racoviță,
 ce au fostu la Varatic.

---

140 166

111 alte ipochimeni, însă:

- 40 Elisaveta Sturz[a] monahi.
 20 Mariia lui Costandinu David protopsaltu.
 10 Arodiia monahi, sora polc. Dumitrachi otu Romanu.
 10 Smaranda vaduva lui Gheorghei.
 10 Smaranda sora Pah. Costandinu.
 5 Preotu Theodoru, stricatu la o mană, Romașcu.
 8 Paraschiva Zapivû, monahi otu Botoșani.
 5 Iustina monahi.
 3 Preotu Vasale ci au fostu la satu Băsăstii.

111

617. Adeca șasa sute șaptisprezaci lei facu pi luna.

Noi Scarlat Alexandru Calimah Vvd., cu mila lui Dumnezău Domnu țării Moldavii.

Preasfințite Mitropolitu alu Moldavii, chiru Venieaminu, alu nostru duhovnicescu parinti.

Dupa incredințare ci au luat Domniia Me ca maicele de la manastirili Agapii, Varaticulu tragu multa supărari cu umblare pe aice și pe la samiși Țanutulu spre luare lefiloru ci au hotărâte de la Cutiia Mililoru, și ca Casa Cutii nu ari altu chipu spre plata acestoru lefi decatu pre

samiși Țănutului, însărcinămă asupra Preosfinții Tali această împărțiri de lei la maicili și alții ce sântu arătați prenu izvodulă acesta, și banii ce sântu hotărâți a da sfânta Mitropolie, episcopiile, mănăstirili pămăntești și mănăstirile grecești dinū Moldova, rânduimă a să strângi de Preosfinția Ta pe totū anulū, începându-să de la zi întâi a trecutū lunī Ghenari, a anulū curgătorū 817, și a să da pe fișticare lună după soma de mai susū, iarū cusuru de banī spre împlinire plății lefilorū arătați pe fișticare anū să va tragi de la samiș[i] Cutii, dinū celelalte iraturī a Cutii și să vorū plăti lefile fișticăruia nesmintitū de cătră Preosfinția Ta.

1817, Martū.

Pecetea cu chinovar din 1806.

Proct. Vel Vornicū.

În lista pe 1819 a „ipochimenilorū ci eū liafi de la Cutiia Mililorū, cari să daū prinū Sfânta Mitropolii; 1819, Aprilie“, se înseamnă: 90 de lei pentru trei fete ale lui Lazu, „20, 2 fiici Agapii“. Ecaterina oarba e acum „shimonahī“; aflăm pe „Maaria monahī, Matcașoi, cu 3 surori“; la Eftasiia Necolă se adauge: „oarbă“; se numără două fiice ale lui Bucur, „Zmaranda fiica Saviniī, Sanfora, Salomiia și Ecaterina shimonahī, rudeniī iermonahului Mestodii dinū Mitropolii“ (suma: 314 lei pentru Văratec).

La Agapia, și: „Meropiia monahī“, „Gavlaida monahī“, „Rahila monahī“. Ecaterina din Huși e acum Megalusa; Platonidei i se zice „Platomire“; se întîmpină „Marioara fiica Spatr. Alicsandru Hrisoverghi“ (25 lei). Suma: 211 lei „Alti ipochimenii de pe afară.“

Irodia pentru „Arodia“; fratele ei e „nomofilacs. Cojstan]d[inū] otū Romanū“; „Zmaranda vatavū Gheorghī otū Mitropolii“; „5 preotū Theodorū Romașcu, beteagū de o mână“; „20 Theodora, maica ierodiaconului Sotirū“.

La mitoc:

Martha Damnală (*sic*), Dariia monahī, Efdochiia monahī Neculiță, Melanii monahī, Stroiască; Olimbiada monahī, Sfântoai. (Suma: 36 lei.)

Socotială cu svânta Mitropoliia, pentru lefile de la Cutii pe unŭ anu, după acestŭ izvodŭ.

8.184 lei, lefile pe unŭ anu, de la 1 April 1819, căte 682 lei pe lună.

5.260 să scadi ce aŭ a da mănăstirili, după anaforă, pe acestŭ anu. (Se împart în două „căctiurī“.)

Iscălește și Bucșănescu Spatariul.

XIV.

O ordonanță a lui Alexandru-Vodă Suțu ca Domn al Moldovei.

În aceeași colecție particulară ca și nl. precedent, se află următorul act menit să înlăture pibegiile pentru biruri nedrepte. Trecerea, prin favoare, la situații scutite a celor mai bogați contribuabili e cu asprime oprită. Toate meșteșugurile pentru a împuțina numărul birnicilor se înșiră și nu se uită năvălirea Evreilor scutiți.

Noi Alicsandru Nicolai Suțulū Voevod, cu mila lui Dumnezăū Domn țari Moldovii.

Credinčosū boeriuļū Domnii Mele dm. Sandulū Oatulū bivū Velū Pit., ispravnicū de Ținutu Grecenii, sănătate. Dinū ciasulū ci, dinū dumnăzaiasca Pronii, ne-aū miluitū pre-puternica Împărății cu Domnie țării aceștie a Moldavii, socotindū mai întâi di cātū toati altili datorie cu care esti însărcinatū unū stăpănitoriū a purta di grijă pentru toți supușii întocma, ca unū adivăratū părinti pentru fii săi, și dinū totū sufletulū, și cu diosăbită răvnă poftindū și voindū ca numai decâtū să împlinimū și să păzămū aciastă niapărată datorii,— di a purure darū amū avutū cugetulū nostru răzimatū spre ačastă lucrari cari să atingi di folosulū tuturorū di opștii. Deci, cu agiutoriuļū milostivuluļū Dumnezăū aḡungăndū la domnesculū nostru Scaunū, și făcăndū cē mai întâi cercetare pentru stare țării, ni-amū pliroforisitū cu toată încredințare că să află suferindū multi strămbătăți și asuprelī și că di la o vreme încoaci să urmiază unū mare catahrisisū la celi

mai multi madeli, făcându-să dinu lăcuiitorii birnici cei mai cu putere oamini, alții postelniceii, alții mazili și rup-tași și rupte di Visterii, și rămăindū ca să poarte birū și havaleli numaī acii mai săraci și fără putere. Cumū și breslili Curtții și a zapciilor și a isprăvnicilorū să scutescū mai multū numărū dicătū săntū orânduīți. Și scutelnici și slugi și breslași nu să află la nimi numaī orânduitulū număr, ci fieștecare scutescū multū mai mare numărū. Și încă mai scutescū și osăbite sati cu hrisoavi și cărți g[o]spod. Și mănăstirilorū și postelniceilorū și ne-guțătorilorū li s'aū datū, prinū hrisoavi și cărți, oamini di scuteaală, cu numi di străini, și cu chipuri di iconomie aū luatū acii oamini dinū lăcuiitorii birnici. Cumū și Jidovilorū li s'aū făcutū hrisoavi cu privileghii, dinū care pricină s'aū adunată și să adună o mulțime di norodū jădovăscū aice în țară. Și alti asămine acestora urmări, înprotiva dreptății și a bunii orândueli. Dinū care viderati pricinī aū agiunsu țara la mare struncinare și slăbicuni, niputându a mai birui săvârșire împărăteștilorū poronci.

Privindū darū Domnie Mē acestū felū de catahrisisū, care esti cu totulū neplăcutū și nisuferitū, nu puținū ni'amū măh-nitū di aciastă nidreptati și viderată asuprială a săracilorū lăcuiitorii, și, socotind-o cē mai întâi și cē mai mare datorii a noastră ca numaī decătū să facimū cuviinčoasa îndreptare, după bunu cugetū ci avemū ca, lipsindū acelū pricinui-toriū di stricăciune opștii catahrisisū, să să păzască o cumpănă a dreptății și a bunii ocărmuirii, suptū care să poată petreci, atătū stările cele mai alesă, cu mulțămire cuviinčoasă, cumū și cē alū doile și alū triile stari, cu acie ci să cade a fi cuprinși, și, după aceștia, toți lăcui-itorii țării să pitriacă suptū umbrire dreptii ocrotirii, fără cē mai mică asupreaală și strămbătati, n'amū lăsatū să triacă cătū di puțină vreme la mijlocū, ci, puindū inū lucrari treaba aceaasta, s'aū făcutū țadula Domnii Meli cătră ai noștri cinstiți și credinčoși boeri ca să să aduni și să so-cotească stricăciune ci negreșătū trebui să aducă patrii acestū catahrisisū și să găscă cuviinčoasali chipuri di

a să faci trebuincoasa îndreptari. După cari poroncă a Domnii Meli adunându-să dum[nea]lor ca niști adivărați patrioți, ci aũ durere pentru celi ci privăscu că curg spre stricăciune țării, cu mare sălință aũ socotitũ cuviincoasali chipuri spre plăcuta îndreptare și, făcându anaforã către Domnie Mè, cu arătare pre largu in ci chipũ aũ găsătũ cu cali a să urmã pentru fiștecare madè, ca să să dei cuviincoșulũ nezamũ și să să păzascã după aciasta cu nistrãmutari cumpãna dreptii rãndueli, s'aũ cetitũ innainte Domnii Meli anaforoa dumilorsali, cãrie luindu-i sama Domnie Mè cu mari luari aminte că cu adevãratũ cuviincoasã chipuri aũ socotitũ dum[nea]lorũ ca să să urmezã și ca să lipsascã catahrisisũ ci pãnã acumũ s'aũ urmatũ, — decĩ, întãrindu-sã anaforoa dumilorsali de cãtrã Domnie Mè, amũ hotãrãtũ ca să să și pui inũ lucrare toate acele chipuri ce prinũ anaforã să cuprindũ. Și, voindũ dintru adãnculũ inimii noastre ca, in cãtũ va fi cu putință mai fãrã prelungire, să să îndreptezã toati și să să pui la bunã și plăcutã rãnduialã, socotit-amũ a fi di trebuință și amũ orãnduitũ pi ai noștri cinstiți și credincoși boeri, dumⁱ Iordachi Balșũ bivũ Velũ Vist. și dumⁱ Grigorașũ Sturza Velũ Vist. și dumⁱ Iordachi Ros[e]t bivũ Velũ Vist., pi care s'aũ însãrcinatũ să fie cu purtari de grijã și privighere a să da cuviincoasali poronci a Domnii Mele și a să puni in lucrare toate celi ci sãntũ de trebuință, ca să să facã cu cè mai mari grabã cuviincoasa îndreptare. Care, prinũ epistasier dum. rãnduitorũ boeri, aũ să vã vii dumv. osãbiti poronci a Domnii Mele pentru fiștecare madè, cu povãțuiri pre largu, in ci chipũ aveți să urmați. Decĩ acumũ mai innainte prinũ aciastã carte a Domnii Meli vã dãmũ inștiințari di punere la cali ci s'aũ fãcutũ, și vã trimitimũ și osãbiti ponturi inũ scurtũ di madeli la cari trebuință ceri a să faci îndreptari și a să da cuviincoșulũ nezamũ și inũ urmã vorũ vini poroncili Domnii Meli cu arãtari și povãțuire pre largu. Pentru care cu strãșnicii vã poroncimũ ca foarte cu mari sãlinți și cu neadormitã priveghere să fiți

a urmă întocma și fără celū mai micū cusurū poroncile ce vi s'arū triimiti, dipărtându-vă di totū interesulū, și di a păzi hat[ăru]lū cui]va, și adesa corespondarisindū cu dum[nealo]rū orănduiții boeri și înștiințându-i de toati pre largu, ca să facă arătare Domnii Meli și să vă dei căzuta păvoțuire. Căci însușū putețū socoti și giudeca după cătă răvnă și voință avemū Domniē Mē a să faci cuviinčoasa indreptare și a lipsi cu totulū catahrisisū ci s'aū urmatū, ca să afli săracii lăcuitori birnici ușurari și răsufłari, cândū, prinū cercetările ci nigreșătū avemū să facemū, ni vomū adiveri că dinū pricina dregătorilorū nu s'aū săvărșătū acestū lucru plăcutū și doritū Domnii Meli întocma precumū să poroncește și să cere. Ci nădejde toată să vă mai rămăi că vețū putē afla vre unū chipū di mijlocire ca să scăpați di urgie Domnii Meli: cu hotărări vă arătămū că niciunū chipū de mijlocire nu vețū putē afla, ci nigreșătū vă vețū pedepsi, spre pilda și altora. După cumū, și cândū v'ețū arăta cu căzuta silințe, după datorie ci aveți ca să săvărșiți poroncili ci vi s'orū triimite întocma, fără celū mai micū cusurū, să fiți bine incredințați că cu aciasta viți arăta o deosăbită slujbă Domnii Meli, și să fiți bine nădăjduiți că va fi cunoscută slujba di cătră Domniē Mē, și v'iți împărtași cu milă și cinsti spre răsplătire slujbii cei cu credință. Și să avemū răspunsu că ați priimitū poronca aceeaasta a Domnii Mele. 1801, Septv. 6.

Credinčosū boerulū Domnii Mele dum. Sandulū Oatulū bivū Velū Pit., is[pravnicū] de Țan[ut]ulū] Greceni, să să dē cu sănătate.

Greceni.

Un act privitor la pribegii moldoveni în Polonia în vremea lui Petriceicu-Vodă.

Din aceeași colecție.

† Adecă eū, Iliia, fečorulū Saulei vamășului, scriū și mărtorisăscu cu căstă scrisoare a mē preacumū aū fostū pusū unchiū-meū Gligorașco Romășcelū parte dumisali dinū Oniciani și dinū Roșiori, cu vecinū cu totū, zălogū la dumn[ea]lui Dumitrașco Pitarulū dreptu treidzăci de lei. Însă aciaī banī i-aū fostu luatū cu camătă, și aū fostu pusū inū doo lunī să fiia peritoari. Deč eū Iliia Saule și cu frate-meū Gligorașco Botedzu, dacā amū vădzutū c'aū zălojitū unchiū nostru Romășcelū, noi n'amū lăsatū, și ni-amū sculatū și amū întorsu dumisale Pitarului. Pentru căč amū socotitu că mai încăpemū noi. Și i-amū datū noi dumisali cindzeci de stogurī, și ni-amū luatū moșiiia inna-poī. Deč, dacā aū venitū unchiu-nostru Gghiorghit[ă] Mareli-Armașū din pribegiiia dumisali, aū eșitū cu noi la ġudețū, și ni-aū rămasū să ne întoarcă banii ce amū datu, pentru căci i-aū fostū Romășcelū frate, și noi nepoți, și i-aū fostu și mai datorū frate-săū, și multe bucate i-aū luatū. Deci noi, dacā amū vădzutū că frate-săū i-aū prăpăditū atite bucate, și fiindū dumn[ea]lui frate, ni-amū tocmitū de bună voia și ni-amū aședzatū, și mi-aū datu dumnealui treidzăci de lei bătuți și dzeč[e] stogurī de fănū, ca să fiia dumisali drepti ocină și moșiiia în veci. Și noi amū iscălitū, și în tocmala noastră fost-aū unchiū-meū Ionașco Cărăimanū Comisulū și Gavrilū Cărăimanū č-aū fostu Stolnicū și Gheorghit[ă] Greaculū și Gavrilū

Griaculă și Ionașco Bărlică și Pătrașco Bere ă-au fostu Vornicū și ș'alți feçori de boeri. Însă feçorii lui Romășcel, cându orū întoarce acești bani și acestu fănū și alte bucate ce i-au mai luatū Romășcelū, ca să aibă feçorii lui Romășcelū a-și lua moșiia. Și zapisulū Pitarulū încă i-amū datu pre mâna dumisali Armașulū. Decī acești boeri amū iscilitū toți, ca să să știia.

Uriceni, lt. 7188 [1679], Dech. 16 d.

[Iscălituri.]

Și Caraiman Căpitanul e pomenit de două ori (pp. 9,10) de Cronica lui Nicolae Costin în vremea lui Petriceico. Gheorghită Mitre din Neculce (p. 205) e altul decît Gheorghită Marele-Armaș. Deosebit e și Serdarul Gheorghită Ciudin (*ibid.*, p. 215). Dar Gheorghită Armașul e același ca și Gheorghită fratele lui Savin Zmucilă, care, ca Postelnic, mai fugi odată la Polonă, supt Duca-Vodă, înainte de 1683 (*ibid.*, p. 216).

XVI.

Încă un act botușănean.

Din aceeași culegere:

Adecă eū Dămiiianū, fečorulū Solomii, neputulū Zaha-riicāi, scriū și mărturisăscu cu cestu zăpisū alū mieū pre-cumū amū păscutū oile dumisale lūi Pavālū Vorniculū, și i-amū perdutū cindzeci de vite de oi. Decī n'amū avutū cu ce plăti, ce i-amū pusū partia mē de ocină dinū Meadeești zelogū: cāndu i-oī plăti oilea, să-mī eū moșic. Și acestu zăpisū s'aū făcutū denainte lūi Dumitrașco dia Epotiaști, și denainte șoltuzulū de Botășeni și cu doīspră-zeci pārgari.

Și pentru credința amū pusū și pecete tārġului, să să știa.

U Botășeni, o letū 7152 [1653], Oct. 21.

Dumitrașcu otū Ipotești.

Pecete cu pănul și: „Pecete tārġu Botăș.“.

XVII.

Două cărți din veacul al XVII-lea.

1. *Una din cărțile Patriarhului de Ierusalim* *Hrisant Notara.*

La o anticvârie din Iași¹ am găsit un vechi dictionar latino-greco-frances (*Verborum latinorum cum graecis gallicisque coniunctorum commentarii*; Paris, 1558), care poartă o îndoită însemnare de proprietate relativă la istoria noastră:

Τὸ παρὸν δεδωρῆκεν ἐμοὶ Χρυσάνθω ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ Παναγίου Τάφου ὁ εὐγενὴς κύριος Νικόλαος Καραγιάννης Ἐνετίῃσιν (cartea de față mi-a dat-o mie, lui Hrisant arhimandritul Preasfintului Mormînt, nobilul domn Nicolae Caraiani, la Veneția).

Caraiani e cunoscutul bancher al Brincoveanului la Veneția (v. *Studii și doc.*, tabla; Hurmuzaki, IX², tabla).

Cît privește pe arhimandritul Hrisant, el ajunge cu vremea Patriarh al Ierusalimului, și fu unul din cei mai străluciți reprezentanți ai culturii eline în țerile noastre.

Jos, pe aceeași foaie de titlu, se cetește:

„Ex libris Nicolai Caragiani et amicorum.

„Ex libris Chrysanthi arhimandriti Herosolimitani.“

2. *Psalmĩ lui Constantin Cantacuzino Stolnicul.*

Tot de acolo am cumpărat o ediție greco-latină în 12 a Psalmilor, pe a cărui legătură sînt lipite pagini dintr'o prea-frumoasă ediție venețiană în limba slavonă a Psaltirii.

Deci proprietarul trăia într'o țară unde și greceasca și slavona

¹ Mi s'a spus că volumul a intrat în stăpînirea d-lui dr. C. Istrati.

erau limbă întrebuințată în biserică. În aceste condiții însă erau numai Principatele noastre.

De-asupra paginii întâiu e scris: *liber pisalimorum Davidi*. Acest *i* adaus amintește forma românească *Psaltire* pentru „Psaltire“.

Peste foi, după obiceiul turcesc, e scris: *Κωνσταντινου κτήμα* („proprietatea lui Constantin“). Deci un Constantin de pe la 1680-70 a avut cartea, și unul destul de cunoscut pentru a nu scrie mai mult. Și el a putut cumpăra chiar la Veneția această carte venețiană.

Un boier cu numele de Constantin trăind la noi pe atunci, știind latinește și grecește și slavonește, un Constantin care să fi învățat la Veneția, — aceasta înseamnă Constantin Stolnicul Cantacuzino, unchiul Brincoveanului. Comparînd scrisoarea lui greacă și cea latină din memoriile despre Manuscripte din bibliotecă străine pe care le-am tipărit în *Analele Academiei Romine*, XX și XXI, constatăm în adevăr că scrisoarea e aproape întru toate aceeași.

Astfel cu toată probabilitatea a ieșit la iveală cărticica de Psalmi a tinărului student romin la Veneția și Padova care era să fie cel mai învățat boier al nostru pe acel timp.

La p. 231 el înseamnă în latinește locul în care se spune că zeii neamurilor sînt toți demoni, iar Dumnezeu a făcut cerurile, la p. 238 se repetă cuvîntul *superbo*.

XVIII.

Cîteva acte venețiene privitoare la răscoala lui Ioan-Vodă-cel-Cumplit.

Asupra răscoalei lui Ioan-Vodă-cel-Cumplit avem numai știrile vădit împodobite din Paprocki și Gorecki, povestitori retorici, deși contemporani. Orice întregire deci care vine din izvoare simple, imediate, autentice, nu poate să fie decât foarte bine venită.

În Arhivele din Veneția, printre rapoartele, mai puțin cercetate pentru istoria noastră, din Polonia, se află cîteva știri cu privire la scurta carieră de biruințe a lui Ioan-Vodă.

4 Mart 1574.— Dice l'officio fatto seco dal signor Alberto Laschi, Palatino siradiense, principalissimo in quelle parti, et le offerte fatte a S. Serenità in occasione di guerra col Turco.

26 Mart.— Il Vaivoda di Valacchia [Bogdan] era andato a quella Corte per vedere che il Rè tenti la restitutione del governo della Valacchia nella sua persona, com'era prima, ritrovandosi scacciato dal Turco, et che il Rè, per questo et per dar conto della sua venuta in quel regno, hà destinato un gentil'homo per andar a Costantinopoli, il quale era stato a lui et si era offerto in tutto quello che poteva far servitio al bailo di S. Serenità a quella Porta.

29 Mart.— Che vi erano avisi della pace conclusa trà S. Serenità et il Signor Turco.

15 April.— Ch'avea comunicato al Rè secondo l'ordine di S. Serenità la confirmatione della pace col Signor

Turco, etc. Che con questa voce di pace alcuni signori di Russia et di Podolia, ove nascono frumenti in tanta quantità che non sano che farne, andavano dicendo che, riducendosi il fiume Niester navigabile, come si potriano fare con facilità, si potria condur sopra barche grandissima quantità di grani, carne salate, cordovani, cenere et altre fino a Constantinopoli et di là con navi a Venetia et che alcuno d'essi gli havea fatto dire di volergliene parlare et che loro piglieranno il carico d'haver la licentia del transito a Costantinopoli.

20 April. — Manda anco una lettera del Signor turco, scritta a quei signori pollachi nel tempo dell'interregno.

28 April. — Ch'avea fatto l'officio col signor Alberto Laschi, Palatino di Siradia, sicome S. Serenità gli hà commesso, et rapresenta il tutto come nelle lettere appar.

30 April. — Manda una lettera del signor Laschi a S. Serenità.

13 Iunie. — Che il Valacco havea di novo combatutto et vinto la seconda volta contra Moldavi et Turchi.

27 Iunie. — Chel Palatino di Cracovia, oltre l'haverle visitato, l'haveva anco tenuto a banchetto et che, secondo l'uso di quel regno, era stato x hore a tavola. Che, disnando, vene lettere de Leopoli, scritte al Rè, le quali furono lete perchè ivi erano la maggior parte di senatori, con aviso della rotta del Valacco et con timore che queste incursioni de Tartari et Turchi non faccino seguir qualche notabile inconveniente in Polonia, et si estende assai con discorsi et altro in questa materia.

4 Iulie. — Che li Turchi et Tartari, ritornando di Valacchi[a], erano entrati nelli confini del regno di Polonia et facevano danni grandissimi.

1 August. — Ambasciator di Tartari havea gionto li per dar conto delle cose di Valacchia et per far officio col Rè che non rinovi la legua col Moscovito, et si estende in molte cose intorno di ciò.

10 August. — Che l'ambasciator de'Tartari havea havuto audientia, et manda copia delle sua espositione, et dice la risposta de'Polacchi et il buon trattamento verso lui.

12 August.— Che un chiaus havea mandato a dir alli signori polacchi chel Signor turco li mandava per domandar il tesoro del Valacco morto, che era nel castel di Camenice, per far querella delle genti polacche che erano nel campo di esso Vallaccho.

20 August.— Il chiaus gionse alli 7 di detto mese in Varsovia et fece grave querella che Polacchi fussero stati in favore del Valacco morto, ricercando che gli fusse consignato il suo tesoro, et manda copie delle lettere del Bassa in questa materia. (Face si recomandați pentru alegerea de rege.)

25 Septembree.— Che consultavano sopra la risposta del chiaus per dar al Signor turco, la copia della lettera del quale manda quà alligata a S. Serenità.

1-iũ Octombree.— Che havevano risoluto in la dieta di mandar al Signor turco il Taranoschi, et scrive la sua commissione circa il risponder alla richiesta delle cose del Vallacco et altro et che si abboccaria col Pallatino di Vallacchia per stabilir seco la pace... Che il danno che Tartari avevano fatto a' Pollachi era stato de loro ricuperato, con morte di più di mille di lor.

22 Octombree.— Che de Xm. Tartari che daneggiavano sopra quel de Pollachi, 4m. ne erano stati morti et feriti, et si estende in questi motti d'essi Tartari, li quali continuavano a far danni, et che Pollacchi havevano dati ordini che tutti a quei confini si mettessero in arme.

Il signor Taranoschi era partito per Constantinopoli et manda copia della sua commissione et lettere che il Senato scrive al Signor turco.

Era ritornato da Constantinopoli un giovane che per alcuni anni haveva imparata la lingua, et refferiva che il Bassà gli haveva detto: „Và alli tuoi Pollacchi, che la spada del grande et invito Imperator pende sopra di loro, sì perchè sono troppo superbi, come perchè, hora che il rè di Franza non tornerà mai più in Polonia, vorano elegger per loro rè il Moscovito o il figliuolo del Imperator.

Che la Vallachia Superiore era in motto più che mai, non volendo obedir a quel Pietro, novo Vaivoda messo dal Signor turco.

7 Novembre.— Che Tartari insieme con li Turchi di Vallachia erano stati un'altra volta rotti da Pollacchi, li quali perciò stavano con molto pensiero che il Turco, alterato perciò et altri rispeti, non convenghi a danni loro, et massime perchè un loro segretario in Constantinopoli scriveva che Turchi erano malissimo satisfatti di Pollacchi et che a poco tempo si dubitava che vadino in quel regno.

Biserica Domnească din Tîrgoviste.

1. Pe un zid exterior.

Acușă treacă la dă Doamna Rădășu și creștinul
Domnii Io. Costandin Sărbăni. Vă vedeți din război
Honificăci din Tîrgoviste; tot 7163 1165 - 11
11 Pe o Evanghelie:

Acușă știuți Evanghelie împodobită cu argint
sau se vede pe din afară la lumină din Domnii Io.

II.

CITEVA INSCRIȚII ȘI ÎNSEMNĂRI DE BISERICI.

Acușă treacă la dă Doamna Rădășu și creștinul
Domnii Io. Costandin Sărbăni. Vă vedeți din război
Honificăci din Tîrgoviste; tot 7163 1165 - 11
11 Pe o Evanghelie:

II.

Biserica din Căpșeni (Prahova).

1. Pe un zid exterior.

Acușă treacă la dă Doamna Rădășu și creștinul
Domnii Io. Costandin Sărbăni. Vă vedeți din război
Honificăci din Tîrgoviste; tot 7163 1165 - 11
11 Pe o Evanghelie:

1165 - 11

Acușă treacă la dă Doamna Rădășu și creștinul
Domnii Io. Costandin Sărbăni. Vă vedeți din război
Honificăci din Tîrgoviste; tot 7163 1165 - 11

1165 - 11

Che la Vallachia s'avesse presa in alto più che mai, non volendo che si facesse Pietro, abbe Valtro di messo del signor Turco.

7 Novembre -- Che Turco insieme con il Turco di Valterrolo erano stati a essere con la città da Polacchi, il qual partito stavano a a molto pensiero che il Turco di arato perciò et altri si non conuenghi a darlo loro, et massime perchè era loro segretario in Costantinopoli scriveva che Turco erano molto più satisfatti di Polacchi et che a poco tempo si dubitava che cadde in quel regno.

II

CITAVA INSCRIPTI SI INSEMNARI DE BISERICI.

I.

Biserica Domnească din Tîrgoviște.

1. Pe un aghiazmatar:

Acestă tească l-a dată Doamna Balașaa a cistitului Domnă Io Costandină Șarbană Voevoda [la] bisearea domnească den Tîrgovește; leat 7165 [1656—7].

2. Pe o Evanghelie:

Această sfîntă Evanghelie împodobitu-o-aŭ cu argintŭ, cumŭ se veade, pe den afară iară luminatulŭ Domnă Io Costandină Basarabă Voevoda, și o aŭ închinatŭ sfînteî besearecî domnești den Tîrgovește, unde iaste hramul Uspenii Bogorodiții.

II.

Biserica din Ogretin (Prahova).

1. La intrare:

Această sfîntă și d[u]mnezeiască biserică o aŭ rădicat întru cinstea și slava Sfîntului Dimitrie și prea-cuviosii Paraschivi, și s'aŭ rădicat în zilile D[o]mn[u]lui nostru Ion Ionu Gheorghio Caragea Voivod, fiind ipiscop chiriu chiru Costandie. Și s'aŭ rădicat de robi lui D[u]mnezeu Rad[u] neguțatoriŭ ot Ogretin, Stana, soția d[u]mnealui Rad[u], Mariia soția neguțatoriŭ ot Cărbunești Brațu, cu tot neamu lor; pop[a] Mihaiŭ, cu tot neam[ulŭ]. Leat 1817, 1817 (cu cifre).

Dedesupt:

.... totŭ... ajutorindu Radu neguțatori.

2. În zugrăveala pridvorului, chipuri cu inscripțiile : „bețivu“, „cismaru“, „croitoru“, „zavisnicu“, „măcelaru“, „lacomu“, „cămătaru“, „băcanu“, „moraru“, „tutunaru“, „micinosu“, „clevetitoru“, „fermecătoare“, „păcătosu“, „care ia mana vacilor“, „care să sulemenește“, „cărcumăreasa“, „care doarme în leturghie“, „hoți ucigători“, „călugărița curvă“.

3. Zugrăveala e din 1848.

4. Pe o cruce de piatră, în dreapta pronaosului : Zota, Dragomir, Stoica Arod (*sic*), Radu.

5. Pe altă față:

... manū, Ioan, Ilie erei, Dobra, Ionū.

6. Pe a treia:

Uritu..., Tudor, Stana, cu tot neamul lor.

7. *Antologhion* din 1766.

8. *Octoih* de Sibiiū, 1826.

9. Pe un *Penticostariū* din 1754:

Să să știe de cându amū începutū a învăța și eū... ceī pă tipar, anulū la liatu 1835, și în luna lui Apriliei s'aū cutremuratu p'ănăntu, Marți.

10. *Psaltire* de București. 1756.

11. Pe un *Triod* din 1777, cu notă din 1837, de la „Radu dascălū (?)“:

Să să știe de cândū m'amū luoatū eū Radu de dascălie; 1819.

Cine va ceti, mă va pomeni.

Să să știe că acestu sfintū Triodū este cumpăratū cu toată cheltuiala și ostelē a dumilorū titorilorū a sfintei biserici a Ogretinului, care să vorū mai josū iscālī și vorū fii și pomeniți în veci, cu totū nem[ul] lor, aminū.

Eū, Petre, Dragomir, Petre, Stana, Ile, Voica, Stanču. Păuna, Stanū, Nedel[cu], Radu, Ștefanna, Mihaī, Rada, erei Voicu, Mariia, erei Preda, Radu preut, erei Mihaiū, prez[viter] Șarbanū, Voicu, Mariia, cu totū nem[ulū] lorū, iproč; Fev. 20, 1773.

Să să știe de cândū amū scrisū aici eū, Ioniță, copilū de la Ogretinū, sin popiī Mihaī, ca să să știe că atunci aū venitū Domnu în Scaunū Io Mihaī Costand[inū] Suč Voivod; leat 1802, 7310.

Aastă sfintă carte ce să chiamă Triod este al sfintei bisărci a Ogretinului, ce este hramulū prea-cuvioasei Pa-

raschevii și al marelui mucenic Dimitrie, și am scris eu, Ioanū, mai miculū între dascăli și cucernicul gramatic al scoalei episcopești acei dinū Țara Ungurească, cei numite a Ungrovlahiei neunita, pravoslavnic Vasilie Moga episcop în Marele-Prințipat al Ardealului, *ex offo., la Ogretino, archidiaconus Ioannes Popp.*

III.

Biserica cea veche din Stari-Chiojd.

1. Pe o cruce prinsă în zidul de împrejmuire:

Și s'a rădicatū această sf[ă]ntă cruce **въ днь Іу** Costantinū Voivodū. **Помѣни гди ери** Dumitru, Papa, Dimru, Mar., Stoica, Anca ... , **Алихандра, Dumitru, Ilie, Maria (?)**; Stoica, Do., Dumitru.

2. Pe acel zid: 1782.

3. Pe un pomelnic:

Pomel. citor.; Dech. 6, 7258 [1750]. Mor[ți]: Dumitru. VII: Catrina, Costandin, Ștefan, Maria, Dobra, Voica, Maria, Sanda, Dumitru, Voica, Antonie, Dobra, Ilie, Sima, Climentu, Anca, Maria, Preda, Sultana.

4. Alt pomelnic, de lemn.

5. Pe o piatră de mormint, în curte:

Suptu această piatră odihnescu-se oasele robului lui Dumnezeū bivū Velū Pit. Ștefanū Macovei.

6. Însemnare pe zid:

Oasele răposatului robului lui D[u]m[ne]zeū erei Dimitrie, leat 7217 [1708], Oc. 5 d.

7. Alta:

... robului lui Dumnezeū Costandinū.

8. Pe o piatră de mormint:

... Stă [în] mormăntu... din Necu ot... bilū... părinții... Dumitru... în... uī... tandin...

9. Pe un *Apostol* din 1784:

La leatū 1790, Martie 26 dni, într'astă Marți seară, la doaă çasurī de noapte spre Miercuri, s'aū cutremurat pământu, și aū ținut mai un sfert de ças, și peste un ças iarăș s'aū mai cutremuratū pământu, mai încetișorū; și

amă scrisă ca să se pomenească: Ștefan Macri (?), bivă Velu Armașu.

10. Pe *Cazani* din 1828:

Tl. dooăzeci și trei, prețu legată precumă să vede; Ches[ar][ie] ep[iscopu] B[u]z[ăului]; 1825.

11. *Ceasoslov Mare* din București, 1801.

12. Pe *Mineiu* din August 1780:

Să să știe că amă scrisu eă, dascălu Costandinu otă satulū Parepa, în zio de sfințulū părintele Simeonū Silpineculū, la zio de 'ntăiū a lui Septemvrei, înū zile prealuminatului Domnului nostru, eă Io Scarlatū Calemachie Voievodū, la leatū 1821, Septe[m]v[rie] 1.

E Domnia titulară a lui Scarlat Callimachi, pe vremea Eteriei.

Să să știe că eă sîntu Olteanu dinū fundulū Oltului, cu multă plecăcune mă închinu Sfinții Sale, părinte Ilie, și sărutū cinstita mână Sfinții Sale și a tuturorū preoților de aice, și închinu cu temeiū, și sinteți preoți foarte învățați, cu totu, și amă scrisū eă, celū mai micu și mai cucernecu alū Sfinței Voastre.

13. *Molitvenic* din 1835.

IV.

Biserica Sf. Paraschiva din Stari-Chiojd.

1. Pe o icoană:

1837; Vasilie Zugravū; Av[gustū] 28, 1782.

2. Pe un sfeșnic:

7225 [1716-7], Gheorghie, Etna (*sic*).

3. Pe altul:

Ștefan Tămpea acia[sta]; 1799.

4. Pe catapeteasmă:

Cu cheltuiala dm. Logf. Dinu Chieșca ot Star-Chiojdū; 1844.

5. Pe un epitaf:

Acest sf. epitafion s'aū făcut cu toată cheltuiala Dinului sin Ion Cheșcă; leat 1828, Mart. 9.

6. Pe un *Penticostariū* din 7290:

Mart. 30 dn., leat 1784. Să să știe că această sfântă carte ce să chiamă Penticostariū l-amū cumpăratū noi,

toți moșnenii denū Stari-Chiojdū, sfintei bisericii noastre, cu t[a]ll[er]i 60, și acești bani i-amū datū de la toți, denū bani munților Siriului... noastre a moșnenilorū.

Și amū scrisū eū, Drăganū diiaconū Bârdea otū Starū-Chiojdū, în sfânta Sămbătă cea Mare; Mart. 30 dni, 1784.

Popa Leonte sin Mareșū Tănăsescu.

Drăganū diiaconū sinū Costandinū Bârdea.

Hramul preapodomnei Paraschivei.

Drăganū diiaconū Bârda; Mart. 30, 1784.

Să să știe Con. sin Costandinū Măndrea; Iul. 1788.

V.

Documente chiojdene.

(în păstrarea parohului.)

I.

7070 (1561-2; îndreptat). Petru-Vodă. Întărire. Nume. Obîrșia Păcurița.

II.

2 August 7144 (1636). Matei-Vodă, pentru Drăgoiū și Balea Log. „de la Chiojdulū dinū sudū Saacū“, „Chiojdulū bătrănū“. Nume; Coica, Voicilaș, Benea, Iadū, moșulū Lupescu, Malotă, Bărsan, Dealulū Scăianilorū, Grica, Funea Dadulū, Bungăi, Ioanū Milosărdulū, Dragolea, Lupoia, Părjoleanii, Viia Ceptureancăi, Funiia Popească, Brenū, fečorulū Comanei, Radulū Sluğ. Frejreanulū, Morda, Neagoie Căpușă, Tălpădanū.

De notat: „cedvărți de locū. Unū locū țefuitū de la Păru, dinū hotarulū Bucovulū în susū“

III.

Adecă eū, Rada, fāmeae Bāducāe, și cu fetele Bāducāi, anume Dobra și Stana și Magdalina, scris-amū acesta zapisū alū meū ca să fie de marea creadință la mână

megiișiloră de otă Stară-Chiojdu, anume Stănilă denă Petreaști, cu frație lui, și Lepădată, cu frație lui, și Gavulă și Oprea denă Cocești, cu frație lui, și Bărsană, cu frație lui, și popa Tănăsie și cu Călină Bătu, cu nepoție lui, și Șerbu Edesculă, cu frație lui, și Radulă Jăpiesculă, cu frație lui, și Voicilă Trăcovă, și Grigorie, cu frație loră, și Todorană, cu frație lui, și Staico, cu frație lui, și Vlăculă, cu frație lui, și Neagoe Răondacu și Gavrilă Dogară și Badulă Șahanulă, Radulă Rața, — să să știe cumă amă vândută noe de bună voe noastră loculă beserecie împitrită acestoră megiiși careai săntu mai susă scriși, și aă vândută dreptă 400 de aspri gata. Iar apoe s'aă sculată Rada și fetele ei de aă întorsă cos. 10, de să aibă și ia parte și să ție și ia cu megieșie pre-acelă locă, la acă sfântă beserică, și acești bană e'ă dată toți megieșie careai scrie mai susă. Și acestă zapisă s'aă scrisă înă zilile răposatului (!) Io Mateiă Voivodă. Pisă mșta F[e]vrua[r] — dni, văleată 7160 [= 1652].

Și pentru credința ne'm posă și degetele.

Rada, Dobra, Stana, Magdalina.

Venitu-s'aă Staniă, fata Băducăi, stăj. 18, și o aă lăsată la Vișană, să dă totă cheltoiala, să o plătescă în 2 veră, iară, de a da acole (*sic*) innainte, să-și ție stănă (*sic*) moșie, să nu mai aibă Vișană trabă innainte satului și a portarului. Iară numai înă 2 veră să o ție Vișană.

Noemvr. dn. 19, let 7210 [1701].

Și o'mă pusă pentru bană portariului, orți 3 bană, și pentru vină, și pentru carne, până cândă va da banii, să-și e moșia.

1780. Împărțire între Stari-Chiojd și un Bircă pentru muntele Șiriul.

VI.

Biserica din Sofrăcești (Roman).

1. Pe un *Antologhion*:

Acastă sfântă și dumnăzăiască carte ce să chiamă Anthologhionă, ce coprinde toată slujba peste totă anulă, l-aă dată sfintei beserecii noastre ce avemă făcută de

noi la satul Șofrăceștii, în Ținutul Neamțului, la care biserică să cinstește hramul sfântului și... Nicolae...

... Întru pomenirea noastră, a robului lui Dumnezeu Costache Vel Agă (blestemul). Și, de s'arū întâmpla dupe vremi, din pricina războaelorū și dinū pricina răzmiriților, de s'arū prada sfânta biserică de niscare limbă păgine, și arū cădea această sfântă carte la mâna vre unū creștinū de aici denū țară, să aibă datoria ca unū bunū creștinū să o dea iarăși sfintei biserici, și unulū ca acela va fi ertatū și blagoslovitū de Domnulū Isusū Hs. și de toți sfinții și de Sfântulū Nicolae; și amū datū această carte în zilele Mării Sale luminatului Domnului nostru Ionū Nicolae Vvd., la valeatū 7254 [1746], Mai.

2. Pe un *Apostol* din București, 1743;

.... robu lui Dumnezeu Costandinū; pentru care rogu pre... dumiloru voastre..., căți vă veți întâmpla..., pre robulū lui Dumnezeu Costandinū și roaba lui Dumnezeu Lambriniia.

3. Pe o *Liturghie* din 7267:

La această liturghie amū dat și eū, preutulū Vasile, 2 zloți pentru pomenire noastră, letū 7268 [1759-60], iarū cumpărătoare leturghii 12 lei.

4. *Liturghie* din 1797.

5. Pe un *Penticostariū* din 17 — :

Aū răposatu dum. vara noastră Paraschiva Vorniceasa... Scarlatū-Vodă, la văletū 7265 [1757-8].

Acestū Pindecostarū este a sfinții bisăreci de la Sofrătești. Și să prăznuște hramulū sfântului și de minuni făcătorului Neculai arhiepiscopului Mirilorū de la Lichie.

Scris-amū și eū aice, ca să știe.

Pisahū azū mnogo greșnago.

Limbirū Spat.

Scris-amū aice eū care mai josū m'amū iscălitū: pisahū...

Cândū aū prădatū Tătarii Țara-de-josū, umbra văletu 7266 [1757], Săpt. 14, [și aū ars] multea case boerești și târgulū Focșani.

VII.

Biserica Sf. Împărați din Zimnicea.

1. Evanghelie modernă, cu o admirabilă legătură din veacul al XVII-lea, de argint bătut, avînd inscripțiile la sfinți în grecește.

2. *Evanghelie* din 1812.

3. Pe un *Tipic*:

.... știut să fie de cîndu m'amă făcutu popa Lalea, 1836, în luna lui Dechemvrie 20 de zile, și amă intratū și în școală de la Aprilie, și m'au firotonitū ddiakonū și priotū Athanase arhiū de la Sftu Spiridonū.

Amă scrisū popū Andrei sinū Șarbanū, z[etū] Mircea.

Aastă sfință *Evanghelie* este cumpărată de mine, H. Stoica, de la anul 1822, încă cu unū Tilcū alū *Evanghelii*, ce să numește Scazania, prinū care amū dăruit-o la mănăstirea hramulū Sfinților Împărații Costandinū și Elena, iară înbrăcăminteā îi este opștească.

VIII.

Biserica Sf. Nicolae din Tecuciū.

1. Pe ușile altarului:

Dimitrie Gheorghiu Grec; 1835, De[chem]v. 14.

2. *Evhologhion* din 1808.

3. *Liturghii* ale episcopului Cozma de Buzău.

4. Pe un *Penticostariū* din 7251:

Să să știe că această [carte] *Penticostariū* o amū vîndutū eū, pro... Toaderū, unū tl. Sfinții Sale protopopolū Mironū....

IX.

Biserica Sf. Voevozi-Vechi din Tecuciū.

1. Pe un *Octoih*:

Eū, Toderū dascalū, să să știe cîndū amū vinitū la acesta sfîntă biserică ce să numește hram[ul] Sfinții V[oe]-vozi, și amū vinitū cu știre omenilorū maī susū arătați sîntū; 1811, Octomvrie 25.

Toderu dascalu.

Acesta carte sa numeste Oftoic, si este cumparata de la preotulu Gheorghie Craste, cu triezaci si cincii lei, cu bani gata. Si, di se va intampla sa sa prapadască sau sa sa robesca (ca mai sus; același preot și aceeași mahalagii).

2. Pe un *Penticostariu* din 1800:

Acasta sfanta si dumnezeiasca carte sa numesti Pinticostare, este cumparata cu 2 zeci si 2 lei bani gata, de la Ipscopia lepadat, si, di sa va intampla sa o furi cineva sau sa robesca, si nu acolisi-o, sa fie afurisit si anatematisit de septi sutii si optsprezeci parinti de la Nechie, iar cine o'colosi-o sa fie ertat si blagoslovit de preotii bisereci; si sa numesti de la hramul Sfantilor Voevozi dinu targulu Tecuculu, aume satul Criviteni; din preuna cu preotul Ifrim Nazari; letu 1805, Iunie 25. Ionu Nebunele, Sandulu tiju, Ionița Pochiu, Sandulu Tabuț, Ionița croitoru i pa: Sandulu Bostanu, Ioniți Pocișu, Ionu Tabuțu, Sandulu Vladu, Ionu Darabanu, Dănailla iri [= preot], Eni Simionu, Gavrilă Capitanu, alesu preotu Ifrimu, Neculai crop. [= cap.], Ionu capitanu.

3. *Tipic* de Neamt.

X.

Biserica Sf. Gheorghe din Tecuci.

Însemnare:

Făcută cu cheltuiala dum[i]sale Hagi Ioan i a soții dum[nea]lui Parascheva, spre večnica pomenire; 1829, Sept[em]vr[ie] 15.

Versuri lingă chipurile lor, frumos zugrăvite pe lemn, în costume interesante:

Către Dumnezeu: crezū și vă mărturisesc

Pe tine acel ce ții toate,

Pământul și celelalte globuri nenumărate,

O prea-înțelepte, lume o podobești, etc.

XI.

Biserica Precista din Tecuci.

1. Bune icoane pe fond de aur.

2. *Antologhion* din 1777.

3. *Evanghelie* din 1778.

XII.

Biserica din Țigănești.

1. Pe o placă de marmură răzimată de părete lângă mormîntul cel nou:

[„Cavalerie“ rusească.]

Manolache Conache, Vornic de Țara-de-ġos, săvârșitu-î veața la 7 Maiu 1803.

Ecaterina, fiica sa, soție Caminariului Ionița Sturza, săvârșită la 1827.

Zmaranda, născută Donici, nora sa și soție Logofătului Costache Conache, săvârșită la 1831, Octomvrie 12.

Costache Conache, iar din botez Alecsandru, Logofātu și cavaler de S[fe]tîi Vladimir, născut la 14 Octomvre 1777, săvârșit din viața la 4 Fevruarii 1849, la 12 oara dimineață,—

zacu și odihnescu supt această piatră.

Și fică-sa Ecaterina, săvârșită la —.

2. Pe noul mormînt:

A la chère mémoire de la princesse Catherine Ruspoli, née Conachi, née le 24 juillet 1829, morte le 11 février 1870, son époux, prince Emmanuel Ruspoli, et ses enfants, Emmanuel, Marie, Lucie Vogoridy, Marie, Catherine et Marguerite Ruspoli.

3. Veche candelă de argint.

4. Pe o icoană:

Marele-Logofātu și cavaleru Costachi Conachi.

5. Pe un *Antologhion* din 7263:

Acastă sfântă carte ci să chiiamă Mineiulū, cumpăratu-l-amū noi pre ai noștri drepti bani inū doisprezeci lei, și o amū datū la a noastra sfântă bisărică dinū satū dinū Oprișești, dinū Țanutulū Tecuțului, unde să prăznueste Sfințai Apostoli Petru și Pavelū, a căroră esti hramulū. Și cine o arū fura-o saū arū lua-o pentru dajde vlădicăscă saū domnească saū ori cu ce chipu arū instreina-o de la bisărica Sfințilorū Apostoli, să le fie pără și Sfinții Apostoli la strașniculū județu, și de smerenie noastră încă să fie afurisiți și neertați inū vecu. Inochentie episcopū Râmnicului, vleatū 7268, msța —.

Ar ieși că episcopul de Rîmnic Inochentie avea legături prin Ținutul Tecuciului. Dar data de 7268 trebuie prefăcută în 7238 (= 1729-30).

6. Pe un *Apostol* de Rîmnic, 7212:

Aăastă sfântă carte ce să numește... dumisali Vornicului Manolachi Conachi denū satulū Țăgănești, de la Țăn[u]t[ulū] Tecuăului, și amū scrisū eū, mai miculū între preoți Mașteiū ierei; letū 1794, Dech[e]mvr. 6.

7. Pe un *Chiriadromion* din 1811:

Aăastă de Dum[ne]zău cinstitoari carte, tălmăcită de Preosfințiaia Sa părintele Mitropolitū Veniaminū inū vremea tragerii sale la mănăstirea Niamțului, tipărită și dăruită, o închinū la sfânta besărică denū ostrovulū Țăgăneștilorū, unde să prăznuește hramulū Sfintii Învieri a Măntuitoriului, zidită denū noū de mini păcătosū, la anū 815.

Costachi Conachi Agă.

8. Pe o *Evanghelie* de Buda:

Aăastă Sfântă Evanghelii cumpăratu-s'aū la anū 817, Martii, și s'aū afierosătū la sfânta și dumnezăiască besărică denū satulū Țigănești, dinū Țăn[u]t[ulū] Tecuău, unde să prăznuește Sfânta Învieri. Priimește, Doamne, rugăciunea robului tăū și mă pomenește cândū vei veni întru Împărăția Ta. Costachi Conachi Vornicū. Care sfântū lăcașū denū noū s'aū ziditū la anū 1815 de mini, nevredniculū Costachi Conachi, fiindū Agă atuncea.

9. Pe o *Evanghelie* din 1821:

Aăastă Sfântă Evanghelii ce preosfințitulū părintili Mitropolitului Veniaminū mi-aū dăruitū în coali de hărtii, legându-o acumū, amū afierosăt-o la sfânta besărică denū Țăgănești, unde hramulū este a Sfintii Învieri.

Costachi Conachi Vornicū; 1823, Maiū în 30.

10. Pe o *Liturghie* din 7215:

Aăastă sfântă carte ce să numește Leturghii esti alū dumisali Vornicului Manolachi Conachi, la biserica de la Țăgănești, la Țăn[u]t[ulū] Tecuăulū, și amū cumpăratū eū carele mai nainti sântū iscălitū, Maștei ierei, fiindū preotū la bisăreca dumisale; la leatū 1794, Fev. 2.

Amu cu[mpă]rat-o de la Focșani, la anul după ce s'au dusu Moscalii la țara lor, în zilele prè-luminatului D[o]mului nostru Mihailu Costantinu Suțu Vvod. [Blestem.]

11. Pe *Liturgii* din 1845:

S'au cumpăratu și datu de mini, Logofătul și cavaleru Conache, acum la Martu în 16, după ce cealaltă s'au furatù la sfințirea bisăricii Sfintei Învieri dinu Țigănești, zidită acum dinu nou în satù; 846, Martu în 6.

1846, Mart 6.

Costachi Conachi.

12. Pe un *Octoih* din veacul al XVIII-lea:

.... unul ca acela să fii afurisătù. Și l-amu datù la biserica noastră, la Fundeni Mării Sale Io Costantinù Neculai Voevodù, Domnù alù Țării Moldovii..., mare mucenicù Dimitrii, ca să fie pentru triaba bisericii, și pome..., ără înștiințare noastră, ori preotù, ori dascalù, ori cine arù fi, de Domnul nostru Is. Hr. și de prè-curatà Maica Svințai Sale și de 318 sfinți părinți denù Nichea, și să aibă parte cu Iuda, și trupulù lui să fii lăcașu diiavulului, pietrile și fierulù să putrezască, iarù trupulù lui să stè totù întregù până înu vecii vecilorù, aminù; 7250, Fev. 21.

... *Conachi.*

13. *Penticostariu* de 7261, Iași.

14. Pe un *Penticostariu* de București, 1800:

[Pomenit] preotul Vasile, [care a cumpărat cartea cu preotul Ioan „Eftemei“, „în tovărășii“.] Ne-amu cerutù banii ce i-au datù, ca să nu fie..., dar priotulù Ioanù s'au cerutù bani ce i-au datù ca să nu fie pārăș, și eù, văzându, i-amu datù banie în mână, și au rămasu carte dinu istovu; care la această carte nu are nece unù omù amestecătură, ci dați-o la această carte; și pentru neuitare amù făcutù această scrisoare; 183 (*sic*), Fiur[ar] 2.

Eù, priotulù Vasile, stăpănitoriù în veci.

[Ioan moare la 28 Iunie, „întru Joi suptù sară“; Vasile-i era „zătù“; 1813, Iunie 28.]

Să să știe di cându s'aũ dusũ Moscalii dinũ țarã in țara lorũ; aũ începutũ a trece dinũ postulũ Adormirie Maicãii lui Dumnezeũ, și pãnã pi la Înnãlțare cestitei cruci s'aũ strãcuratũ oaste cẽ grẽ, și dece pãnã la Cuvioasa Paraschiva s'aũ inpuțãnatũ cu totulũ. Apoi s'aũ începutũ a trece robi turci, și s'aũ isprãvitũ și robii pãnã pi la Botezulũ Domnului; letũ 1812 Avg[us]t 1.

Sã să știe cã acãstã sfãntã carti... l-amũ cumpãratũ eũ, preotulũ Ioanũ, și cu dascalul Vasile Boțiean, cu bani acești a noștri, 14 lei, adicã pasprizãc, ca să hii 200 de slujbã bisãricii; și amũ cumpãrat-o di la dascalulũ Gheorghii.

Sã să știe cã acãstã sfãntã carti... este a mẽ, a dascalulũ Vasile sãnũ popa Buzãianũ, cumpãratã dinũ preunã cumnatu-meũ, preotũ Ionũ Iftemei, dreptũ 14 lei, și, trebuindu-mi mie, i-amũ datũ 9 lei innapoĩ, ce era dați di dumnealui pi carte, și aũ rãmasũ dreptã a mẽ. Și s'aũ fãcutũ sinetulũ acesta aice innainte, pentru cã nu sãntu in amestecu.

15. Pe un *Triod*:

Acestu sfãntu *Triodũ* s'aũ dat-aũ de la noi la biserica Nișãni (*sic*); erei Andronachi prot[opopũ].

...de curând și să Callimachi a început de la să scrie un
...și a scrisă odată pe lângă război război...
...și legătură de marea... pe care se făcea armata
...și înălțarea numelui și denumirea lui Scriba Vodă și
...și dintr-o mână de scribi... în scriba...
...și pe lângă... și scriba... și scriba...
...și scriba... și scriba... și scriba...

III.

**CONDICA DE MENZILURÎ A LUÎ SCARLAT-VODĂ
CALLIMACHI.**

...de curând și să Callimachi a început de la să scrie un
...și a scrisă odată pe lângă război război...
...și legătură de marea... pe care se făcea armata
...și înălțarea numelui și denumirea lui Scriba Vodă și
...și dintr-o mână de scribi... în scriba...
...și pe lângă... și scriba... și scriba...
...și scriba... și scriba... și scriba...

...de curând și să Callimachi a început de la să scrie un
...și a scrisă odată pe lângă război război...
...și legătură de marea... pe care se făcea armata
...și înălțarea numelui și denumirea lui Scriba Vodă și
...și dintr-o mână de scribi... în scriba...
...și pe lângă... și scriba... și scriba...
...și scriba... și scriba... și scriba...

...de curând și să Callimachi a început de la să scrie un
...și a scrisă odată pe lângă război război...
...și legătură de marea... pe care se făcea armata
...și înălțarea numelui și denumirea lui Scriba Vodă și
...și dintr-o mână de scribi... în scriba...
...și pe lângă... și scriba... și scriba...
...și scriba... și scriba... și scriba...

...de curând și să Callimachi a început de la să scrie un
...și a scrisă odată pe lângă război război...
...și legătură de marea... pe care se făcea armata
...și înălțarea numelui și denumirea lui Scriba Vodă și
...și dintr-o mână de scribi... în scriba...
...și pe lângă... și scriba... și scriba...
...și scriba... și scriba... și scriba...

De curind d. Al. Callimachi a cumpărat de la un anticvar din Iași o frumoasă condică pe hîrtie groasă, albăstrie, cu marginile aurite și legătură de marochin roșu, pe care se desfac armele Moldovei și inițialele numelui și demnității lui Scarlat-Vodă Callimachi, ca Domn al Moldovei de la 1812 înainte. E scrisă numai în parte, cu o îngrijită și elegantă minusculă grecească de un Tzigaras, care avea grija menzilorilor, a cailor, surugiilor și popasurilor de poștă din Moldova.

Acum cîțiva ani, resumind alte condici financiare din epoca fanariotă (*Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a Principatelor române*, extras din „Economia Națională“, București, 1900, p. 87 și urm.), semnalam „Înmulțirea mare, specializarea lor“. În loc să avem o singură condică mare, strîngătorii de venituri înseamnă fiecare ce a strîns și cum a cheltuit banii ajunși în minile lui. Până acum aveam astfel capitolele *lazareturilor* și *răsurilor*, acum, prin cărticica scăpată într'un chip așa de fericit de peire orî de înstrăinare, putem să ni dăm seamă de rostul vechilor poște ale Moldovei.

Dăm în grecește partea de la început, care poate ajuta a se înțelege *sistemul* financiar și gospodăresc al menzilorilor, adăugind în notă traducerea. După aceia se reproduc numai notițe mai însemnate. Cele ce spune Tzigaras despre familia sa și unele împrejurări contemporane se dau iarăși în întregime. Cîteva notițe personale încheie condica, și din ele s'a luat numai ceia ce poate avea un interes general¹.

Ἐπὶ τῆς ἀειμνήστου δευτέρας ἡγεμονίας τοῦ ὀφηλοτάτου καὶ εὐγενεστάτου μου ἀθέντου καὶ ἡγεμόνος μεγαλοπρεπεστάτου πάσης

Traducere: În a doua Domnie, de veșnică amintire, a prea-înnăltatului mieu Domn și stăpînitor, a Măriei Sale Domnului nostru

Μολδαβίας κυρίου μας κυρίου Σκαρλάτου 'Αλεξάνδρου Καλλιμάχου Βωεβόδα, ἐν ἔτει σωτηρίῳ τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοιστῷ δυοκαιδεκάτῳ, κατὰ τὴν ἑτὴν 'Οκτωβρίου μηνός.

No. 1. 'Ο παρὰ τῶν παλαιῶν μενζιλτζήδων δοθεῖς λογαριασμός ὑπογεγραμμένος ὑπὸ τῶν μεμεοῦριδων αὐτοῦ τοῦ χιςμετίου.

γρόσια ἄσπρα. Μετάφρασις ἀπὸ τοῦ μολδαβικοῦ.

196.606 80 ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὴν γόστιναν καὶ ἐλχεσάπ τῆς διωρισμένης ποσότητος εἰς τὸ ἡράτι μας τῶν μενζιλίων διὰ ἓνα χρόνον: αὐτὴ δὲ ἡ ποσότης ἀναλογιζομένη εἰς 5.250 ἄλογα προσδιωρισμένα εἰς τὰς πόστας ὅλης τῆς Μολδαβίας, διαιρεῖται ὡς ἔπεται, ἦτοι:

γρόσια ἄσπρα

63.875 38 ἀνάλογον ἑνὸς χρόνου εἰς 1.689 ἄλογα τὰ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Προῦτου.

66.365 81 ἀνάλογον ἐξ μηνῶν ἀπὸ αἴτης 'Ιουλίου ἄχρι 31 Δεκεμβρίου 1812, εἰς 3.511 ἄλογα τὰ ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ Προῦτου.

66.365 81 ἀνάλογον ἐξ μηνῶν ἀπὸ αἴτης 'Ιανουαρίου ἄχρι τέλους 'Ιουνίου 1815, ὡσαύτως εἰς 3.511 ἄλογα.

127.728 75 ὅσα ἔχη νὰ λάβῃ οἱ παλαιοὶ μενζιλτζήδες, ἦτοι:

94.990 διὰ 1.357 ἄλογα πρὸς 70 γρόσια τὸ ἓν.

450 διὰ 12 βόδια πρὸς 37½ γρόσια τὸ ἓν.

183 τὰ κατὰ τὸ σενέτι τοῦ ἄρχοντος Καμηνάρη Τζηγαρά.

2.000 ἡ ἐξαγόρασις τῆς καντζαλλαρίας τῆς πόστας.

29.900,75 οὐτζηρέτ 'Οκτωμβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου 1812, ἦτοι:

Domn a toată Moldova, Scarlăt Alexandru Callimachi Voevod, in anul Mintuirii 1812, 2 ale lunii Octombrie.

No. 1. Socoteala dată de menzilgiuî ceî vechi, iscălită de meimurii (arendaşii) acestui huzmet.

Lei parale Traducere din moldoveneşte.

196.606 80 cite au luat de la goştină şi *alelthesap*, pentru citimea orînduită la iratul nostru al menzilurilor, pe un an: şi această citime, repartisată la 5.250 de cai, orînduiţi la poştele a toată Moldova, se împarte precum urmează, adecă:

Lei parale

63.875 38 Partea unui an la 1.689 cai ce sînt pe malul sting al Prutului.

<i>γρόσια</i>		<i>ἄσπρα</i>	
<u>29.340</u>	<u>75</u>	κατὰ τὸν λογαριασμὸν τοῦ παρὰ τοῦ ἄρχοντος Καμηνάρη Τζηγαρᾶ ἐξεταχθέντος.	
560		οὐτζηρέτ εἰς τὴν ἀφιξίν τοῦ ὑψηλοτάτου Πεχλι- βάν-Πασᾶ ἀπὸ Γιάσι εἰς Φοξάνι, τοῦ ὁποῖου ἡ μὲν ποδορόζνα ἦτοι γεγραμμένη τῇ β' Ὀκτω- βρίου, ἡ δὲ ἀφιξίς ἔγινεν τῇ γ' Ὀκτωβρίου, καὶ καθ' ἣν ἔκαμεν ἐξέτασιν ὁ ἄρχ. βιστιάρης ἐμει- ναν νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τῆς αὐθεντικῆς βιστιαρίας	
<u>29.900</u>	<u>75</u>		
250		τὸ ἀβάετι τοῦ κουτίου εἰς ἐξέ μῆνας, ἀπὸ α' τῆς Ἰανουαρίου ἄχρι 30 Ἰουνίου τοῦ 1813.	
<u>127.728</u>	<u>75</u>		

[P. 2.] 127.728,75 ἡ ὀπίσθε ποσότης, τὴν ὁποίαν ἔχουν νὰ λάβῃ οἱ παλαιοὶ μενζιλτζήδες.

73.288,81 ἐκπίπτονται ὅσα ἐλάδησεν ἡ Βιστιαρία, ἦτοι:

66.365	81	Partea pe șese luni, de la 1-iulie până la 31 Decembrie 1812, la 3.511 cai din a dreapta Prutului.
66.365	81	Partea pe șese luni, de la 1-iulie Ianuar până la sfîrșitul lui Iunie 1815, tot la 3.511 cai.
127.728	85	cît aũ de luat menzilgii ceĩ vechĩ, adecã:
94.990		pentru 1.357 cai, cite 70 de lei unul.
450		pentru 12 boĩ, cite 37½ lei unul.
183		cele dupã sinetul dumnealui Cãmînarului Tzigaras.
2.000		cumpãrarea cancelariei Poștei.
29.900	75	ugiret pe Octombree, Novembre și Decembrie 1812, adecã:
<u>Lei</u>	<u>parale</u>	
<u>29.340</u>	<u>75</u>	dupã socoteala celor orînduite de d. Cãmînarul Tzigaras.
560,		ugiret la plecarea prea-înnãlțatului Pehlivan-Pașa de la Iași la Focșani, a cãruĩ podorojñã s'a scris la 2 Octombree, iar plecarea s'a întimplat la 3 Octombree, și dupã cercetarea făcutã de dumnealui Vistierul aũ rãmas a se plãti din Vistieria domneascã 29. 900,75.
<u>250</u>		avaetul Cutiei pe șese luni, de la 1-iulie Ianuar până la 30 Iunie 1813.
<u>127.728,75.</u>		

[P. 2.] 127.728,75, socoteala din urmã, ce aũ a lua vechii menzilgii.

73.288,81 se scot cite le-a luat Vistieria, adecã:

γρόσια άσπρα

66.365 81 ανάλογον έξ μηνών από άτης Ίανουαρίου άχρητέλους Ίουνίου 1813, έκ των 196.606 γρόσ., 80 άσπρων των από γώστινας παρά των παλαιών ληφθέντων.

5.446, εις 680 κοιλά, 15 δεμερλιά, κάτε πρός 8 γρόσ. έκ των 4.775 κοιλών, 10 δεμερλιών διωρισμένων εις τά έκ δεξιών του Προύτου καθδιλίκια, έκτος 3.510 κοιλών, 11 δεμερλιών, κάτε δοθέντων in natura, έκτος 534 κοιλών, 4 δεμερλιών ράμασιτζαις περιών έδόθη ιδιαίτερος λογαριασμός και, άν έκ της ποσότητος αυτής εύρεθη δοθέν τοις παλαιοις μενζιλτζήδες, μένουν πάλιν να πληρώσουν πρός 8 γρόσ. τó κοιλόν.

1.477, εις 369 στόγουρα και $\frac{1}{4}$ χορτάριον πρός 4 γρόσ., τοις λακουιτόροις, τó ημισυ των $738\frac{2}{4}$ στόγουρων, έκτος $6.369\frac{1}{4}$ στόγρ. δοθέντων τή Βισιταρία, εις τά όποια συμπεριλαμβάνονται και $46\frac{5}{8}$ στόγρ. ράμασιτζας εις τά έκ δεξιών του Προύτου καθδιλίκια, κατά τον δεύτερον ένυπόγραφον δοθέντα λογαριασμόν και άν έξ αυτής της ράμασιτζας αποδειχθή όπερ έλαβον μέρος οι παλαιοι μενζιλτζήδες, αυτό όποχρεούνται να τó αποπληρώσουν έξ άλλου χορταρίου δωθέντος από την τζάραν εις την Πόσταν, ή, άν δέν έχουν, να πληρώσουν πρός 350 γρόσ. τó στόγ.

73.288,81.

Leï banî.

66.365,81. Ce se cuvine pe 6 luni de la 1-iú Ianuar până la sfirsitul lui Iunie 1813, din cei 196.606 lei, 80 de bani, din goştinã, din cele vechi rãmase.

5.446, pe 680 de chile, 15 dimerlii, fiecare cite 8 lei, din cele 4.775 de chile, 10 dimerlii orinduite la judeþele de la dreapta Prutului, afarã de 3.510 chile, 11 dimerlii, fiecare din ele date in naturã, afarã de 534 de chile, 4 dimerlii rãmãþite, pentru care s'a dat anume socotealã, þi, dacã din aceastã citime se va gãsi ceva dat menzilgiilor celor vechi, rãmîn iarãþi a plãti cu 8 lei chila.

1.477, la 369 de stoguri þi $\frac{1}{4}$ fin, cite 4 lei, locuitorilor, jumãtate din cele $738\frac{2}{4}$ stoguri, afarã de $6.369\frac{1}{4}$ stoguri date Vistieriei, in care se cuprind þi $46\frac{5}{8}$ stoguri rãmãþitã la judeþele din a dreapta Prutului, dupã a doua socotealã iscãlitã ce s'a dat; þi, dacã din aceastã rãmãþitã se va incuviinþa partea ce au luat-o menzilgiiii cei vechi, trebuie s'o plãteascã din alt fin, dat de țarã la Poștã, sau, de nu-l vor avea, sã plãteascã 350 de lei stogul.

73.288,81.

54.439,114. ἔχουν νὰ λάβουν οἱ παλαιοὶ μενζιλτζήδες πεντήκοντα τέσσαρας χιλιάδας καὶ τετρακόσια τριάκοντα ἐννέα γρόσ. καὶ ἑκατὸν δεκατέσσαρα ἄσπρα, τὰ ὅποια ἄσπρα κατὰ τὴν περίληψιν αὐτοῦ τοῦ λογαριασμοῦ ἐλήφθησαν ἀπὸ ἡμᾶς διὰ λογαριασμοῦ τῶν παλαιῶν μενζιλτζήδων καὶ ἐξωφλήσαμεν 1813, Ἰουλ. 29. Κωνσταντῖνος Κάρπος Καμινάρης. Ἀλέξανδρος Σερδάρης.

(οἱ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπογεγραμμένοι.)

[P. 3.] No. 2. Ἀναλογία κριθαρίου κατὰ τὸ κοντράκτο τῶν παλαιῶν μενζιλτζήδων, ἐναρχόμενον ἀπὸ α' τῆς Ἰουλίου 1812, μὲ προδρομὴν ἄχρι 30 Ἰουνίου 1813.
κοιλὰ δεμερλ.

10.400 ἡ εἰς τὴν τζάραν διορισθεῖσα ποσότης μὲ πληρομὴν πρὸς 8 γρόσ. τοῖς λακουτόροις.

5.624,10 διορισθέντα εἰς τὰ καδδιλίγια τὰ κατ' ἀριστερὰν τοῦ Προῦτου.

4.775,10 διορισθέντα εἰς τὰ καδδιλίγια τὰ κατὰ δεξιάν.

10.400.

Ἀναλογία αὐτῶν.

3.878,18 εἰς 1.462 ἄλογα τὰ κατ' ἀριστερὰν τοῦ Προῦτου.

54.439.14: aŭ sã iea vechii menzilgiŭ cinzeci și patru de miŭ și patru sute treizeci și nouã de lei și o sutã paisprezece bani, cari bani, dupã cuprinsul acelei socotelii, aŭ rãmas de la noi, prin socoteala vechilor menzilgiŭ, și am achitat la 29 Iulie 1813.

Constantin Carp Cãminar. Alexandru Serdar.

(cei iscãliți în original.)

[P. 3.] No. 2. Socoteala orzului dupã contractul vechilor menzilgiŭ, începind de la 1-iũ Iulie 1812 și mergind pãnã la 30 Iunie 1813.

Chile dimerliŭ

10.400 Cõtimea rinduitã asupra țerii, cu platã de 8 lei locuitorilor.

5.624,10 hotãrite la județele din a stînga Prutului.

4.775,10, hotãrite la județele din a dreapta.

10.400.

Socoteala lor:

3.378,18, la 1,462 cai din a stînga Prutului.

3510,11 εις 3.038 ἄλογα τὰ ἐκ δεξιῶν, διὰ 6 μῆνας, ἀπὸ ἀΐτης
Ἰουλίου ἄχρι τέλους Δεκεμβρίου.

3510,11 εις τὰ αὐτὰ ἄλογα, ἀνάλογον ἕξ μηνῶν, ἀπὸ ἀΐτης Ἰουνο-
αρίου ἄχρι τέλους Ἰουνίου 1813.

10.400.

4.775,10. Τὰ διωρισθέντα εις τὰ ἐκ δεξιῶν καδδιλίκια, ἦτοι:
κοιλὰ δεμερλ.

3.510 11 δοθέντα τῷ ἄρχ. Καμ.: Τζιγαρά in natura
εις τὰς πόστας.

584 4 βραμασίτζα εις τὰ ἐκ δεξιῶν καδδιλίκια, κατὰ
τὴν ἰδιαιτερον λογαριασμὸν δοθέντα τῇ Βισ-
τιαρίᾳ.

4.775 10 ἦτοι τέσσαρες χιλιάδες ἑπτακάσια ἑβδομήντα
πέντε κοιλὰ καὶ δέκα δεμερλιά 1813, Ἀπριλ. 29.

(Οἱ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπογεγραμμένοι Κωνσταντῖνος Κάρπος
Καμρ., Ἀλέξανδρος Ἀναστ. Σερδρ.)

[P. 4.] Λογαριασμὸς τοῦ κατὰ τῆς πόστας χορταρίου ἐν ἔτει
αἰωσίτφ, Ἰουλίου ἀΐτη.

Στόγουρα τέταρτα

738 2 ἐκ τῶν 777 στόγουρων ἀναλογουμένων εις 3.038

3.510,11, la 3.038 cai cei din a dreapta, pentru 6 luni, de la 1-iū
Iulie până la sfirșitul lui Decembre.

3.510,11 la aceiași cai, ce se cuvine pentru 6 luni, de la 1-iū Ianuar
până la sfirșitul lui Iunie 1813.

10.400.

4.775.10. Cele orinduite la județele din a dreapta, adecă:
chile dimerlii

3.510,11 date dumisale Căminarului Tzigaras in natură, la
poște.

584,4 rămășiță la județele din a dreapta, după socoteala
osebită dată Vistieriei.

4.775,10, adecă patru mii șapte sute șeptezeci și cincī chile
și zece dimerlii; 1813, 29 April.

(Ceī iscăliți in original: Constantin Carp Căminarul, Alexandru
Anastase Serdarul.)

[P. 4.] Socoteala orzului pentru poște in anul 1816, Iulie 1-iū.
Stoguri șferturi.

738,2 din cele 777 stoguri puse in socoteala celor 3.038 cai ai

ἄλογα τὰ τῶν ποστῶν τῶν ἐκ δεξιῶν τοῦ Προύτου, ἐκτὸς 3 στόγουρων, τὰ ὅποια δι' ὄλην ἐξέλιπον ἀπὸ τὴν ῥίνδουγιάλαν, καὶ ἐκτὸς 35²/₄ στόγουρ: ῥαμασίτζας εἰς τὰ ἐξ ἀριστερῶν καδδιλίκια..., ἦτοι

στόγουρα τέταρτα

5	—	εἰς τὴν Στίγκα.
2	—	εἰς τὸ Στροέστι, καδδιλίκι τοῦ Χοτινίου.
28	2	τὰ χωρία τοῦ καδδιλίκιου τοῦ Γιασσίου εἰς τὴν πόσταν Γιασσίου.
35	2	

Αὐτὰ δὲ τὰ 738²/₄ στόγουρα εἰς δύο μεριζόμενα γίνονται:

369 1 ὄσα διὰ τὴν ἀθθεντικὴν Βιστιαρίαν.

369 1 ὄσα διὰ τοὺς παλαιοὺς μενζιλτζήδες.

738²/₄.

Ἐδόθησαν δὲ αὐτὰ τὰ 369¹/₄ στογ: τῇ Βιστιαρίᾳ οὕτως:

Στόγουρα ὄγδοα

46	5	ῥαμασίτζα εἰς τὰ καδδιλίκια τὰ ἐκ δεξιῶν τοῦ Προύτου, ἦτοι:
----	---	---

Στόγουρα ὄγδοα

18	—	εἰς τὸν δρόμον τοῦ Φωξανίου καὶ Γαλατζίου, ἦτοι:
----	---	--

poștelor celor din a dreapta Prutului, afară de 3 stoguri, care au fost lăsate cu totul la o parte din rînduială, și afară de 35²/₄ stoguri rămășiță la județele din a stînga . . ., adecă: stoguri șferturi.

5,— la Stinca.

2,— la Stroiști, județul Hotinului.

28.2 satele din Ținutul Iașului, la poșta Iașului.

35.2.

Aceste 738²/₄ stoguri se împart în două.

369,1 pentru Vistieria domnească.

369, 1 pentru menzilgii cei vechi.

738²/₄.

S'au dat aceste 369¹/₄ stoguri Vistieriei astfel:

Stoguri optimi.

46,5 rămășiță la Ținuturile din a dreapta Prutului, adecă:

Stoguri optimi.

18,— la drumul Focșanilor și Galașilor, adecă:

Στόγουρα τέταρτα

4	—	εις Σκιντεΐ, καδδιλῆμι του Νιάμτζου.
1	2	εις Οὐντζέστι.
2	—	εις Στριμτούρα, καδδιλῆμι Τούτοθας.
4	—	εις Κουρλάτι, {
2	—	εις Φουρτζένι, { καδδιλῆμι τοῦ Τεκουτζίου.
2	2	εις Περχέτζι, καδδιλῆμι τῆς Πούτνας.
1	—	εις Φωξάνι, καδδιλῆμι Πακοβίου.
1	—	εις Πέκια, καδδιλῆμι Κοβουρλουγίου.
<hr/>		
18	—	
1	4	εις Τουλμῆν, τὸ καδδιλῆμι τοῦ Δοροχογίου.
7	4	εις τὸν ἄνω δρόμον τοῦ Σιρετίου, ἤτοι:
5	2	εις Ποδολελόγια.
2	—	εις Γιουρκάνι.
7	4.	

---

27 —.

46, 5.

[P. 4.]

Στόγουρα ὄγδοα

Stogurī șferturī.

4	la Scinteie, Ținutul Neamțului.
1	2 la Uncești.
2	— la Strimtura, Ținutul Tutovei.
4	— la Corlate (?) } Ținutul Tecuciului.
2	— la Furcenī }
2	2 la Berheciū, Ținutul Putnei.
1	— la Focșani, Ținutul Bacăului (<i>sic</i>).
1	— la Pechea, Ținutul Covurluiului
<hr/>	
18	—.
1	4 la „Tulmin” (Dumeni?), Ținutul Dorohoiului.
7	4 la drumul din sus ale Siretiului, adecă:
5	2 la Podul-Iloaii.
2	— la Iurcani.
7	4.

---

27 —.

46 5.

[P. 4.]

Stogurī optimi.

46 5 ἡ ἄντικρυς ποσότης, ἤτοι:

Στόγουρα ὄγδοα

27 — ἡ ἄντικρυς ποσότης.

4 — εἰς τὸν δρόμον τοῦ Ποτοσανίου, ἤτοι:

3 2 εἰς Σίποτε, καθὸ. Δοροχοῦ.

— 2 εἰς Ποτοσάνι, καθ. Χέρτσας.

3 4 Εἰς τὰ χωρία τοῦ καθολικίου τοῦ Γιασίου διὰ τὴν πόσταν Γιασίου, ἤτοι:

1 — τὸ χωρίον Μαρινίτζο ἐξ ἀριστερῶν τοῦ Προ-
του, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν στάντζιαν τῆς
πόστας εἰς μικρὰ τμήματα περισσότερον
ἀπὸ ἓν στόγουρον.

1 — εἰς Τάπορα

— 2 εἰς Πανλένι

1 — εἰς Τομέστι

} ἐκ δεξιῶν τοῦ Προῦτου.

3 4.

6 5 βραμασίτζα ἐκ τοῦ χορταρίου τῆς πόστας τοῦ Για-
σίου, ἤτοι:

Στόγουρα ὄγδοα

2 — τὸ καθ. τῆς Σουτζάβας.

46 5 citimea din față, adecă:

Stoguri optimi.

27 — citimea din față.

4 — la drumul Botoșanilor, adecă:

3 2 la Șipote, Ținutul Dorohoiului.

— 2 la Botoșani, Ținutul Herței.

3 4 La satele Ținutului Iașului, pentru poșta Iașului, adecă:

1 — satul „Marinitzo”, din a stînga Prutului, care
are la stanța poștei, în bucăți mici, peste un stog.

1 — la Tabăra

— 2 la „Panleni”

1 — la Tomești

} din a dreapta Prutului.

3 4.

6 5 rămășiță din orzul poștei Iașului, adecă:

Stoguri optimi.

2 — Ținutul Sucevei.

	—	4	τὸ καθ. τοῦ Χιρλοβίου.	
		2	1	τὸ καθ. τοῦ Πακοβίου.
		2	—	τὸ καθ. τοῦ Νιάμτζου.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		6	5.	
3	—		εἰς τὸν δρόμον τοῦ Χοτινίου γὰ ἀαθῆ ἀπὸ τὸ καθδ. τοῦ Χιρλοβίου, ἦτοι:	
		1	—	τὸ χωρίον Ὀνέστι, τοῦ ἄρχοντος Λογθτ. Γκίκα εἰς Χοίκο (?).
		1	—	τὸ χωρίον Κοσοῦλα, ὁ Ἰωαννίτζας Πραέσκος,.,.
		1	—	τὸ Βλαδένι, τοῦ Σπαθ. Γεωργάκη Καταρτζῆ, εἰς Τάπορα.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		3	—	
2	4		εἰς τὴν πόσταν Γιόλουλ, εἰς ἀριστερῶν τοῦ Προύτου, ἦτοι:	
		2	—	τὸ χωρίον Ποόδα καὶ Νοβέτζι Μολδοβένι, καθδιλήμι Φαλτζῆ.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		—	4	τὸ χωρίον Νοβέτζι Ποόλγαρι.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		2	4.	
46	5			
4	1		δοθέντα κατ' ἐπιταγὴν ἀπὸ τὴν πόσταν Γιασίου, ἦτοι:	
		—	4	Ținutul Hirlăului.
		2	1	Ținutul Bacăului.
		2	—	Ținutul Neamțului.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		6	5.	
3	—		la drumul Hotinului, să se dea dela Ținutul Hirlăului, adecă:	
		1	—	satul Onești, al dumisale Logofătului Ghica, la Huc (?).
		1	—	satul Coșula, Ioniță Brăiescu,.,.
		1	—	la Vlădeni, a Spătarului Iordachi Catargiu, la Tabăra.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		3	—	
2	4		la poșta Ghiolul, din a stînga Prutului, adecă:	
		2	—	satul Duda — și Novaci-Moldoveni.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		—	4	satul Novaci-Bulgari, Ținutul Fălciului.
		<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
		2	4.	
46	5.			
4	1		date după poruncă de la poșta Iașului, adecă:	

- 2 — τῷ πάς-πεσλή-άγασί μὲ ἀθθεντικὴν τζε-
δοῦλαν ἀπὸ 20 Νοεμβ. 1812.
1 — τῷ ἄρχοντι Μεγάλω-Ποστελνίω.
1 — τῷ ἐπισκόπῳ τῶν Ἀργεσίων, κατὰ προστα-
γὴν τῆς Βιστριαρίας.
— 1 Μὲ τζεδοῦλαν τῆς Βιστριαρίας τῷ σιλιχ-
δάρῃ, τῷ Χαλήλ-Πασᾶ.

50^{3/4} 4 1.

[P. 6.]

Στόγουρα τέταρτα

50 3 ἡ ὄπισθεν ποσότης.

346 2 χορτάρι εὔρεθὲν εἰς τὰς πόστας, ἦτοι:

Στόγουρα τέταρτα

194 3 εἰς τὸν δρόμον τοῦ Φοξάνιου, Γαλατζίου καὶ Φαλ-
τζίου, ἦτοι:

17 — εἰς Πόρδε.

8 — εἰς Σκιντέϊ.

9 3 εἰς Οὐντζέστι.

15 — εἰς Βασλοῦϊ.

15 1 εἰς Δοκολίνα.

10 — εἰς Στριμτοῦρα.

14 — εἰς Πουρλάτι.

12 2 εἰς Παρασκεδα.

2 — lui Baș-Beșli-Agasi, cu țidulă domnească de
la 20 Novembre 1812.

1 — dumisale Marelui-Postelnic.

1 — episcopului de Argeș, după porunca Vistieriei.

1 — cu țidula Vistieriei, siliħdarului lui Halil-Pașă.

50^{3/4} 4 1.

Stogurî șferturî.

50 3 cîtimea din urmă.

343 2 orz aflat la poște, însă:

Stogurî șferturî.

194 3 la drumul Focșanilor, Galaților și Fălciului, adecă:

Bordea, Scinteie, Uncești, Vasluiu, Docolina, Strimtura, Birlad,
Pereschiv, Berheciu, Tecuciu, Furceni, Malu-Siretiului, Focșani,
Ceriu (?), Petia, Cișmele, Galați, Corne, Elan, Fălciu, Iepurenî.

	9	2	εις	Περχέτζι.
	14	—	εις	Τεκούτζι.
	2	2	εις	Φουρτζένι.
	6	1	εις	Μάλο-Σιρέτουλοῦ.
	9	—	εις	Φωξάνι.
	7	—	εις	Τζέρι.
	5	2	εις	Πέτια.
	7	2	εις	Τζεσμέδες.
	10	—	εις	Γαλάτζι.
	4	—	εις	Κόρνε.
	4	—	εις	Έλάν.
	9	1	εις	Φαλτζί.
	4	3	εις	Γεπουρένι.
	<hr/>			
	194	3.		
25	2		εις	τὸν ἄνω δρόμον τοῦ Σιρετίου, ἤτοι:
			<u>Στόγ.τέτ.</u>	
	5	2	εις	Τίργου-Φορμός.
	4	—	εις	Χερμανέστι.
	3	2	εις	Πουρτζελέστι.
	2	—	εις	Γιουρκάνι.
	3	1	εις	Λέσπεζι.
	3	1	εις	Ζολδέστι.
	4	—	εις	Φαλτιτζένι.
	<hr/>			
	25	2.		
21	2		εις	τὸν κάτω δρόμον τοῦ Σιρετίου, ἤτοι:
	4	—	εις	Μιρτζέστι.
	3	—	εις	Ψώμανο.
	3	1	εις	Γάλπενι.
	2	2	εις	Πακόβι.
	2	⁷ / ₈	εις	Ώρπένι.
	2	3	εις	Ώζούτι.
	2	—	εις	Χαρέτ, ἐκτὸς 5 στίλζινων καὶ 4 ἐπιθα-
	<hr/>			
394	1			μῶν (<i>sic</i>) παλαιοῦ χορταρίου ¹ .

¹ La drumul de sus al Siretiului, adică: la Tirgu-Frumos, la Hărmănești, la Purcelești, la Iurcani, la Lespezi, la Joldești, la Folticenii...

La drumul de jos al Siretiului, adică: la Mircești, la Roman

241 3 $\frac{1}{21} \frac{1}{2}$ εἰς Κιάτραν.

[P. 5.]

Στόγουρα τέταρτα

394 1 ἡ ἀντικρυς ποσότης, ἦτοι:

35 3 εἰς τὸν δρόμον τοῦ Ποτοσανίου, ἦτοι:

4 2 εἰς Λάργαν.

1 3 εἰς Σίποτε.

3 — εἰς Στροέστι.

6 2 εἰς Ποτοσάνι.

5 2 εἰς Δοροχόϊ.

5 1 εἰς Χέρτζαν.

4 1 εἰς Μαμόρνιτζαν.

2 — εἰς Τρουσέστι.

35 3.

4 3 ὅσα ἔχουν νὰ λάβουν ἐκ τῶν 9 # στόγουρων δοθέντων ἀπὸ τὴν πόσταν Γιασίου κατὰ προσταγὴν τοῦ Διβανίου διὰ τοῦ Πιτάρι Κορόϊ, τὰ ὁποῖα θέλει διατάξῃ ἡ Βισιαρία, πόθε νὰ λειφθῇ, εἴτε *in natura* εἴτι μὲ πληρομήν.

399 —.

369 1 ἐκπίπτεται ὅσον τῷ ἀλόγῳ τῆ Βισιαρία.

29 3 μένουν νὰ λάβουν οἱ παλαιοὶ μενζιλτζήδες εἰκοσιενέα (*sic*) στόγουρα καὶ τρία τέταρτα...; 1813, Ἄπρου 29.

Οἱ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπογεγραμμένοι:

Κωνσταντῖνος Κάρπος Καμινάρης, Ἀλέξανδρος Σεργάρες¹.

la Galbeni, la Bacău, la Orbeni, la Agiud, la Haret, afară de cei 5 stinjeni și 4 . . . ale orzului celui vechiu.

¹ Socoteala din față, adică 35,3 la drumul Botoșanilor, adică: la Larga, la Șipote, la Stroiești, la Botoșani, la Dorohoiu, la Herța, la Mamornița, la Trușești... 4,3 cite aŭ să iea din cei 9 galbeni, stoguri date de la poșta Iașului, după porunca Divanului, prin Pitarul Coroiu, pe care va orîndui Vistieria de unde să se iea, orî in natură, orî cu plată...

369, 1 se scoate cit [s'a dat] cailor Visteriei (?). 29,3: rămîne să

[P. 6.] Nō. 4. Λογαριασμός τῆς ραμασιτζας τοῦ ἐκ τῆς ριν-
δουγιάλας κριθαρίου κατὰ τὰ ἐκ δεξιῶν τοῦ Προύτου καθδδιλίκια¹.

[Ca și la rămășița județelor din dreapta Prutului, No. 2,
și mai ales la p. 6:

Drumul Focșanilor: 37 chile, 13 dim. la Bordea (Tu-
tova), 2,17 Scinteie (Bacău), 9, Uncești (Tecuciū), 30,10
Vasluiū, „Ținutul Putnei“ (*sic*), 8 Parascheva (*sic*), 6
Berheciū, 7 Tecuciū, 3 Furcenī.]

Εἰς τὸν δρόμον τῶν ἄνω τοῦ Σιρετίου ποστῶν², 55: 10, Podu-
Iloaii, 17,14. Hărmănești, 5,10 Purcelești; apoī: 7, Iur-
canī, Neamț; 14,16, Folticenī.

Εἰς τὸν δρόμον τοῦ Ποτοσανίου [la drumul Botoșanilor]:
327, 19; 66,8 Larga (9,15 jud. Botoșani, 31,13, Iași, 25,
Cirligătura); 44,10 Șipote (Roman), 26,9 Stroiești (Boto-
șani), 100 Botoșani, 34,2 Trușești, 5,10 Herța, Salcea; 5
Mircești (Roman), 14,18 o rămășiță.

76,17 εἰς τὸν δρόμον τοῦ Χοτινίου [la drumul Hotinului]:
60,14, Ștefănești (Hîrlău), „din cele 240 de chile“; 16,3
Χοῶλο (Dorohoiū), „din cele 100 de chile“. — 584,4... Τὰ
ὁποῖα εἰς τὴν θεώρησιν τοῦ ἐναρξασμένου χρόνου κατὰ τὴν ἀτὴν
Τουλίου 1812 ἔμειναν εἰς τὴν Βιστιαρίαν; 1813, Ἀπριλίου 29³.

[Iscăliturile obișnuite.]

[P. 7.] No. 5. Λογαριασμός τοῦ ἀθθεντικοῦ κριθαρίου τεσλήμι
γεγονότος τῷ ἄρχ. Καμηγάρη Κ: Τζιγαρά. (Socoteala orzului
domnesc, dat dumisale Căminarului C. Tzigaras.)

238,17, Țin. Dorohoiū; 11.7, Tutova; 107,15 Fălciū; 36,4
Vasluiū=394,3.

56 ἐκπίπτονται ὅσα μὲ προσταγὰς ἐδόθησαν, ἦτοι:

Κοιλὰ δεμερλ.

16 δοθέντα τῷ σενατόρι κατ' ἐπιταγὴν τῆς Βιστ., 8 Σεπτ. 1812.

iea vechii menzilgii 29 stoguri și 3 șferturi...; 1813, 29 April. Cei
iscăliți în original (*ca mai sus*).

¹ Socoteala rămășiței din rînduiala orzului județelor din a dreapta
Prutului.

² La drumul poștelor din susul Siretiului.

³ Care la cercetarea socotelii anului ce începe la 1-iū Iulie a
rămas în Vistierie; 29 April 1813.

5 δοθέντα κατὰ τὸ βράβει τοῦ Στολνίκου Μιχαλ.; Ἀυγούστ: 27.
30 δοθέντα με ἀθηντικὴν τζιδοβλάν τῷ πασπεσλῆ-ἀγασί.

5 ὁμοίως τῷ ἀπὸ κατ' ἐπιταγὴν τῆς Βιστ., 15 Μαρτίου 1813¹.
Sint măsurate cu „ἀθηντικὸν δεμερλί“ („dimerlie domnească“); se dau lui Costachi Tzigaras.

[P. 10.] Λογαριασμοὺς κρεδίντζας τῶν ἀθηντικῶν μενζιλίων ἀπὸ α' τῆς Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔχρι λ' τῆς Ἰουνίου. (Socoteala credinței menzilurilor domnești de la 1-iū Ianuar până la 30 Iunie.)

[P. 11.] Ἀγορὰ καὶ ἔξοδα τῶν μενζιλίων ἀπὸ α' τῆς Ἰανουαρίου ἔχρι λ' τῆς Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ.
γρόσια ἄσπρα

97.828 τὰ δοθέντα τῇ κομπανίᾳ τῶν παλαιῶν μενζιλτζήδων, ἤτοι²:

94.990 1.357 de cai, cite 70 de lei.

450 12 boi (βόδια), cite 37 lei, 60 bani.

130 τὰ κατὰ τὸ σενέτι τοῦ ἡμετέρου Καμινάρη
διὰ τὰ εὐρεθέντα ξύλα.

2.000 ἡ ἐξαγόρασις τῆς καντζελλαρίας.

250 τὸ ἀβαγέτι τοῦ κουτίου.

97.828.

15.435, 102, διὰ 235 ἄλογα ἀγορασθέντα κατόπιν, ἤτοι³:

[696 lei, 11 cai prin căpitan Dimitrie; 2.960, 48 prin Grigore Costa; 95, 1, prin Panaiot Caragea; 329, 6, prin Serdarul Tufeccibaşa; 933, 15, prin Serdarul Tufeccibaşa; 280, 4, prin Serdarul Tufeccibaşa; 280, 4 prin Anastase Pezodromos; 65, 1 prin Anastase Pezodromos; 935, 14 prin Gheorghe Ralli; 328, 5 prin Tahir; 68, 1 prin Serdar;

¹ 56 se scot, cit s'a dat cu porunci, adecă:

Chile, dimerlii: 16 date senatorului după porunca Vistieriei, 8 Septembrie 1812. 5 date după răvaşul Stolnicului Mihail; August 27. 30 date cu ţidulă domnească lui Baş-Besli-Agasi. Şi 5 tot lui după poruncă a Vistieriei, la 15 Mart 1813.

² Cumpărarea şi cheltuielile menzilurilor de la 1-iū Ianuar până la 30 Iunie 1813. Lei, bani 97.828, — daţi companiei vechilor menzilgi.

³ 130, după sinetul Căminarului nostru, pentru lemnele ce s'au găsit. 2.000. Cheltuiuala Cancelariei. 250. Avaetul Cutiei. . . 15.435, 102, pentru 235 cai, cumpăraţi precum se arată, adecă....

60, 1 prin Abdul; 3.869, 72, 58 prin Serdar; 2232, 90, 33 prin căpitanul Dimitrie; 478, 60, 7 prin Caragea; 725, 00, 10 prin căpitanul Apostol; 281, 4 prin căpitanul dela Tîrgu-Frumos; 490, 7 prin Abdul; 280, 4 prin Tahir; 50, 1 prin Căminar.]

23.335 μισθοὶ σουρουτζίδων καὶ καροτζιέριδων τῶν κατὰ τὸν μῆνα Δεκεμβ. τοῦ παρελθόντος ἔτους¹.

[P. 12.] 66,887,60 μισθοὶ σουρουτζήδων τῶν κατὰ τὰς πόστας ἀπὸ α'της Ἰανουαρίου ἄχρι τέλους Ἰουνίου, ἤτοι²:

[11.480: lefile pe Ianuar ale surugiilor; 7.980, 209 surugiii la drumul Focșanilor, Galașilor și Fălciului; 600,15 Borde; 600,15 pentru Scinteia, Oncești, Vasluiu, Docolina, Strimtura, Birlad, Pereschiv, Berheciu, Tecuci; 440,11 Malul-Siretiului, 400,10 Focșani, 180,6 Ceriu (?), 180,6 Petia, 180,6 Cișmele, 210,7 Galași; 180,6 Elan; 210, 7 Fălciu.

840,42, drumul Cernăuțului: 140,7: Larga, Șipote, Stroi-ești; 160,8 Botoșani; 100,5 Dorohoiu și Herța; 60,3 Marnița.

1.100,50 κατὰ τοὺς δύο δρόμους τοῦ Σιρετίου (la cele două erumuri ale Siretiului): 125,5 Podu-Iloai; 100,4 Tîrgu-Frumos, 60,3 Hărmanești, Purcelești; 40,2 Iurcani; 75,3 Folticeni; 40,2 Joldești; 40,2 Lespezi; 100,4 Mircești; 60,2 Piatra; 60,3 Galbena; 80,4 Bacău; 60,3 Orbeni; 60,3 Agiud; 60,3 Haret; 100,4 Roman. — 270,9 poșta Ulmeni; 170,6 poșta Stîncă; 1.120,28, menzilhaneaua Iașului.

11.247,60 plata pe Februar a acelorași.

7.980,209 drumul la Focșani, Galași, Fălciu.

840,42 drumul Cernăuțului.

887.60,47 cele două ale Siretiului.

270,9 poșta Ulmeni, 150,5 Stîncă, 1.120,28 Iași.

11.200 surugiii pe Mart: 7.980,209 drumul Focșani, Galași, Fălciu; 840,42 drumul Cernăuților; 840,38 cele două

¹ Lefile surugiilor și cărucerilor pe luna Decembre din anul trecut.

² Lefile surugiilor celor de la poște de la 1-iu Ianuar până la sfîrșitul lui Iunie, adică:

ale Siretiului: 125,5 Podul-Iloaii; 125,5 Tirgu-Frumos; 40,2 Hărmanești. 40,2 Jurcani, 60,3 Folticeni, 125,5 Mircești și Roman, 50,2 Piatra, 60,3 Galbina, 60,3 Bacău, 10,1 Purcelești, 20,2 . . . și Joldești.

270,9 Ulmeni, 150 Stinca, 1.120,28 Iași.

11.370 leafa pe April:

8.300, 218; 840, 42; 840, 38 pentru drumurile de mai sus; 270,9 Ulmeni 1.120,28 Iași.

10.870 leafa pe Maiu a surugiilor: 7.760,198 calea Focșani, Fălciiu, Galați: 600,15 Borde, 580,14 Scinteia, 580,14 Uncești, 580,14 Vasluiu; 580,14 Docolina, 580,14 Strîmtura, 580,14 Birlad, 580,14 Paraschiv, 580,14 Berheciu, 580,14 Tecuci. 380,9 Focșani, 420,10 Malu-Siretiului, 210,7 Ceriu(?); 210,7 Petia; 210,7 Cișmele; 210,7 Galați; 120,4 Elan; 150,5 Fălciiu. — 840,42 drumul Cernăuțului, 840,38 al Siretiului, 310,10 Ulmeni, 1.120,28 Iași.

10.720 leafa pe Iunie a surugiilor.

5.796 leafa cărucerilor pe 6 luni (1.098, 1.038, 1.040, 1.015, 815, 790).

1.296 pentru 9 surugii (?), pe 6 luni.

324 pentru 3 „ποάρδων“, cite 18 lei pe lună.

17.796 lefi după pecetluit domnesc, ανά 2.966 γρόσ.
(cite 2.966 lei).

15.450,84 cheltuieli pe 6 luni:

4.141,10 potcovirea (πετταλόματα) cailor.

2.621 εις αγοράν τροχῶν.

612 κίρια τῶν καπιτάνων.

666,72 κατράνη κόκκινον καὶ ἱατρικὰ ἀλόγων.

417,27 εις σαποῦνι.

1.714 χαρτί, βοῦλλαις, βουλλοκέρι, κώδικες καὶ λοιπά (pentru cancelarie).

132 τοῖς λογοθέταις τῆς Βιστιαρίας διὰ τὰ πόντουρα τῆς Κάσσης.

154,95 εις ἀγριασμὸς.

8,60 εις δύο τεσσάρους τορβάδες κατὰ τὸ Σιρέτι.

3,2 μισθὸς χειρωνακτικῶν τοῦ αὐτοῦ δρόμου.

150 ὡσαύτως τῶν λοιπῶν δρόμων.

- 4,90 εἰς ἐξουχισμὸν τῶν ἀτιῶν.
- 1.262 διὰ τὰ ἱμάσια τῶν ἀλόγων¹.
-
- 11.945,114.
- 3.504,90 εἰς τόπους δανείων (la locurile sinetelor):
- 282 Lui Andrei Pavli, pentru 11.750 lei.
- 1.835 Căminarului, pentru 25.000.
- 1.200 Lui Nicolae Dimitriu, pentru 20.000.
- 96 Sirbului Ștefan, pentru 4.800.
- 51,90 Sulgerului Zaharia, pentru 2.000.
- 1813, Iunie 13.
- [P. 13.] Cheltuiala menzilgiilor de la 1-iū Ianuar până la 30 Iunie 1813.
- 73.288,81 de la vechii menzilgi:
- 66.365,81 τὸ ἀνάλογον τῆς Κάσσοις („ce se cuvine Casei“).
- 5.446,680 chile și 15 dimerlii, πληρωμὴ πρὸς 8 γρός.
(plată cu 8 lei).
- 1.477,369^{1/4} stoguri de orz, plată cu 4 lei.
- 26.158,84 ὁ ἀπὸ τῆς τζάρας δοθεὶς μισθός (leafa dată de țară),
pentru surugii și căruțași pe Decembre.
- 113.832 A acelorași pe 6 luni, până la sfârșitul lui Iunie 1813.
- 37.108 Οὐζιρέτια τῆς ἑξαμηνίας (ugiretul pe șese luni):
5.307,90; 5.971,30; 6.705,30; 5.552,90; 7.661;
5.910; în față: 5.637,60; 6.808,30, 7.394; 6.167,90;
8.440,96; 6.746.
- 42.870,90 τὰ ὀφειλόμενα τῇ Κάσσῳ διὰ τὰ αὐθεντικὰ ἰνάμια
cele datorite Casei de inamurile domnești;
biletele de poștă: 9.959,60, 7.904,60, 9.824,60,
6.488, 6.473,90, 2 220,60: Ianuar-Iunie.
- 1.038,30 Ugiretul cancelariei rusești pe 6 luni.

¹ Pentru cumpărarea roților; chiria căpitanilor; cătran, rom și doftorii pentru cai; săpun; hîrtie, peceti, ceară roșie, condici și altele; Logofeților Vistieriei pentru ponturile Casei; la aghiasmă; la două testele de saci la Siretiu; plata herghelegiilor aceluî drum; și ai celorlalte drumuri; scopirea harmasarilor; pentru îmașurile cailor.

- 184,60 14 chile, 18 dimerlii din rămășița menzilgiilor.
 5.660,48 pentru 471 chile, 14 dimerlii din aceeași rămă-
 șiță, afară de alte resturi notate.
 11.943,90 pentru 34 stoguri și 7/8 de orz, din altă rămă-
 șiță, afară de alte resturi.
 12.000 *ὀφειλόμενα τῇ Κάσσᾳ* (covenite Casei).
 401,60 pe 135 *πραζιά* (*sic*):
 117 *χορτάρι με ἀμάξια* (orz cu căruțele).
 16 *κλοπιμαία τοῦ εὐρεθέντος καπετάνου ἀπὸ Ῥομάνου* (fu-
 rătură ale cui a fost căpitan la Roman).
 1.258,72, 117 chile, 6 dimerlii *κριθάρι πωλημένον* (orz cum-
 părat).

[P. 14.] *Resumatul conturilor a, b.*

[P. 15.] Socoteala orzului de la 1-iū Ianuar până la 30 Iunie 1813.

3.904,10. Rămas în natură de la vechii menzilgii *καθ' ὅλας τὰς πόστας τῆς Μολδαβίας* (la toate poștele Moldovei).
 97,12 dintr'o rămășiță.

3.331,7, 3 mîncat de cai de la 1-iū Ianuar la 30 Iunie.

117,6, cit s'a vîndut.

393, 19,3, ce s'a dat vechilor menzilgii.

314,1 orz rămas.

[P. 16.] Socoteala a orzului, de la 1-iū Ianuar la 30 Iunie 1813.

343,2 dat în natură de vechii menzilgii.

9,3, din rămășițe.

217,3 mîncat; 11,1 vîndut, — 1 cu carul *εἰς τὴν πολι-
 τειαν* (la politie), 29,1 s'a dat vechilor menzilgii, — 2
 consulatului Rusiei, 8—, Domnului, — 2 ὅσον ἐδόθη τοῖς
Τούρκοις αιχμαλώτοις διὰ τὸν Ἰσραήλ. Τεκουτζίου (cit s'a dat
 Turcilor prizonieri prin ispravnicul de Tecuciū).

86, rămase.

1813, 30 Iulie.

[P. 17.] Socoteala cailor, 1-iū Ianuar—30 Iunie.

1.357 cele cumpărate de la vechii menzilgii.

235 de la Casă.

2 a dat Căminarul la menzil.

[P. 22.] Λογαριασμός τοῦ ἀθηντικοῦ μας κριθαρίου· (Socoteala orzului nostru domnesc.)

338,3 luat de Căminar de la vechii menzilgiū.

Luī Baș-Beșli-Aga pe lună (35, 4,4).

295,3, rest.

[P. 21.] Λογαριασμός ὧν ἔλαβε τζετφέρτων κριθαρίου ὁ ἡμέτερος Καμινάρης ἀπὸ τὰ ἀθηντικά μας μαγαζιά.

τζέτφερτα.

571 ὅσα ἔλαβεν ἀπὸ τὰ κατὰ τοῦ Γαλατὰ μαγαζιά, Ἰουνίου λ'τη¹.

[234, la 100 chile vîndute cu cite 18 lei; 55 luī Baș-Beșli-Agasi, cu 3 țidule: 6 consulului austriac; 100 luī Delibașa (δελιπάση) Sava, cu 2 țidule; 163 domneștii noastre Comisii din cele 20 de cetferturi dăruite; 13 date tot domneștii noastre Comisii.]

[P. 23.] Τὰ ὀφειλόμενα ἡμῖν κατὰ τὸν ληφθέντα λογαριασμὸν τῆς ἐξαμήνου κρεδίντζας τῶν μενζιλίων· (Cele datorite nouă după socoteala lăsată a credinței pe 6 luni a menzilurilor).

3.106,30 pentru 8 ⁷/₈ stoguri de orz, din cele 34 ⁷/₈ ale rămășiței, etc.

9.187,60 pentru 73 ³/₄ stoguri, etc.

1.800 pentru 100 de chile de orz, etc.

4.399,48 pentru 369 chile, 13 dimerlii de orz.

1.200 pentru trimetere de scrisori, etc.

36.495,90 prisosul după socoteala 3.

6.498,12. . . .

[P. 24.] Λογαριασμός τοῦ μισθοῦ τῶν σουρουτζιδίων καὶ καροτζιέριδων, ὅσον ἔδοκεν ἢ τζάρα ἀπὸ α'της Ἰανουαρίου ἄχρι λ'της Δεκεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους².

[Total: 8.044,60.]

[Pomeniți „scutelnicii unor boieri“, „Logofătul Vistieriei, după strălucita poruncă“.]

¹ Socoteala cetverturilor de orz ce a luat Căminarul nostru din magaziiile domnești. Cetverturi 571, cite le-a luat de la magazia de lingă Galata, 30 Iunie.

² Socoteala plății surugiilor și cărucerilor, cită a dat-o țara de la 1-iū Ianuar până la 30 Decembre 1813.

[P. 25.] Λογαριασμός των σουρουτζικῶν ἄσπρων διορισθέντων εἰς τὴν τζάραν ἀπὸ α'της Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Ἰουνίου τοῦ αἰωδ'¹.

Surugii cu cite 40 și alții cu cite 25 de lei pe lună. Și pentru „Postelnicul nostru Mavrogheni“ : τῷ ἡμετέρῳ πρῶτῳ Μεγάλῳ Ποστελνίκῳ Μηχαήλ Μαυρογένῃ; Comisului. — Total: 24.664,60.]

[P. 26.] Ἀπὸ α'της Ἰουλίου τοῦ αἰωγ' μέχρι α'της Ἰουνίου τοῦ αἰωδ', ὅτε τὸ μενζιλὶ ἐκρατήθη. τὸ ἤμισι διὰ λογαριασμὸν τῆς ἀθροεντικῆς μας Βισιταρίας, καὶ τὸ ἤμισι διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἡμετέρου ἄρχ. Καμμνάρη Κωστάκη Τζιγάρᾶ².

[P. 27.] Λογαριασμός μενζιλίου ἀπὸ α'της Ἰουλίου αἰωγ' μέχρι λ' Ἰουνίου αἰωδ'³.

26.856 lei lefile pe tot anul.

18.768 menzilgiilor vechi pentru 408 cai, cite 46 lei unul.

2.798,103 pentru cumpărare de orz.

13.907,60 pentru cumpărare de orz (și de la Spătarul Cerchez și alții).

8.046,36 potcovitul cailor.

3.453,40 plata imășurilor (ιμασίων) pentru 1.820 de cai, socotindu-se și imășurile Iașului.

6.706,150 μισθοὶ διαφόρων δούλων.

442 εἰς τὴν μετακομιδὴν χορταρίου ἀπὸ μιᾶς πόστας εἰς ἄλλην.

1.050 τορβάδες ὅταν εἰσῆλθον ἄλογα εἰς τὰ ἀχίρα.

388,30 εἰς καπίστρα τῶν ἀλόγων.

500 τὸ ἀβαέτι τοῦ κουτίου τοῦ ἐλέους.

364,9 ἀλείμματα καρουτζῶν⁴.

Total: 85.100,34.

[P. 26 Vº.] 5.157,9, cheltuieli felurite:

¹ Socoteala banilor pentru surugii rinduiți la țară de la 1-iū Ianuar până la sfirșitul lui Iunie 1814.

² De la 1-iū Iulie 1813 până la 1-iū Iunie 1814, cînd s'a luat în stăpînire menzilul, jumătate prin socoteala Vistieriei domnești și jumătate prin socoteala boierului nostru Căminarul Costachi Tzigaras.

³ Socoteala menzilului de la 1-iū Iulie până la 30 Iunie 1814.

⁴ Lefi ale deosebiților robi... La ducerea orzului de la o poșta la alta... Saci cînd au venit caii la grajduri... La căpestrele cailor... Avaetul Cutiei Milelor... Unsoři pentru căruțe.

4.210,60 εἰς τροχοὺς ἀγορασθέντας καὶ μοιρασθέντας κατὰ τὰς πόστας¹.

99.168 toată leafa surugiilor.

8.320,60 leafa căruțașilor și βοδάδων (boarilor)..

Total: 201.962,45.

[P. 29.] 100.000 τὸ παρὰ τῆς ἀθηντικῆς μας Βιστιαρίας ὀφειλόμενον μενζιλικὸν ἐτήσιον.

36.490,30 ὡσαύτως διὰ τὰ ἰνάμια.

46.748,81 τὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος συναχθέντα οὐτζιρέτια.

228.431, οἱ παρὰ τῆς τζάρας δοθέντες μισθοὶ τῶν σουρουτζίδων καὶ καροτζερίδων².

Total: 411.669.111.

[P. 29 V^o.] 144.800 ἀπὸ τοὺς νέους ἀγοραστὰς τῶν μενζιλίων δι' ὅσα παρ' ἡμῶν ἠγόρασαν χίλια διακόσια τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἄλογα ἀνὰ ἑκάτον γρόσ. τὸ ἔν, ἄνευ ἐκλογῆς.

561 πώλησις 187 πετζιῶν ἀλόγων. ἐκτὸς ἄλλων 158 μῆπο ποληθέντων³...

2.400 de la cumpărătorii menzilurilor διὰ τὴν καντζελαρίαν τῆς πόστας (pentru cancelaria poștei).

360 ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς διὰ τὰ πωληθέντα αὐτοῖς βῶδια (de la aceiași, pentru boii vînduți lor).

324 de la surugiî (pentru cai pierduți).

25.200 de la țară, pe 2.100 chile.

3.964 prețul a 219 chile de orz.

73.106,30 de la locuitori, pentru 208 ⁷/₈ stoguri de orz, cu 350 lei.

940 vînzarea a 3 stoguri de orz.

2.035 ἀπὸ ὅλους τοὺς δουλεθόντας εἰς τὸν μενζίλι, διὰ τζίσλας (de la toți cei ce slujesc la menzil, cu cislă).

Total 665.962,45.

¹ La roțile cumpărate și împărțite la poște.

² Suma anuală pentru menziluri, ce e datorită de Vistieria noastră domnească... Pentru inamuri... Ugireturile strinse în tot anul... Lefile date de țară surugiilor și cărucerilor.

³ De la cumpărătorii cei noi ai menzilurilor pentru 1.248 cai, cumpărați de la noi, cu cite 100 de lei unul, fără alegere. 561, vînzare de 187 cai, afară de alți 158 cari nu s'au vîndut încă.

[P. 30.] 201.962,45 după socoteala 13.

[P. 31.] Ἰδιαιτερός ἡμῶν μετὰ της κάστας λογαριασμός. (Socoteala noastră mai specială cu Casa.)

Total: 294.792.

1814, 30 Iunie,

[P. 31.] Λογαριασμός τοῦ κριθαρίου (socoteala orzului).

6.347,9.

...862,5 κριθάρι και ὀδέξι σωζόμενον, τὸ ὅποσον ὠρισάμεθα νὰ δωθῆ ὀωρεὰ τῷ πολκ. Θεωχάρη, τῷ Ἀναστασίῳ Πεζοδρόμῳ, τῷ σάμμεσι τοῦ μενζιλίου και τῷ Πέτρῳ, λόγῳ ἀνταμειβῆς διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις των.

1814, 30 Iunie.

[P. 33.] Πῶς ἐξοδεύθη.

Τῷ Ἀγα Δημητράκη... Τῷ ἡγουμένῳ Φορμόσας διὰ τὸ ἰμάσι τῆς πόστας Πόρδες... Τῷ Βορνίκῳ Στρατιλάτῃ διὰ τὸ ἰμάσι τῆς πόστας Βασλουγιού... Ῥαμασιτζα εἰς τὰ καδδιλίκια¹.

[P. 34.] Λογαριασμός ἀλόγων και δερμάτων ἀπὸ ἀτης Ἰουλίου τοῦ αἰωγ' μέχρι λ'της Ἰουνίου τοῦ αἰωδ'.

1820.

Πῶς εἰρέθησαν τῇ λ'τη Ἰουνίου τοῦ αἰωδ'.

... Τὰ τοῦ Καμινάρη... Δοθὲν εἰς ἓν νεφέρι τοῦ πεγζαδὲ Πετράκη... Τῷ γενεράλ Παρόντζι... Τῇ ἐκλαμπροτάτῃ και παμφιλεστάτῃ ἡμῖν Δόμνα².

[P. 35.] Λογαριασμός ἴδιος τοῦ ἀθηντικῷ μας κριθαρίου και χορταρίου και ῤαμασιτζας.

662,11.

Πῶς ἐξοδεύθη.

... Τῷ πάσ-πεσλή-αγασί κατὰ τὴν τζιδοβλάν τῆς Βιστιαρίας... Τῷ διδασκάλῳ Σεφάνῳ... Τῷ ἀγέντῃ τῆς Αὐστρίας... Τῷ κονσόλῳ τῆς Ῥωσσίας... Τῷ Πιτάρη³.

¹ Orz și ovăș rămas, care s'a orînduit a se da în dar polcovnicului Teohari, lui Anastase Pezodromul, sameșului menzilului și lui Petru, ca mulțămită pentru slujbele lor. Cum s'a cheltuit... Agăi Dimitrachi... Egumenului de Frumoasa pentru îmașul poștii Bordei... Vornicului Stratulat, pentru îmașul poștei Vasluiū... Rămășiță la județe...

² Socoteala cailor și a pieilor de la 1-iū Iulie 1813 până la 30 Iunie 1814... Cum s'aū aflat la 30 Iunie 1814... Ale Căminarului... Dat la un nefēr al beizadelei Petrachi [Mavrogheni, fratele Doamnei]... Generalului Baronți... Prea-luminatei și prea-iubitei noastre Doamne.

³ Socoteală specială a orzului nostru domnesc și al finului și a

[P. 36.] Ῥαμασίτζαι διάφοροι τοῦ κοινοῦ λογαριασμοῦ¹.

1814, Iunie 30.

[P. 37.] Σὺν Θεῷ ἀγίῳ, 1823, Μαρτίου α', ἐν Ὁδυσσῶ².

Τὸ σημειωματάριον μου ἐν ᾧ ἔγραφον τὰς γενέσεις τῶν τέκνων μου ἔμεινεν ἐγκλειστον εἰς τὸ μικρόν μου κιβώτιον, ὅπερ μέχρι τῆς σήμερον εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ αἰδίου ἀθέντου μου. Διὰ τοῦτο ἐνέκρινον, καίτοι ἐπιτομικώτερον παρ' ὅσον ἐν ἐκείνῳ ἔγραφον, νὰ σημειώσω ἐναυθὰ τὰς κυριωτέρας, περιστάσεις τῆς οἰκογενείας μου.

1783, Ὀκτωβρίου 30, ἐγεννήθην εἰς Ἰωαννίνα τῆς Ἠπείρου, ἐκ μὲν πατρὸς Τζιγγαράς, ἐκ δὲ μητρὸς Χατζηνίκος Κομνηνός. Ἐβαπτίσθην δὲ παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Ἰωαννίνων, κὺρ Μακαρίου, ὀνομασθεὶς Κωνσταντῖνος.

1793, κατὰ μῆνα Μάιον, ἐξήλθομεν τῆς πόλεως ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ μου, ὑπουργούμενοι ἀπὸ τὸν Ἀναστάσιον Δημητρίου, δούλον μας, ὅστις προϊόντος τοῦ χρόνου ἐγένετο μέγας ἔμπορος εἰς Μολδαβίαν, καὶ ἐτελεύτησεν ὑπέρκλυτος. Ὁ τότε ἡγεμὼν τῆς Ἠπείρου Τεπεδελενλῆ Ἀλῆ-Πασάς, χαριζόμενος δὲ τὸ ἀπὸ Βασιλεῦσος ὑπὲρ ἡμῶν σταλὲν συστατικὸν τοῦ τότε Μεγάλου Διερχομένου πρίγ-

rămășiței. . . Cum s'a cheltuit. . . Lui Baș-Beșli-Agasi după țidula Vistieriei. . . Dascălului Ștefan... Aghentului Austriei. . . Consulului Rusiei. . . Pitarului.

¹ Deosebite rămășițe ale socotelii de obște.

² Cu Dumnezeu Sfîntul: 1823, Martie 1-iu, Odesa.

Însemnarea mea în care scriam nașterile copiilor miei a rămas închisă în cutia mea cea mică, și aceia până azi se află în Asia, cu familia fericitului întru amintire Domnului mieu. Pentru aceia am socotit să însemn aici, de și mai pe scurt, cele mai însemnate împrejurări ale familiei mele.

1783, 30 Octombrie, m'am născut în Ianina Epirului, din tată Tzigaras, iar după mamă Hagi-Nico Comnenul. Am fost botezat de preasfințitul Mitropolit al Ianinei, domnul Macarie, dîndu-mi se numele de Constantin.

1793, în luna lui Maiu, am ieșit din oraș, eu și mamă-mea, slujii de Anastase Dimitriu, sluga noastră, care, cu vremea, a ajuns mare negustor în Moldova și a murit ca om foarte vestit. Domnul de atunci al Epirului, Ali-Pașa de Tebelen, căruia i se trimesese o recomandție grațioasă de la Constantinopol cu privire la noi

κιος Γεωργίου Μουρούζη, ἐνέδωκεν δὲ τὸ νὰ ἐκπατρωθῇ ἡ σε-
 βαστή μου μήτηρ, πρώτη καὶ ἐσχάτη τῶν γυναικῶν ὅσαι ἐπὶ τῆς
 τυραννίας τοῦ ῥηθέντος ἠθέλησαν νὰ ἀπέλθωσιν ἀπὸ τὴν φίλην
 πατρίδα.

1794, Φεβρουαρίου 4, ἐπλήρωσεν ἡ ἀείμνηστος μήτηρ μου Ζεφυ-
 ρίτζα τὸ κοινὸν χρεῶν, φθίσεως γενομένη θῆμα, καὶ ἐτάφη ἐν Ἰασίῳ
 τῆς Μολδαβίας κατὰ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Γκόλιας.

Ἦτον δὲ 33 ἐτῶν κατὰ τὴν ἡλικίαν. Γυνὴ ἀξιοσέβαστος διὰ
 τὰς ἀρετάς της καὶ διὰ τὴν παιδείαν της, ἄριστα συγκεκροτιμένη
 εἰς τὴν πάτριον ἑλληνικὴν μας γλῶσσαν, καὶ τῶν θύραθεν ἐπιστη-
 μῶν μετέχουσα. Ἀπώλετο ἀπὸ μίαν νοσταλγικὴν ἔφεισιν τῆς πα-
 τρίδος της, τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν της. Γαίαν ἔχει ἐλαφράν!

1805, κατὰ μῆνα Μάϊον, ἐστάλην παρὰ τοῦ πατρὸς μου διὰ τοῦ
 Δουνάβεως καὶ Μαύρης Θαλάσσης εἰς Βασιλεῦσαν, παρὰ τῷ
 κυρίῳ Ἀποστόλῳ Παπᾶ τῷ Δημητρίῳ.

1805, Ἰουλίου 20, ἐμνιστεύθην γυναῖκα δι' ἱερολογίας τὴν προ-
 τόκοτον θυγατέρα τοῦ κυρίου Ἀποστόλου, Μαριώραν, εἰς τὸ κατὰ
 τὴν Πουγιόκ-δερεὲ ὁσπίτιον τοῦ πενθεροῦ.

1806, Ἰανουαρίου 18, ἔγινεν (?) σὺν Θεῷ καὶ ὁ γάμος εἰς τὸ
 Σταυροδρόμον, καὶ ἔλαβον αὐτὴν εἰς γυναῖκα, ἧτις ἐγεννήθη 1793,
 Ὀκτωβρίου 30, εἰς Βασιλεῦσαν, βαπτισθεῖσα παρὰ τινος Ἀγγελλῆ
 Μαμμάρα Δημητρέως.

din partea Marelui-Drăgoman prințul Gheorghe Moruzi, a îngăduit
 să plece din țară respectata mea mamă, cea d'intăi și cea din
 urmă femeie care supt tirania acestui domn era să plece din
 scumpa noastră țară de naștere.

1794, Fevruarie în 4, și-a plătit neuitata mea mama, Zefirița,
 obșteasca datorie, jertfă a ofitei, și a fost îngropată la Iași, în
 Moldova, la biserica Goliei. Avea 33 de ani. Femeie vrednică de
 respect pentru virtuțile ei și pentru nașterea ei, pregătită foarte
 bine în limba elinească și împărțită cu științele publice (?). Și a
 murit de de dorul țerii sale, al mamei și al fraților. Fie-î țarina
 ușoară!

La 1805, în luna lui Maiu, am fost trimes de tatăl mieu, pe Du-
 năre și Marea Neagră, la Constantinopol, la domnul Apostol Papă-
 Dimitriu.

La 1805, 20 Iulie, m'am logodit cu fata cea mare a domnului
 Apostol, Mărioara, în casa dela Buiuc-derè a socru-mieu.

La 1806, 18 Ianuar, s'a făcut cu ajutorul lui Dumnezeu și nunta,

[P. 37 V^o.] 1806, Αὐγούστου 12, ἐφόρῃσε καθβάδι τῆς ἐν Μολδαβία ἡγεμονίας ὁ ὑψηλότατος καὶ εὐμένεστατος μου ἀθέντης Σκαρλάτος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχης Βόδα, καί, ἐπειδὴ ἤμουν προσκολλημένος εἰς τὴν Ὑψηλότητα του, ἐξυπουργῶν αὐτῷ εἰς διάφορα ἔγγραφα τῆς πολυετοῦς Δραγομανίας του, ἀνεκολούθησα μετὰ τῆς γυναικὸς μου, καὶ ἤλθομεν εἰς Γιάσι τῆς Μολδαβίας 14 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῇ δὲ 15^{τῃ} τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους ἤλθεν καὶ τὸ ἄζλι τοῦ ἀθέντου, ἀντικαταστάνας πάλιν κατ' ἐπίμονον ἔνστασιν τῆς Ῥωσίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Μουρούζη Βόδα, καὶ οὕτως ὁ μὲν αἰδιδμος ἀθέντης μου ἀπῆλθεν εἰς Βασιλεύουσαν, ἐγὼ δὲ ἔμεινα, διότι ἡ Μαριωρίτσα μου ἦτον ἔγκυος.

1807, Ἀπρ. 10, ἡλευθερώθη ἡ Μαργιωρίτσα μου ἀπὸ μίαν θυγατέρα, τὴν ὅποιαν ἀνεδέχθη εἰς τὸ ἄγιον βάπτισμα ὁ κὺρ Ἀνδρέας Παύλου, ὀνομάσας αὐτὴν Ἐλέγκων, ἥτις ζήσασα μέχρι 1808,

la Stavrodrom, și am luat-o de nevastă; care se născuse la 1793, Octomvrie 30, la Constantinopol, fiind botezată de un anume Angheli Mammara Dimitrieus.

La 1806, 12 August, a îmbrăcat caftan pentru Domnia Moldovei prea-înnălțatul mieū Domn Scarlat Alexandru Callimachi Voevod, și, de oare ce eram atașat la Înnălțimea Sa, slujindu-î în deosebite scrierî ale Dragomanatului său de mulți ani, l-am urmat, cu soția mea, și am ajuns la Iași, în Moldova, în ziua de 14 Octombrie din același an, iar la 15 din aceeași lună și an a venit și mazilia Domnului, așezîndu-se în locul lui iarăși, după statornica stăruință a Rusiei, Alexandru Moruzi Voevod, și astfel fericitul întru pomennire Domn al mieū a plecat spre Constantinopol, iar eū am rămas, pentru că Măriorița mea era îngreunată¹.

La 1807, Aprilie în 10, a născut Măriorița mea o fată, pe care a primit-o la sfîntul botez dumnealui Andrei Pavlu [cunoscutul bancher], numînd-o Elena, care, trăînd pînă la 1808, Septemvrie 30, s'a mutat la viața cea adevărată, din pricina unei diarii cronice.

¹ De aici se capătă data exactă a numirii lui Scarlat Callimachi. Sebastiani, ambasadorul francez, scrie și el la 25 st. n. că numirea s'a făcut în ziua precedentă (Hurmuzaki, *Supl.* I², p. 348, n^o CDLXXXIII). Cit privește data intrării în Iași, d-na Reinhard (*Lettres*, p. 225) și raportul solului aū pe aceia de 13/25; la 14/26 el primește pe cancelariul consulatului francez și pe Trimesul însuși (*Documente Callimachi*, I, p. 328). Cit privește mazilia, după Reinhard vestea ei sosi la Iași în noaptea de 14/26-15/27 (*ibid.*, p. 334, n° VII).

Σεπτεμβρίου 30, μετέβη εις τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ἐξ αἰτίας μιᾶς χρονικῆς διαρροίας.

1808, Δεκεμβρίου 28, ἐγεννήθη ἡμῖν θυγάτηρ εἰς Ἰάσι τῆς Μολδαβίας, τὴν ὅποισιν ἐδάπτισεν ὁ μακαρίτης πατήρ μου, δοὺς αὐτῇ ὄνομα Αἰκατερίνα.

1809, κατὰ μῆνα Μαῖον, ἀφήσαμεν τὸ Ἰάσι καὶ ἀπέλθομεν εἰς Κισενέβην τῆς Βεσσαραβίας, διὰ τὰ ἐξοικονομῶμεν τὰ ἐξοδὰ μας μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ ἐκεῖσε διατρίβοντος θείου μου, τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Τζιγαρά, ὅστις, ζήσας ἐν ὀλίγον χρόνον, ἐτελεύτησε 1809, Αὐγούστου 24, καὶ ἐτάφη μέσα εἰς τὴν ἰδιόκτιστον ἐκκλησίαν του, τὴν ἐν τῷ ὑποστατικῷ τοῦ Πετρικανίου.

1810, ἐν μηνί Μαΐῳ, ὁ πατήρ μου Νικόλαος μοι ἔγραψεν εἰς Κισενέβην ὅπου ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Μόγορα, ὑποστατικὸν τῆς Θεοτόκου Ἐλεούσης, κατὰ τὰ Ἰωάννινα ὄντος μοναστηρίου, διὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὰ ἅπερ εἶχε ζῶα, νὰ θεωρήσῃ τοὺς λογαριασμοὺς του, καὶ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του. Ὁ πατήρ μου οὐδὲ πατέρα, οὐδὲ μητέρα ἐγνώρισε, θανόντας ἄμφω, ὅτι ἦτον εἰς τὰ σπάρτανα. Προῖων τὴν ἡλικίαν καὶ μονογενῆς ὦν καὶ αὐτός, καθὼς ἐγώ, καὶ πτωχῶν, ἀλλ' εὐγενῶν γονέων υἱός, ἀπεφάσισε νὰ ἀπέλθῃ εἰς Βλαχμολδαβίαν, καὶ ἐλθὼν εἰς Ἰάσι, εὗρε τὸν συγγενῆ του Γεώργιον Τζιγαρά, ἄγοντα μετὰ τινος γέροντος, θείου των, Κωνσταντίνου Τζιγαρά. Αὐτὸς

La 1808, 28 Dechemvrie, ni s'a născut o fată în Iași, în Moldova, pe care a botezat-o răposatul tatăl mieu, dându-i numele de Ecaterina.

La 1809, în luna lui Maiu, am lăsat Iașul și am plecat la Chișinău la Basarabie, ca să îngrijim de veniturile noastre, cu ajutorul unchiului meu ce stătea acolo, răposatul Gheorghe Tzigaras, care, trăind puțină vreme, a răposat la 1809, August în 24, și a fost îngropat în biserica făcută de el însuși, cea de la moșia lui, Petricanii.

Și la 1810, în luna lui Maiu, tatăl meu Nicolae, mi-a scris la Chișinău că vrea să meargă la Măgura, moșia Maicei Domnului Milostive, mănăstire din Ianina, ca să cerceteze vitele ce le avea, să vadă socotelile lui și să plătească datoria lui. Tatăl meu n'a cunoscut nici tată, nici mamă, murindu-i cînd era în fașe. Înnaintînd cu vîrsta și fiind unul-născut ca și mine, și fiu din părinți săraci, dar nobili, s'a hotărît să vie în Vlahobogdania, și, venind la Iași, a aflat pe ruda lui, Gheorghe Tzigaras, care trăia la un loc cu un bătrîn, unchiul lui, Constantin Tzigaras. Acest Constantin luase de soție

ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε λάβῃ εἰς γυναῖκα μίαν ἀπὸ τὰς πρώτας εὐγενεῖς τῆς Μολδαβίας, Στουρζόϊαν, τὴν ὅποιαν διὰ τινὰ ἠθικὰ ἐλαττώματα διεξεύεζαν, καὶ οὕτω δυστυχίσας ἀπέθανε. Ὁ πατὴρ μου τότε ἐστοχασθῆ νὰ ὑπάγῃ εἰς Μόσκαν καὶ Νίζναν τῆς Ρωσσίας, ὅπου ἐξέλεξε τὸν ἐμπορικὸν βίον. Ἐπειτα ἐπανελθὼν εἰς Γαλάτζιον τῆς Μολδαβίας, ἔγινε σύντροφος μὲ τὸν Θεόδωρον Καρακαδάν, ἀδελφὸν τῆς μάμμας μου, καὶ ἠγόρασαν τὰ δάμματα. Ἡ φίλια αὕτη μετὰ τοῦ Θεοδώρου τὸν ἔκαμε νὰ ἀπελθῆ εἰς τὴν πατρίδα του τὰ Ἰωάννινα, ὅπου ἐνομφεύθη τὴν μητέρα μου, τὴν ἄφησεν ἔγκυον καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἰάσι τῆς Μολδαβίας, ἐπιχειρῶν εἰς τὸν ἐμπορικὸν βίον. Ἐπέδιδεν εἰς αὐτὴ τὸ ἐπάγγελμα μὲ πρόοδον ὄχι εὐκαταφρόνητον, ἀλλ' ὁ ἄστατος πλοῦτος ἐδραπέτασε καὶ ἀπὸ αὐτόν, καθὼς ἀπὸ ὄλους, εἰς ὅπους προσέρχεται. Χρεωστῶν λοιπὸν εἰς πολλοὺς, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν ῥηθέντα Ἀναστάσιον Δημητρίου, τὸν ποτὲ δοῦλον τῆς μητρὸς μου, ἐπιέζετο ἀπὸ αὐτὸν περισσώτερον παρὰ τοὺς ἄλλους. Ἐλθὼν λοιπὸν εἰς τὰ Μόγορα, ὡς εἶπον, καὶ θεωρήσας τοὺς λογαριασμοὺς τοὺς καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ἡ περιουσία του δὲν ἐξήρκει εἰς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους του, παρεφρόνησεν ὁ ἄθλιος ἀπὸ μικροφυχίαν. Οὕτω λοιπὸν, 1810, Ἰουνίου 8,

pe una din cele mai d'intăiū boieroaice din Moldova, pe Sturzoaia, de care, pentru unele slăbiciuni morale, s'a despărțit, și astfel, căzînd la nenorocire, a murit. Tatăl mieū atunci s'a hotărît a merge la Moscova și la Nijna Rusiei, unde a ales viața negustorească. Apoi, viind la Galați în Moldova, s'a întovărășit cu un Teodor Caracadă, fratele bunicii mele, și aū cumpărat vămile. Prietenia aceasta cu Teodor l-a făcut să plece în țara lui, la Ianina, unde a luat pe mama, pe care a lăsat-o îngreunată și a venit la Iașul Moldovei, apucîndu-se de negoț. A înaintat în această chemare cu venit nu de desprețuit, dar nestatornica bogăție a fugit și de la el ca și de la toți la cari vine. Rămîind apoi dator la mulți, și mai ales la acel Anastasie Dimitriu, odată slugă a mamei, era supărat de acesta mai mult ca de alții. Deci, viind la Măgura, cum am spus, și vîzînd socotelile lor, și aflînd că averea nu-î ajunge pentru plata datoriei, și-a pierdut mințile, sărmanul, de năcaz. Astfel deci, la 1810, 8 Iunie, luînd o carabină, după ce băuse șeisprezece cafele pe rînd, a ieșit pe jos, supt cuvînt că ar fi voit să-și cerce pușca. Apropiiindu-se de grajdurile lui, a privit cu ochi înlăcrămați la caii lui ce se duceau la apă. De-odată doi armăsari, cei mai frumoși, aū căzut morți înaintea lui, și aceasta era de sigur un semn

λαβών μίαν καραβίαν ἀφ' οὗ προέπιπε δεκαεὲς καφφέδες ἀλλεπαλλήλους, ἐξήλθε πεζός, λόγῳ τοῦ ὅτι ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὸ πυροβόλον του. Πλησιάζας εἰς τὸ ἵπποφόριον του, ἔδλεπε μὲ δακρύοντας ὀφθαλμοὺς καταβαίνοντας τοὺς ἵππους του εἰς τὸ νερόν. Αἴφνης δῶν ἅττια τὰ καλλίτερα ἔπεσαν πρὸ ὀφθαλμῶν του νεκρά, καὶ τοῦτο ἦτο βέβαια σημαίον τῆς πλησιάζουσας ἀποβιώσεώς του. Εἰσῆλθεν εἰς μίαν φάτνην ἐβδομικοντα ἐτῆς καὶ Θεοῦ παραχωρίσαντος κατέκαυσεν τὴν μιελὸν του. Πετώσα ἔφθασεν εἰς Κισενέβην ἢ θλιθερῆ αὐτῆ εἵδησις. Οἱ δανισταὶ διὰ τὴν ἐξουσίαν διακατέσχον ὅλην του τὴν περίστασιν, καὶ τὸ ὑποστατικὸν Πετρικάνι, τὸ ὁποῖον προαποθανὼν ὁ θεῖος Γεώργιος κατέλιπεν αὐτῷ εἰς κληρονομίαν. Ἡμεῖς οἰκονομούμενοι εἰς Κισενέβην ἐκ τῶν προσόδων αὐτοῦ τὸν ὑπηρετικὸν καὶ μὴ ἔχοντος πλέον πῶς νὰ ζήσωμεν, ἀπήλθομεν εἰς Ἰάσσιον.

1810, Νοεμβ. 28, ἡλευθερώθη ἡ Μαριωρίτσα μου, τεκοῦσα υἱόν, τὸν ὁποῖον ἀνεδέχθη εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα ἡ ἀρχοντίσσα Σπαθαρέσσα Κασσάνδρα Πουζανέσκα, καὶ ὠνόμασε Σκαρλάτον. Ἐτελεύτησε δὲ 1812, Ἰουλίου 9, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ μνήμα τῆς αἰοδήμου μητρὸς μου.

1813, Μαρτίου 28. Ἐγεννήθη ἡμῖν θυγάτηρ εἰς Ἰάσσιον, τὴν ὁποῖαν βαπτίσασα ἡ ῥηθεῖσα ἀρχοντίσσα Πουζανέσκα, ὠνόμασε Κασσάνδραν.

1814, Αὐγούστου 27, ἐφόρεσεν εἰς Βασιλεύουσαν καββάδι τῆς ἐν Μολδαβίᾳ ἡγεμονίας ἐπιτροπικῶς διὰ τὸν αἰοδίμου ἀθέντην

al răposării lui, ce se apropia. A ieșit la niște iesle și, cu îngăduința lui Dumnezeu, și-a zburat creierii la 70 de ani. Vestea grozavă a venit zburind la Chișinău. Creditorii cu dreptul lor au luat toată averea lui și moșia Petricanii pe care, murind înaintea-î, unchiul Gheorghe i-o lăsase moștenire. Noi, plătind din veniturile lui la Chișinău slugile, și neavînd cum mai trăi, ne-am întors la Iași.

La 1810, 29 Noiembrie, a născut Măriorița un fiu, pe care l-a primit la Sfîntul Botez dumnaei Spătăreasa Casandra Buzăneasca, și l-a numit Scarlat. A murit la 9 Iulie 1812 și a fost îngropat în mormîntul mamei mele răposata întru fericire.

La 1813, 28 Mart, ni s'a născut o fată în Iași, pe care botezînd-o tot dumnaei Buzăneasca, i-a dat numele Casandra.

La 1814, 27 August, a îmbrăcat caftan pentru Domnie în Moldova ca episcop al fericitului Domnului mieu prealuminatul print

μου ὁ ἐκλαμπρότατος πρίγκιψ Ἰωάννης Καλλιμάχης, ἀδελφός του καὶ εἰς Νοέμβριον 1812 ἔκαμεν τὸ Ὑψος Του τὴν εἴσοδον του εἰς Ἰάσσιον.

1815, Δεκεμβρίου 27, ἐφόρεσα καβάδι, Καμιναρίας, καὶ διορίσθην ναζίρης τῶν αὐθεντικῶν μενζιλίων διὰ λογαριασμόν τοῦ Ὑψοῦς Του.

1816, Ἰανουαρίου 5, ἡλευθερώθη ἡ Μαριωρίτζα μου, τεκοῦσα υἱόν τὸν ὁποῖον ἀνεδέχθη εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα ἡ ἐκλαμπροτάτη καὶ εὐμενεστάτη μου κυρία Δόμνα Σμαράγδα Καλλιμάχι καὶ ὠνόμασε Σκαρλάτον. Κατὰ δὲ μῆνα Αὐγούστον 1818 τὸν ἤρπασαν ἀπὸ τὰς ἀγγάλας μου ἡ πανώλη ἡ νόσος εἰς Γαλάτζη, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ μνήμα τοῦ μακαρίτου θεοῦ Θεωδώρου Καρακαδᾶ, εἰς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τὴν ἐκκλησίαν.

1817, Αὐγούστου 22, ἐφόρεσα καβάδι Ἀτζίας, καὶ διορίσθην στάροστας τῆς Πούτνης, ἀπελθὼν εἰς Φωξάνι συμφασίλιος.

1818, Φεβρουαρίου 10, ἐγεννήθη ἡμῖν εἰς Φωξάνι θυγάτηρ, τὴν ὁποῖαν βάπτισας ὁ σύντροφος μου ἄρχ. Σπαθάρης Βασίλειος Μικλέσκοξ, ὠνόμασε Ζεφουρίτζαν.

1818, Ἀπριλ. 2, μετετέθην ἀπὸ Φωξανίου εἰς τὴν ἰσπραβνιτζίαν

Ioan Callimachi, fratele lui, și în Novembre 1812 și-a făcut Înălțimea Sa intrarea la Iași¹.

La 1815, 1-iū Dechemvre, am îmbrăcat caftanul de Căminărie și am fost rînduit nazir al menzilurilor domnești pe seama Măriei Sale.

La 1816, 5 Ianuar, a născut Măriorița un fiū, pe care l-a primit la sfîntul botez prea-luminata și prea-buna mea doamnă Doamna Smaranda Callimachi, și i-a dat numele de Scarlat. În August 1818 l-a răpît din brațele mele boala ciumei la Galați, și a fost îngropat în mormîntul răposatului mieu unchiu Teodor Caracadă la biserica Sf. Nicolae.

1817, la 22 August, am îmbrăcat caftan de Agie, și m'au rînduit staroste de Putna, plecînd la Focșani cu familia.

1818, la 10 Februar, ni s'a născut la Focșani o fată, pe care botezînd-o tovarășul mieu, dumnealui Spătarul Vasile Miclescu, a numit-o Zefirița.

1818, la 1-iū April, am fost mutat de la Focșani la isprăvnicia Bacăului, unde după unsprezece zile am aflat răposarea socrului mieu, care, în postul mare, s'a împărtășit cu tainele cele mari, și, sănătos fiind, a căzut...

¹ Cea d'intăiu e dată nouă. Cf. *Doc. Callimachi*, I, p. cxcix.

τοῦ Βακοβίου, ὅπου μετὰ 15 ἡμέρας ἔμαθον τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πενθεροῦ, ὅστις, ἀφ' οὗ, νήστειας οὔσης τῆς Τεσσαρακοστῆς. ἐκοι-
 νόνησε τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἡγιῆς ὧν ἔπεσε (două foi rupte).

[P. 52 V^o.] Socotelile Mărioriței, pe 1815.

Pomeniți: Banul Petrachi Cazimir, Sulgerul Sevastos, Leiba Carniol, Căminarul Spiridon, Mănăstirea Aron-Vodă, etc.

[P. 53.] Păharnicul Gheorghe Constantinide Șișman (Σι-
 μάνη), grămaticul Apostolachi, Andrei Pavlo, Beizadea Iancu, Halil-Aga, Baș-Beșli-Agasi, Aga Dimitrie Statakis, Doamna Ruxandra, D. Rhalli, Nicolae Capșa (Κάψα) și frații Capșa, Const. Caragea (Καρατζά), Vistierul Manolachi, Căpitanul Stavrachi, Stolnicul Codreanu, Ratib-Efendi.

Socoteala pe 1815 a Domnului. Suma: 31.561. A lui Halil-Aga, Baș-Beșli-Agasi, Aga Dimitrie Statakis, Dimitrie Rhalli, Capșa, etc., Serdarul Gheorghe Iosipescul, ὁ εἶ βιο-
 τιάρης Καμινάρης Μανολάκης, ὁ Σταυράκης ἐπιστάτης ποτὲ τοῦ μενζιλίου (al doilea Vistier Căminarul Manolachi, Stavrachi fost epistat al menzilului), Stolnicul Dimitrie Κο-
 δρώνος, Ratib, Divan-Efendi, Scarlat Stoeckel, φάλτος. Apoï, p. 70, scrisoare a lui și a Mărioriței.

Sprun

TABLA DE MATERII

	Pag.
I. Documente, felurite	1
I. Familia Mitropolitului Varlaam al Moldovei	3
II. Hotarul Dorohoiului	7
III. O moșie hotineană și un vechi neam de răzeși	13
IV. Țiganii moldoveni în Basarabia	18
V. Istoria unei moșii dorohoiene: Dumenii	20
VI. Două file dintr'un registru de scutelnici	42
VII. O carte de scutare χ	45
VIII. Milo muhardar al lui Mihai-Vodă Sturza	46
IX. Cîteva acte din vremea lui Despot-Vodă privitoare mai ales la negustorii cretani și peroți ce umblau prin Moldova	48
X. Doi mazili romini la Poartă în epoca lui Mihai Viteazul	54
XI. O dovadă a prădăciunilor din 1821	56
XII. Din hirtziile unei familii de mahalagii bucureșteni	58
XIII. Socoteli de Visterie privitoare la mănăstirile de maici din Moldova (1817-9)	61
XIV. O ordonanță a lui Alexandru-Vodă Suțu ca Domn al Moldovei	96
XV. Un act privitor la pribegii moldoveni în Polonia în vremea lui Petriceicu-Vodă	70
XVI. Încă un act botușănean	72
XVII. Două cărți din veacul al XVII-lea	73
XVIII. Cîteva acte venețiene privitoare la răscoala lui Ioan-Vodă-cel-Cumplit	75
II. Cîteva inscripții și însemnări de biserici	79
I. Biserica Domnească din Tirgoviște	80
II. Biserica din Ogretin (Prahova)	82
III. Biserica cea veche din Stari-Chiojd	83
IV. Biserica Sf. Paraschiva din Stari-Chiojd	84

V. Documente chiojdene 85
 VI. Biserica din Sofrăcești (Roman) 86
 VII. Biserica Sf. Împărați din Zimnicea 88
 IX. Biserica Sf. Voevozi-Vechi din Tecuciū 88
 X. Biserica Sf. Gheorghe din Tecuciū 89
 XI. Biserica Precista din Tecuciū 89
 XII. Biserica din Țigănești 90
 III. Condica de menziluri a lui Scarlat-Vodă Callimachi 94

TABLA DE MATERII

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2017

